

לקוטי תורה • שיר השירים • מאמר 17

עוד ביאור הדברים ע"פ יונתי בחגוי הסלע וגו'

ביאור נוסף על "יונתי בחגוי הסלע"

נשמות ישראל מושרשות בפנימיות חכמתו של ה', למעלה מהתורה, שהיא רק
"נובלות חכמה". בעלייה הדרגתית ("קומי לך") הן מגיעות רק עד חכמה; ואילו
בגלות, ההסתר עצמו, כשהוא נהפך לתשובה ולאחבה בלי גבול ("הראיני את
מראייך"), יוצר אור חוזר שמגיע לכתר וממשיך אור חדש מאין סוף.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/likutei-torah/shir-hashirim/17

הנקודה

נשמות ישראל מושרשות בפנימיות חכמתו של ה', למעלה מהתורה, שהיא רק "נובלות חכמה". בעלייה הדרגתית ("קומי לך") הן מגיעות רק עד חכמה; ואילו בגלות, ההסתר עצמו, כשהוא נהפך לתשובה ולאחבה בלי גבול ("הראיני את מראייך"), יוצר אור חוזר שמגיע לכתר וממשיך אור חדש מאין סוף.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

התורה היא "נובלות חכמה שלמעלה": ההארה החיצונית של חכמה, המתלבשת במדות ובפסקי הלכה. נשמות ישראל באות מפנימיותה, כמו בן ממוח האב, ולכן הן קודמות לתורה והן המקור שלה; נשמות נעלות מסוימות הן אפילו "אחים" של ה'. ישראל "מפרנסים את אביהם שבשמים": באמצעות התורה ("דודי") הם ממשיכים את אור אין סוף לאצילות, ובאמצעות המצוות ("יפתי") הם מלבישים את מלכותו של ה' בלבוש מלכות המגיע לעולמות התחתונים. בגלות, בדומה לעולם התוהו, האורות מסתלקים ומלכות מתלבשת בלבושים אפלים; כדי לתקן זאת נדרש ייחוד אבא ואמא, שרק מסירות נפש ב"אחד" של קריאת שמע ממשיכה אותו. כשהנשמה אינה יכולה פשוט "לקום", העצה היא "הראיני את מראייך": ההסתר פועל כמו מראה, ומחזיר אור חוזר שבו מלכות נעשית כתר. תשובה זו, אהבה "בכל מאדך", מגיעה למעלה מחכמה, מעל לסדר המדרגות, ומביאה את המלך לרדת כדי להקים את עמו.

מבנה

1	התורה כ"נובלות חכמה" וישראל כמקורה	11-4
	התורה הגלויה היא ההארה החיצונית של חכמה, המתלבשת במדות; נשמות ישראל באות מפנימיות חכמה, כמו בן ממוח האב. לכן הן "ראשית תבואתו", התורה נקראת על שמו של משה, וישראל הם החתן לעומת התורה שהיא הכלה.	
2	אחים, בנים ונשמות דאצילות	5-6
	נשמות שמקורן בייחוד אבא ואמא הן "אחים" של ה', למעלה מהתורה; רוב הנשמות באות מייחוד ז"א ונוקבא ו"קשורות בתורה". אצל הצדיקים הראשונים נכנסה בגוף נשמה דאצילות; אצל כל השאר נשאר שורש האצילות למעלה, כאור מקיף.	
3	"קומי לך, רעייתי יפתי"	7-10
	ישראל "מפרנסים את אביהם": בהיותם מושרשים במחשבה, הם ממשיכים את אור אין סוף לאצילות באמצעות התורה, ולעולמות התחתונים באמצעות המצוות, דרך מלכות והפרסא. תחילה על הנשמה לעלות לשורשה בתפילה, באמצעות מסירות נפש ב"אחד".	
4	לבוש המלכות ולבוש השחרות	11
	מלכות היא לבוש: המצוות יוצרות את הלבושים היפים של עולם התיקון, ואילו בתוהו ובגלות האורות מסתלקים והמלכות מתלבשת בלבושים האפלים של הקליפה. התיקון דורש את ייחוד אבא ואמא, שרק מסירות נפש ממשיכה; לאחר מכן התורה והמצוות משלימות את ייחוד ז"א ונוקבא.	
5	הגלות והמראה	12
	בגלות היונה נסתרת ואינה יכולה "לקום"; העצה היא "הראיני את מראייך": לראות שההסתר אינו אלא מראה, להבין שהאדם נפל מגובה רב, ולזעוק אל ה'.	

האור החוזר מהפרסא עולה כאור חוזר, שבו התחתון ביותר נעשה העליון ביותר; באדם זה ביטוי לאהבה "בכל מאדך". מלאכים אינם יכולים להמשיך אור חדש, אבל נשמה המוסתרת בגוף יכולה לעשות זאת; ובמאמר מוסגר ארוך מובחן אור חדש זה מההמשכה התמידית שמקיימת את הספירות.

7 "השמייעני את קולך": תורה, מצוות ותפארת

לימוד תורה לאחר התפילה ממשיך את התענוג של כתר לחכמה; המצוות הן "נאות" בהתאם לאופן שבו מקיימים אותן, ויופיין הוא תפארת, שכמו כתר מחברת מדרגה אחת לזו שאחריה. התשובה מאירה את המעשים וממשיכה את כתר דנוקבא ממדרגה עליונה יותר.

8 תשובה למעלה מסדר המדרגות

הצדיקים, העולים לפי הסדר, מגיעים רק עד חכמה; התשובה מגיעה לכתר, כמו ביום הכיפורים וכמו "במקום שבעלי תשובה עומדים". "עוד לא תקום" בכוחות עצמה: המלך בא להקימה, ב"עלייה עליונה" – שני חלקי קריאת שמע והשיר הזכרי של העתיד.

9 שבת, העתיד והיונה בחגווי הסלע

גם שבת ממשיכה רק מהחיצוניות של עתיק, "נובלות" של העולם הבא. היונה היא מלכות, המצטמצמת לנקודה כדי לרדת לעולמות התחתונים; חגווי הסלע הם נוגה, והמקום הנסתר נמוך עוד יותר.

מושגים

נובלות חכמה נובלות חכמה

כינוי של חז"ל לתורה כהסתעפות בדרגה נמוכה יותר מהחכמה שלמעלה. המאמר מפרש זאת כחיצוניות חכמה, המתלבשת במדות, ואילו נשמות ישראל באות מפנימיותה.

אור חוזר אור חוזר

אור החוזר כלפי מעלה ממחיצה, בניגוד לאור ישר היורד כלפי מטה. בו התחתון ביותר נעשה העליון ביותר: מלכות נעשית כתר. בנשמה זהו הביטוי לאהבה בלי גבול הנוולת מתוך ההסתר.

לבוש מלכות לבוש מלכות

מלכות כלבוש שדרכו מתגלה מלכותו של ה'. המצוות ממשיכות את צורתו הקדושה והיפה; בתוהו ובגלות הוא מתחלף בלבוש האפל של "אלביש שמים קדרות".

אור חדש אור חדש

אור הנמשך למעלה מחכמה, מהמאציל עצמו, בניגוד להמשכה התמידית שרק מקיימת את הקיים. הוא נמשך באמצעות מסירות נפש ואהבה "בכל מאדך".

מסירות נפש ב"אחד" מסירות נפש באחד

מסירת האדם את עצמו לגמרי במילה "אחד" שבקריאת שמע. היא לבדה ממשיכה את ייחוד אבא ואמא, שקודם לפעולת התורה והמצוות.

תוהו ותיקון תהו ותיקון

עולם התוהו, שבו הספירות היו נקודות נפרדות ונשכרו, ועולם התיקון, שבו נעשו פרצופים המתלבשים ככלים וכלבושים. הגלות היא חזרה של מצב הדומה לתוהו.

בכל מאדך בכל מאדך

אהבה בלי גבול, המתאימה לאין סוף. היא נובעת מן ההסתר והיא חנינת כתר של האור החוזר, המעורר אור חדש מלמעלה.

קטע 1 • 11-4

התורה כ"נובלות חכמה" וישראל כמקורה

1 עוד ביאור הדברים ע"פ יונתי בחגוי הסלע¹ וגו'

ביאור נוסף לדברים, על [הפסוק] "יונתי בחגוי הסלע וגו"

הכותרת: זהו ביאור נוסף על שיר השירים ב, יד: "יונתי בחגוי הסלע, בסתר המדרגה; הראיני את מראיך, השמיעיני את קולך, כי קולך ערב ומראך נאוה". המילה "נוסף" מציינת שהמאמר ממשיך ביאור קודם של אותו פסוק; עורכי מהדורת קה"ת משווים בין שני הביאורים בתוספות שלהם.

2 הנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] נובלות חכמה שלמעלה תורה.² כי התורה הנגלית היא בחינת

הארת החכמה המתלבשת במדות

והנה, חז"ל אמרו: "נובלות חכמה שלמעלה תורה". התורה הנגלית היא בחינת הארת החכמה המתלבשת במדות.

המאמר פותח בדברי חז"ל שהתורה היא "נובלות" של החכמה שלמעלה: נובלות הן פירות הנושרים מן העץ לפני שהבשילו, מעין תולדה פחותה של הדבר עצמו. אדמו"ר הזקן מסביר שהתורה הנגלית אינה אלא הארה של החכמה האלוקית, לאחר שירדה והתלבשה במדות של ה'.

ולכן הם גם כן שיתא סדרי משנה כנגד ששה מדות עליונות סדר זרעים מבחינת חסד כו' והענין הור כי

כשר ופסול טמא וטהור חייב וזכאי נמשך מהמדות עליונות

ולכן היא גם ששת סדרי משנה, כנגד שש המדות העליונות: סדר זרעים נמשך מבחינת חסד וכו'. והעניין הוא שכשר ופסול, טמא וטהור, חייב וזכאי נמשכים מן המדות העליונות;

הדבר ניכר במבנה המשנה: ששת סדריה מקבילים לשש הספירות הרגשיות, החל מסדר זרעים, שנמשך מחסד. כל הכרעה הלכתית — כשר או פסול, טהור או טמא, חייב או זכאי — נמשכת מן המדות הללו.

דהיינו כשר ומותר וטהור זהו בחינת חסד וימין מקרבת שיתעלה אותו דבר ליכלל באור א"ס ופסול

ואסור וטמא היינו בחינת גבורה שמאל דוחה שלא יוכל להתעלות כו'

כלומר, כשר, מותר וטהור הם בחינת חסד, ו"ימין מקרבת", כדי שאותו דבר יוכל להתעלות ולהיכלל באור אין סוף; ואילו פסול, אסור וטמא הם בחינת גבורה, "שמאל דוחה", כדי שלא יוכל להתעלות וכו'.

הכרעה חיובית — כשר, מותר וטהור — היא חסד, "ימין מקרבת"; היא מאפשרת לדבר להתעלות ולהיכלל באור אין סוף. הכרעה שלילית — פסול, אסור וטמא — היא גבורה, "שמאל דוחה"; היא מונעת מן הדבר להתעלות.

וכי' [וכל זה] הוא ע"פ חכמתו ית' חכים ולא בחכמה ידיעא הנמשכת ומתלבשת במדותיו ית' ולכן נקרא התורה נובלות חכמה של מעלה (בבראשית רבה פרשה י"ז)

וכל זה הוא על פי חכמתו יתברך, שעליה נאמר: "חכים ולא בחכמה ידיעא", והיא נמשכת ומתלבשת במדותיו יתברך. לכן התורה נקראת "נובלות חכמה שלמעלה" (בראשית רבה, פרשה י"ז).

ההכרעות נובעות מחכמתו של ה', שהיא למעלה מכל חכמה שאנו יכולים להכיר, אך הן נובעות ממנה כפי שהיא יורדת ומתלבשת במדותיו. משום כך המדרש (בראשית רבה, פרשה י"ז) מכנה את התורה "נובלות" של אותה חכמה.

כי חכמה זו המתלבשת במדות היא בחי' נובלות לבד לגבי עצמיות חכמה עילאה חכמתו ית' שהיא רמה ונשגבה למעלה מהמדות כו'

כי חכמה זו, המתלבשת במדות, אינה אלא בחינת נובלות ביחס לעצמות החכמה העילאה, חכמתו יתברך, הרמה והנשגבת למעלה מן המדות וכו'.

החכמה שהתלבשה במדות היא תולדה בלבד לעומת עצמות החכמה העילאה, חכמתו של ה', הנישאת למעלה מן המדות. התורה כפי שהיא מתגלה נובעת מאותה הארה חיצונית ונמוכה יותר של החכמה.

(ועמ"ש בד"ה השמים כסאי³ כו' דקאי על התורה שנקרא כסאי לבחינת רצונו וחכמתו ובינתו כו' והיינו מה"ט [מהאי טעמא] וע"ש מענין זה)

(ועיינו במה שנכתב בדיבור המתחיל "השמים כסאי" וכו', שהכוונה לתורה, הנקראת "כסאי" לבחינת רצונו, חכמתו ובינתו וכו'; וזהו הטעם לכך. ועיינו שם בעניין זה.)

הפניה למאמר בתורה אור על הפסוק "השמים כסאי" (ישעיהו ס"ו, א'), שבו "השמים" מתפרשים כתורה. הכיסא מנמיך את מי שיושב עליו, וכך התורה היא "כיסא" שבו רצונו, חכמתו ובינתו של ה' יורדים ומתלבשים במצוות גשמיות; מאותו טעם התורה היא רק "נובלות" של החכמה.

ולכן נאמר בישראל קדש ישראל לה' ראשית תבואתה⁴ שישראל הוא ראשית ומקור התורה כי הנה ישראל עלו במחשבה.

ולכן נאמר בישראל: "קודש ישראל לה' ראשית תבואתה" — שישראל הם הראשית והמקור של התורה, שהרי ישראל עלו במחשבה.

ירמיהו אומר על ישראל: "קודש ישראל לה' ראשית תבואתה". המאמר מפרש את המילה "ראשית" כמלמדת שישראל קודמים לתורה והם מקורה, משום שכדברי חז"ל, "ישראל עלו במחשבה".

פ"י מחשבה היינו בחינת חכמה ועלו במחשבה היינו בבחינה העליונה שבמחשבה (והיינו כענין במחשבה תחלה דהיינו תחלת המחשבה)

פירוש: "מחשבה" היא בחינת חכמה, ו"עלו במחשבה" פירושו שעלו בבחינה העליונה ביותר שבמחשבה. וזהו בדומה לענין "במחשבה תחילה", כלומר, תחילת המחשבה.

"מחשבה" כאן פירושה חכמה, וישראל עלו בנקודה הגבוהה ביותר שבה. אדמו"ר הזקן מושווה זאת לביטוי המוכר "במחשבה תחילה": ישראל נמצאים בראשית המחשבה האלוהית.

והענין כי הנה בענין השתלשלות עילה ועלול הנה פנימית העילה הוא דבוק בעילתו רק חיצוניותו הוא הנמשך בההשפעה להעלול.

והענין הוא כך: בהשתלשלות של עילה ועלול, פנימיות העילה דבוקה בעילה שמעליה, ורק חיצוניותה נמשכת בהשפעה אל העלול.

כדי להסביר זאת, מובא כלל בהשתלשלות: לכל עילה יש פנימיות, שנשארת קשורה לעילה שמעליה, וחיצוניות, שהיא הנמסרת לעלול. העלול אינו מקבל את עצם העילה, אלא רק את הביטוי החיצוני שלה.

ועדי"ז הוא נמשך ומשתלשל מעילה לעילה הכל רק באופן זה שמבחינת חיצוניות העליון נעשה פנימיות לתחתון (ועמ"ש מזה באריכות קצת בפ' שלח בדי"ה ענין נסכים)

וכך הדבר נמשך ומשתלשל מעילה לעילה, ורק באופן זה: חיצוניות המדרגה העליונה נעשית פנימיות למדרגה התחתונה (ועיינו במה שנכתב על כך בהרחבה מסוימת בפרשת שלח, בדיבור המתחיל "ענין נסכים").

כך יורדת כל שרשרת ההשתלשלות: חיצוניותה של כל מדרגה עליונה נעשית פנימיותה של המדרגה שמתחתיה. כאן מצוין עיון נוסף בנושא, בהרחבה, במאמר על הנסכים שבלקוטי תורה, בפרשת שלח.

וא"כ לפ"ז [לפי זה] הכלל הרי החכמה עילאה שמקבלת מבחינת כתר כמ"ש והחכמה מאין תמצא⁵ הרי הבחינה עליונה שבחכמה ופנימיותה דבוקה בכתר עליון

אם כן, לפי הכלל הזה, החכמה העליונה, המקבלת מבחינת כתר, כמו שנאמר "והחכמה מאין תמצא" — המדרגה העליונה שבחכמה, פנימיותה, דבוקה בכתר העליון.

כך הדבר בחכמה: היא מקבלת מכתר, כמאמר איוב "והחכמה מאין תמצא" — ה"אין" של כתר, שלמעלה מהשגה. לפי הכלל שנאמר, רק הנקודה העליונה והפנימית שבחכמה נשארת דבוקה בכתר העליון.

(ועי' בפרדס שער שלישי פ"ג [פרק ג'] כל ספירה וספירה תבחן בגי' בחינות כו' ובשער הנתיבות רפ,ג הנתיב האחד כו' יחוד החכמה בכתר כו' ועוד שם שכל מופלא נדמה למאציל כו' ועיין בפי' פנחס) (דרנ"ו סע"ב [סוף עמוד ב])

(ועיין בפרדס, שער שלישי, פרק ג': "כל ספירה וספירה תיבחן בשלוש בחינות" וכו'; ובשער הנתיבות, תחילת פרק ג': "הנתיב האחד" וכו', "יחוד החכמה בכתר" וכו'; ועוד שם, ש"כל מופלא נדמה למאציל" וכו'; ועיין בפרשת פינחס) (דף רנו, סוף ע"ב);

רשימת מקורות קבליים בסוגריים: בפרדס נדונות שלוש הבחינות שבכל ספירה, וכן הנתיב הראשון בנתיבות החכמה ו"השכל המופלא", המתאחד עם כתר ונדמה למאציל. כמו כן מובא הפניה לקטע בפרשת פינחס, דף רנו ע"ב.

ומה שנמשך ומתפשט מבחינת חכמה למטה במדות זהו רק מבחינת חיצוניות החכמה וזהו ענין נובלות חכמה כנ"ל אכן נש"י [נשמות ישראל] שעלו במחשבה היינו בבחי' [בבחינת / בבחינה] העליונה שבמחשבה כי ומה שנמשך ומתפשט מבחינת חכמה למטה, אל המדות, הוא רק מבחינת חיצוניות החכמה; וזהו ענין "נובלות חכמה", כנזכר לעיל. אבל נשמות ישראל, שעלו במחשבה, עלו במדרגה העליונה שבמחשבה, כי

מה שמתפשט מחכמה אל המדות, ובהמשך גם אל התורה, נובע רק מחיצוניות החכמה — וזהו "נובלות חכמה". לעומת זאת, נשמות ישראל עלו בנקודה העליונה שבמחשבה האלוהית.

לכן הרי נאמר בנים אתם להי' ⁶ בני בכורי ישראל ⁷ שכמו עד"מ הבן הנמשך ממוח האב ⁸ הרי מלובש בהטפה מעצמיות ומהות החכמה שבמוח האב כו'.

לכן נאמר "בנים אתם להי'", וכן "בני בכורי ישראל": כשם, למשל, שהבן הנמשך ממוחו של האב מלובש בטיפה שמקורה בעצם ובמהות החכמה שבמוח האב וכו'.

לכן ישראל נקראים "בנים" להי' ו"בני בכורי". הבן נוצר מטיפה שמקורה בעצם מוחו של האב, ולכן הוא נושא את החכמה הפנימית ביותר של האב, ולא רק את ביטוייה החיצוניים.

3 וכך נש"י [נשמות ישראל] שרשן ומקורן מעצמיות ופנימיות ח"ע [חכמה עילאה] ממש שלמעלה מבחי' נובלות וחיצוניות כו' וכמ"ש בד"ה ששים המה מלכות ⁹ כו' בפי' כנס"י [כנסת ישראל] שבפנימיות ז"א כו' ע"ש.

כך גם נשמות ישראל: שורשן ומקורן הם בעצם ובפנימיות של חכמה עילאה ממש, למעלה מבחינת נובלות וחיצוניות וכו'; כפי שנכתב במאמר המתחיל "שישים המה מלכות" וכו', בפירוש עניינה של כנסת ישראל, הנמצאת בפנימיות ז"א וכו'; עיין שם.

כמו הילד שבמשל, נשמות ישראל מושרשות בעצם ובפנימיות של חכמה עילאה, למעלה מ"נובלות" ומן הרובד החיצוני שממנו באה התורה. כאן מפנים למאמר על "שישים המה מלכות" (שיר השירים ו, ח), העוסק בכנסת ישראל כמושרשת בפנימיות ז"א.

ועמ"ש ג"כ בד"ה אני ישנה.¹⁰ כפי' עלו במחשבה דהיינו בחינת מחשבה שבמחשבה כו' ע"ש וא"כ עדיין גם כאן

ועיינו גם כמה שנכתב במאמר המתחיל "אני ישנה", בפירוש "עלו במחשבה", כלומר, בחינת מחשבה שבמחשבה וכו'; עיינו שם. ואם כן, גם כאן הדבר הוא באותו אופן:

הקטע מפנה גם למאמר על "אני ישנה" (שיר השירים ה, ב), המסביר את הביטוי "עלו במחשבה" כ"מחשבה שבמחשבה" — הפנימיות העמוקה ביותר של המחשבה האלוקית. אותו פירוש חל גם כאן.

היינו שנש"י [שנשמות ישראל] שרשן מבחינה העליונה שבח"ע [שבחכמה עילאה] ולכן הם ראשית תבואתה¹¹ והם מקור ויסוד התורה שהיא בחי' נובלות חכמה.

כלומר, נשמות ישראל מושרשות בבחינה העליונה שבחכמה עילאה, ולכן הן "ראשית תבואתה", והן המקור והיסוד לתורה, שהיא בחינת "נובלות חכמה".

נשמות ישראל מושרשות בנקודה העליונה ביותר של חכמה עילאה. משום כך הן נקראות "ראשית תבואתה", ומשום כך הן המקור והיסוד לתורה, שהיא רק "נובלות חכמה".

4 ולכן נקראת התורה תורת משה כו' והיינו לפי שנשמת משה שרשה מעצמיות ח"ע [חכמה עילאה] שזהו מקור התורה וכמ"ש מזה בד"ה להבין ענין לחם משנה כפי' בשלח.

ולכן התורה נקראת "תורת משה" וכו', משום שנשמת משה מושרשת בעצמות חכמה עילאה, שהיא מקור התורה; וכפי שנכתב על כך במאמר המתחיל "להבין ענין לחם משנה", בפרשת בשלח.

מאותה סיבה התורה נקראת "תורת משה": נשמת משה מושרשת בעצמות חכמה עילאה, שהיא מקור התורה, ולכן התורה היא "שלו". כאן מפנה המאמר לדיון בנושא במאמר על לחם משנה, בפרשת בשלח.

שלכן נאמר במשה כבד פה¹² לגבי אורייתא דבע"פ [דבעל פה]¹³ כו' וכבד לשון לגבי תשב"כ [תורה שבכתב] שלא היה יכול להשפיל א"ע [את עצמו] להיות נמשך ממנו התורה שהיא בחי' נובלות חכמה כו' ועמ"ש בד"ה משה ידבר.¹⁴

לכן נאמר על משה שהוא "כבד פה" ביחס לתורה שבעל פה וכו', ו"כבד לשון" ביחס לתורה שבכתב: הוא לא היה יכול להשפיל את עצמו כדי שהתורה, שהיא בחינת "נובלות חכמה", תימשך ממנו וכו'. וראו גם מה שנכתב במאמר המתחיל "משה ידבר".

לכן משה אמר על עצמו שהוא "כבד פה וכבד לשון" (שמות ד, י): נשמתו עמדה במדרגה כה גבוהה, עד שלא היה יכול להשפיל את עצמו ולהיות צינור שדרכו תימשך התורה שבעל פה והתורה שבכתב, שהן "נובלות חכמה". הזוהר מפרש כך את שני הביטויים, והמאמר מפנה גם למאמר שבתורה אור על "משה ידבר" (שמות יט, יט).

ועמ"ש סדי"ה ועשית בגדי קדש¹⁵ שזהו ענין שהתורה נק' כלה ומאורסה¹⁶ וישראל הם בחי' חתן המשפיע כו'.

וראו גם מה שנכתב בסוף המאמר המתחיל "ועשית בגדי קודש": זהו ענין הכינוי של התורה כלה ומאורסת, ושל ישראל כבחינת חתן המשפיע וכו'.

הפניה נוספת היא לסוף המאמר בתורה אור "ועשית בגדי קודש" (שמות כח, ב): התורה נקראת כלה, המאורסת לישראל, וישראל הם החתן המשפיע לה. המשפיע נמצא למעלה מן המקבל, ולכן גם כאן ישראל נמצאים למעלה מן התורה.

קטע 2 • 51-6

אחים, בנים ונשמות דאצילות

5 והנה הגם שזהו בחינת משה אך כמ"כ [כמו כן] יש ג"כ נשמות גבוהות מאד שיש בהם מבחינת משה

והנה, אף שזו בחינתו של משה, יש גם נשמות נעלות מאוד שיש בהן מבחינת משה.

נשמת משה מושרשת בעצמות החכמה העליונה, אך הוא אינו יחיד בכך. יש נשמות נעלות אחרות שנושאות בתוכן משהו מבחינתו של משה.

וזהו שאמר רב ספרא לרבא משה שפיר קאמרת¹⁷ כו' והן הנשמות שנק' אחים ורעים¹⁸ למקום כמ"ש למען אחי ורעי^{19, 20, 21} כו'

וזהו פירוש דבריו של רב ספרא לרבא: "משה, שפיר קאמרת" וכו'. אלה הנשמות המכונות אחים ורעים למקום, ככתוב: "למען אחי ורעיי" וכו'.

לכן יכול היה רב ספרא לפנות אל רבא בשם "משה" (שבת קא, ב): היה ברבא משהו ממעלתו של משה. אלה הנשמות המכונות "אחים ורעים" של ה', על פי הפסוק "למען אחי ורעיי".

ומבואר בזהר שהן למעלה אפילו מבחי' בנים (ע' [עיינ] זהר ח"ב [חלק ב'] דקכ"א סע"ב [סוף עמוד ב']²² ודי' צ"ד סע"ב [סוף עמוד ב'] ח"ג [חלק ג'] ד"ז ע"ב)²³ והיינו שנמשכו מיחוד או"א [אבא ואימא] דאצילות

ובזהר מבואר שהן למעלה אפילו מבחינת בנים (ראו זוהר, חלק ב, דף קכא, סוף ע"ב; ודף צד, סוף ע"ב; חלק ג, דף ז, ע"ב); כלומר, הן נמשכות מייחוד אבא ואמא שבאצילות,

הזוהר מלמד ש"אחים" אלה נמצאים במדרגה גבוהה אפילו מ"בנים": תחילה קרא ה' לישראל עבדים, אחר כך בנים, ולבסוף אחים. נשמות אלה נמשכות מייחוד אבא ואמא (חכמה וכינה) שבאצילות, המקור שממנו נמשך גם ז"א עצמו.

ולכן נקראים אחים לז"א דאצילות²⁴ והם למעלה מבחי' תורה וכמשנ"ת [וכמו שנתבאר] ג"כ בביאור²⁵ ע"פ ששים המה מלכות הנ"ל בענין חסידים הראשונים שבגמ' [שבגמרא].

ולכן הן נקראות אחים לז"א שבאצילות, והן למעלה מבחינת תורה, כפי שנתבאר גם בביאור על הפסוק "שישים המה מלכות" הנזכר לעיל, בענין החסידים הראשונים שבגמרא.

כיוון שהן נמשכות מאבא ואמא, כשם שז"א נמשך מהם, הן "אחים" לז"א ועומדות למעלה מבחינת התורה. כאן הכוונה לביאור על הפסוק "שישים המה מלכות", העוסק ב"חסידים הראשונים" שהגמרא מזכירה.

אמנם הנשמות הנמשכים מזיווג זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] דאצילות היינו שהנשמה נמשכת מאין ליש שהוא מאצילות להיות בחי' בריאה ממש

אולם הנשמות הנמשכות מזיווג ז"א ונוקבא שבאצילות — פירוש הדבר הוא שהנשמה נמשכת מאין ליש, כלומר, מאצילות היא נעשית בחינת בריאה ממש.

לעומת זאת, רוב הנשמות נמשכות מזיווג ז"א ונוקבא שבאצילות. נשמה כזאת עוברת מאין ליש: כשהיא יוצאת מאצילות, היא נעשית נברא ממש בעולם הבריאה.

אבל נשמה דאצילות היינו בחינת אלקות ממש שהוא בחינת אצילות כמו שהוא באצילות ממש למעלה מעלה מבחי' בריאה יש מאין

אבל נשמה דאצילות היא בחינת אלקות ממש, בחינת אצילות כפי שהיא באצילות עצמה, למעלה מעלה מבחינת בריאה יש מאין;

נשמה דאצילות ממש, לעומת זאת, היא אלקות ממש: אצילות כפי שהיא באצילות עצמה, למעלה לאין ערוך מבריאה, שבה הדברים נוצרים יש מאין.

אלא שהן רק מבחי' הכלים²⁶ דאצילות כי פי' כלים דאצילות הוא בחינת הגבול שיש גם באצילות שע"ז אמרו שיעור קומה²⁷ רל"ו אלפים רבבות פרסאות.

אלא שהן רק מבחינת הכלים דאצילות, כי פירוש הכלים דאצילות הוא בחינת הגבול שיש גם באצילות, ועל כך אמרו ששיעור קומה הוא רל"ו אלפים רבבות פרסאות.

ובכל זאת, גם נשמות דאצילות באות רק מכלי האצילות — מן היסוד המוגבל שקיים אפילו שם. את הגבול הזה מבטא מאמר חז"ל על "שיעור קומה", שמציין מספר עצום אך מוגבל: "רל"ו אלפים רבבות פרסאות".

והנשמות הנמשכים מהכלים הרי הנשמה היא כמו טפה אי לגבי הכלים ממש ומ"מ היא בחינת אלקות וכמ"ש במ"א ביאור ענין זה ע"פ מאמר הזהר פ' פנחס²⁸ (דף רמ"ט ע"א) ע"פ ובחדש הראשון כו'

והנשמות הנמשכות מן הכלים דומות לטיפה אחת לעומת הכלים עצמם; ואף על פי כן, הן בחינת אלקות. וכמו שכתוב במקום אחר בביאור ענין זה, על פי מאמר הזהר בפרשת פינחס (דף רמט, ע"א), על הפסוק "ובחדש הראשון" וכו':

נשמה הנמשכת מאותם כלים דומה לטיפה אחת ביחס לכלים עצמם, ובכל זאת היא אלקות. העניין מוסבר במקום אחר על יסוד מאמר הזהר בפרשת פינחס (רמט, א), על הפסוק "ובחדש הראשון".

מאי אילת השחר^{29, 30} כו' ע"ש וזהו ענין הנשמות שנמשכו מיחוד או"א [אבא ואימא] שנק' אחים ורעים לזו"נ [לזעיר אנפין ונוקבא] דאצילות ע"ש [על שם] שנאצלו ג"כ מאו"א [מאבא ואימא]

"מהי אֵילַת השחר?" וכו', עיין שם. וזהו ענין הנשמות הנמשכות מיחוד אבא ואמא, הנקראים אחים ורעים לזו"א ולנוקבא דאצילות, משום שגם הם נאצלו מאבא ואמא,

הקטע בוזהר שואל: "מהי אֵילַת השחר?" הנשמות הנמשכות מיחוד אבא ואמא נקראות "אחים ורעים" לזו"א ולנוקבא, מפני שכמו הכלים של זו"א ונוקבא, גם הן נאצלו מאבא ואמא.

כמו שנאצלו הכלים דזו"נ [דזעיר אנפין ונוקבא] דאצילות אלא שהם הארה קטנה מאד לגבי הכלים דזו"נ [דזעיר אנפין ונוקבא] שהם הע"ס [העשר ספירות].

כמו שנאצלו הכלים של זו"א ונוקבא דאצילות, אלא שהן הארה קטנה מאוד ביחס לכלים של זו"א ונוקבא, שהם עשר הספירות.

מקורן זהה, אך הן הארה קטנה מאוד ביחס לכלים של זו"א ונוקבא, שהם עצמם עשר הספירות.

משא"כ הנשמות שנולדו מיחוד וזיווג זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] דאצילות היינו שלידתם הוא לעולם הבריאה כמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שער סדר אבי"ע [אצילות בריאה יצירה עשיה] פרק ד' ה' והיינו שנמשכה הנשמה להיות בריאה יש מאין וע"ז אמרו ישראל מתקשראן באורייתא

לעומת זאת, הנשמות הנולדות מן הייחוד והזיווג של זו"א ונוקבא דאצילות נולדות לעולם הבריאה, כפי שכתוב בעץ חיים, שער סדר אבי"ע, פרקים ד'-ה'. כלומר, הנשמה נמשכת להיות נברא יש מאין. ועל כך אמרו: "ישראל מתקשראן באורייתא".

לעומת זאת, נשמות הנולדות מן הייחוד של זו"א ונוקבא נולדות לעולם הבריאה, כפי שמסביר עץ חיים: הן נעשות נבראים, יש מאין. עליהן אומר הזהר ש"ישראל מתקשראן באורייתא", שכן התורה למעלה מהן.

ואף לפמ"ש [לפי מה שכתוב] במ"א שגם מזיווג ז"נ [זעיר אנפין ונוקבא] דאצילות נולדים ונמשכים ג"כ לפעמים נשמות גבוהות מאד הנק' נשמות דאצילות ממש וכדמשמע בזהר ויקרא (דכ"ד סע"ב [סוף עמוד ב])³¹ ובזהר משפטים (דצ"ד ע"ב) ובשא דוכתי.

ואף לפי מה שכתוב במקום אחר, שגם מן הזיווג של ז"א ונוקבא דאצילות נולדות ונמשכות לפעמים נשמות נעלות מאוד, הנקראות נשמות דאצילות ממש, כפי שמשמע מהזהר, ויקרא (דף כ"ד, סוף ע"ב), ומהזהר, משפטים (דף צ"ד ע"ב), ובמקומות נוספים,

אף על פי כן, כפי שמוסבר במקום אחר, גם מן הייחוד של ז"א ונוקבא נולדות לפעמים נשמות נעלות מאוד, שהן נשמות דאצילות ממש, כפי שמשמע מהזהר, ויקרא (דף כ"ד, סוף ע"ב), ומשפטים (דף צ"ד ע"ב).

מ"מ כיון ששרשן מזיווג ז"נ [זעיר אנפין ונוקבא] דאצילות ולכן נק' בנים למקום³² וא"כ אינן אלא טפה אי הנמשכת ממוחין דז"נ [דזעיר אנפין ונוקבא]. והתורה היא עצם חב"ד [חכמה בינה ודעת] דז"נ [דזעיר אנפין ונוקבא] דאצילות ממש.

מכל מקום, כיוון ששרשן בזיווג של ז"א ונוקבא דאצילות, ולכן הן נקראות בנים למקום, הרי שאינן אלא טיפה אחת הנמשכת מן המוחין של ז"א ונוקבא. ואילו התורה היא עצם חב"ד של ז"א ונוקבא דאצילות ממש.

ובכל זאת, מכיוון שמקורן באותו זיווג, הן נקראות "בנים" לה', ולכן אינן אלא טיפה אחת הנמשכת מן המוחין של ז"א ונוקבא. לעומתן, התורה היא עצם החכמה, הבינה והדעת של ז"א ונוקבא, ולכן היא למעלה מהן.

ואצ"ל [ואין צריך לומר] נשמות דבי"ע כו' ולכן ע"ז אמרו ישראל מתקשראן באורייתא³³ ומ"מ אפילו נשמות דבי"ע ממש כולן שרשן מאצילות העליון ממש.^{34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60}

ואין צריך לומר כך לגבי נשמות הבריאה, היצירה והעשיה וכו'. לכן על כך אמרו: "ישראל מתקשראן באורייתא". ואף על פי כן, אפילו נשמות הבריאה, היצירה והעשיה ממש, לכולן שורש באצילות העליונה ממש.

נשמות הבריאה, היצירה והעשיה נמוכות עוד יותר, ועליהן נאמר שישראל "מתקשראן באורייתא", כלומר, קשורים לתורה ונמוכים ממנה. ואף על פי כן, לכל אחת מהנשמות האלה יש שורש באצילות העליונה ממש.

6 וגם עלו במחשבה ועמ"ש ע"פ ואלה המשפטים⁶¹ גבי כי תקנה עבד עברי כו' וא"כ צ"ל מהו הפי' וגם הם עלו במחשבה; ועיינו במה שנכתב על הפסוק "ואלה המשפטים", בעניין "כי תקנה עבד עברי" וכו'. ואם כן, צריך להבין מה פירוש הדבר

גם נשמות אלה "עלו במחשבה"; כאן מפנים לדיון על העבד העברי במאמר תורה אור על "ואלה המשפטים". מכאן עולה שאלה.

והענין שהצדיקים הראשונים דייקא לכד הן הן נשמות דאצילות משא"כ שאר כל הנשמות שהן דבי"ע כו'

שהצדיקים הראשונים דווקא, ורק הם, היו בעלי נשמות מאצילות, ואילו שאר הנשמות הן מבריא, יצירה ועשיה וכו'?

אם כל נשמה מושרשת באצילות ועלתה במחשבה, מדוע נאמר שרק לצדיקים הראשונים היו נשמות מאצילות, ואילו כל שאר הנשמות הן מבריא, יצירה ועשיה?

אך הענין כי נשמות הצדיקים הראשונים היינו שהנשמה המלוכשת בגופם ממש היא בחינ' [בחינת / בחינה] אצילות ממש

אלא הענין הוא שבנשמות הצדיקים הראשונים, הנשמה שהייתה מלוכשת ממש בגופם הייתה מבחינת אצילות ממש,

התשובה היא שאצל הצדיקים הראשונים, הנשמה שהייתה מלוכשת בפועל בגוף הייתה בעצמה מאצילות.

כמו נשמת רשב"י [רבי שמעון בר יוחאי] שהיה לו נשמה דאצילות מלוכשת ממש בהגוף שלו למטה ממש וע"ד מ"ש באגה"ק [באגרת הקודש] ד"ה איהו וחיהי⁶² שאף

כמו נשמת רבי שמעון בר יוחאי, שהייתה לו נשמה מאצילות המלוכשת ממש בגופו, כאן למטה; וכעין מה שנכתב באגרת הקודש, במאמר המתחיל "איהו וחיהי", שאף

למשל, לרבי שמעון בר יוחאי הייתה נשמה מאצילות שהייתה מלוכשת בגופו ממש, כאן למטה. באגרת הקודש שכתבתי, בקטע על "איהו וחיהי", נאמר דבר דומה.

לאחר שירדו הנר"נ [הנפש רוח נשמה] דאצילות לעוה"ז לצדיקים הראשונים אפשר שלא נשתנו מהותן להיות דבר נפרד מאלקות כו' ע"ש משא"כ שאר כללות נש"י [נשמות ישראל] צדיקים ובינונים כו'

לאחר שהנפש, הרוח והנשמה מאצילות ירדו לעולם הזה אצל הצדיקים הראשונים, ייתכן שמהותן לא השתנתה עד שנעשו לדבר נפרד מאלקות וכו'; עיינו שם. אך לא כך הדבר בשאר נשמות ישראל בכללותן, בצדיקים ובינונים וכו',

שם כותב אדמו"ר הזקן שאף לאחר שהנפש, הרוח והנשמה מאצילות ירדו לעולם הזה אצל הצדיקים הראשונים, ייתכן שמהותן לא השתנתה ולא נעשתה לדבר נפרד מאלקות. שאר נשמות ישראל, הן הצדיקים והן הבינונים, שונות בכך.

הנקי נשמות דבי"ע היינו שעם היות שרש כל הנשמות הוא מאצילות אבל עכ"ז [עם כל זה] בחי' זו דשרש הנשמה שמאצילות אינו מלובש ולא מאיר בהגוף כלל

הנקראות נשמות מבריא, יצירה ועשיה. כלומר, אף ששרש כל הנשמות הוא מאצילות, בכל זאת בחינה זו, שורש הנשמה שמאצילות, אינה מלובשת בגוף ואינה מאירה בו כלל;

נשמות אלה נקראות נשמות מבריא, יצירה ועשיה משום שאף ששרש כל נשמה הוא באצילות, השורש הזה אינו נכנס לגוף ואינו מאיר בו כלל.

אלא נשאר האור בבחינת אצילות בבחינת העלם ומקיף בלבד על הנשמה המתלבשת בגוף והנשמה הנמשכת ומתלבשת בגוף היא נפש או רוח או נשמה דבי"ע לבד ולא מבחינת אצילות כלל

אלא האור נשאר בבחינת אצילות, בהעלם ורק כאור מקיף על הנשמה המלובשת בגוף. הנשמה הנמשכת למטה ומתלבשת בגוף היא רק נפש, רוח או נשמה מבריא, יצירה ועשיה, ולא מבחינת אצילות כלל.

האור מאצילות נשאר למעלה, בהעלם, כאור מקיף על הנשמה שבגוף. מה שנכנס בפועל לגוף הוא רק נפש, רוח או נשמה מבריא, יצירה או עשיה.

ולכן נקרא נר"נ [נפש רוח נשמה] דבי"ע לבד אך עכ"ז [עם כל זה] שרש דשרש בחינת מזליהו והמקיף יש בכל נש"י [נשמות ישראל] מבחינת שעלה במחשבה וע"כ

ולכן היא נקראת רק נפש, רוח ונשמה מבריא, יצירה ועשיה. ואף על פי כן, שורש השורש, בחינת "מזליהו" והמקיף, קיים בכל נשמות ישראל מבחינת מה שעלה במחשבה; ולכן,

משום כך הנשמה נקראת על שם העולם שממנו היא נכנסת לגוף. ובכל זאת, לכל יהודי יש "שורש השורש" — המזל שלו, החלק העליון של הנשמה שנשאר למעלה כאור מקיף, שמקורו בבחינה שעלתה במחשבה.

מצד זה נאמר על כל נש"י [נשמות ישראל] קדש ישראל לה' ראשית תבואתה⁶³ שהן הן מקור התורה ויסודה. ומצד הנשמה המלובשת בגוף הן בחינת מתקשראן באורייתא כו':

מצד זה נאמר על כל נשמות ישראל: "ישראל קודש לה', ראשית תבואתו" — הן הן המקור והיסוד של התורה. ואילו מצד הנשמה המלובשת בגוף, הן בבחינת "מתקשרות בתורה" וכו'.

בזכות שורש זה נאמר על כל יהודי: "ישראל קודש לה', ראשית תבואתו" — הם המקור והיסוד של התורה. מצד הנשמה שבגוף, הם "קשורים לתורה", ותחתיה.

קטע 3 • 71-10

"קומי לך, רעייתי יפתי"

7 ב ומעתה יובן ענין קומי לך רעיתי. רעיתי היינו ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים⁶⁴ כי הנה אין ערוך

כלל אצילות לגבי א"ס ב"ה יותר לאין קץ ממה שאין ערוך ב"ע לגבי אצילות כו'

2. כעת יובן עניינה של האמירה "קומי לך, רעייתי". "רעייתי" פירושו ישראל, המפרנסים את אביהם שבשמים. שהרי אין כל ערך בין אצילות לאין סוף ברוך הוא, במידה גדולה לאין קץ מכפי שאין ערך בין בריאה, יצירה ועשיה לאצילות, וכו'.

החלק השני פונה לפסוק בשיר השירים: "קומי לך, רעייתי, יפתי". "רעייתי" נקרא במשמעות של "המפרנסת אותי": ישראל מפרנסים את אביהם שבשמים. הדבר נדרש משום שהמרחק בין אצילות לאין סוף גדול לאין ערוך מן המרחק שבין בריאה, יצירה ועשיה לאצילות.

ולזאת צריך להמשיך המשכת אור א"ס ב"ה באצילות וכמ"ש בד"ה לסוסי⁶⁵ בענין כי אמרתי עולם חסד יבנה⁶⁶ וע"ז אמרו ישראל מפרנסין⁶⁷ לאביהם שבשמים שממשיכים להיות עולם חסד יבנה.

ומשום כך יש צורך להמשיך את אור אין סוף ברוך הוא אל אצילות, כמבואר במאמר הפותח במילים "לסוסי", בעניין "כי אמרתי עולם חסד יבנה". ועל כך אמרו: "ישראל מפרנסים את אביהם שבשמים" — הם ממשיכים את האור כדי ש"עולם חסד יבנה".

לכן יש להמשיך את אור אין סוף אל אצילות עצמה, כפי שמבואר במאמר "לסוסי" על הפסוק "עולם חסד יבנה". כך ישראל "מפרנסים" את אביהם: הם ממשיכים את האור שבאמצעותו "עולם חסד יבנה".

8 וזהו פ"י לאביהם שבשמים כי שמים אש ומים⁶⁸ הם המדות עליונות ואביהם שבשמים היינו אור אבא

הנמשך בז"א ומשם בחינת התורה ג"כ וישראל ע"י שעלו במחשבה

וזהו פירוש "אביהם שבשמים": "שמים" נקראים כך על שם "אש ומים", והם המדות העליונות; "אביהם שבשמים" הוא אור אבא, הנמשך בז"א, ומשם נמשכת גם בחינת התורה. וישראל, מפני שעלו במחשבה,

"שמים" נדרשים, כפי שהגמרא דורשת, כ"אש ומים" — הפכים המתחברים יחד — והם מסמלים כאן את המדות העליונות. "אביהם שבשמים" הוא אפוא אור אבא, כלומר חכמה, הנמשך בז"א, המדות, ומשם נמשכת גם התורה.

שהיא עצמות אור אבא לכך ממשיכים אור א"ס הנמשך ומלוּבש בח"ע [בחכמה עילאה] להיות נמשך בז"א כו' והוא המשכות תוספת אורות בכלים.

שהיא עצמות אור אבא, יכולים משום כך להמשיך את אור אין סוף, הנמשך ומתלבש בחכמה עילאה, כך שיימשך בז"א וכו'; וזוהי המשכת תוספת אורות בכלים.

מכיוון שישראל עלו במחשבה, שהיא עצמות אור אבא, הם יכולים להמשיך את אור אין סוף, המלוּבש בחכמה עילאה, אל ז"א. כך מתווספים אורות חדשים לכלים, וזוהי ה"פרנסה" שישראל נותנים.

9 וזהו ועשיתם אתם. וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] כאילו עשאוני⁶⁹ ועמ"ש בד"ה צאינה וראינה⁷⁰ כפי שאו ידיכם קדש וברכו את הוי".

וזהו [פירוש] "ועשיתם אותם". וחכמינו ז"ל אמרו: "כאילו עשאוני". וראו מה שנכתב במאמר המתחיל "צאינה וראינה", בפירוש "שאו ידיכם בקודש וברכו את הוי".

על הפסוק "ועשיתם אותם" אומרים חכמינו ז"ל: "כאילו עשאוני" — מי שמקיים את המצוות, כאילו "עשה" את ה' למעלה, בכך שהוא גורם להמשכתו ולהתגלותו. כאן מפנים גם אל הביאור לפסוק "שאו ידיכם בקודש וברכו את הוי" שבמאמר "צאינה וראינה".

וזהו יאר פניו אתנו⁷² כי כדי להיות המשכת ח"ע [חכמה עילאה] בז"א שהוא ענין חכמת אדם תאיר פניו⁷³ הוא אתנו ע"י ישראל מטעם הנ"ל דעלו במחשבה כו'

וזהו [פירוש] "יאר פניו אתנו": כדי שתהיה המשכה של חכמה עילאה בז"א, שזהו ענין "חכמת אדם תאיר פניו", הדבר נעשה "אתנו", באמצעות ישראל, מהטעם שהוזכר לעיל, שהם עלו במחשבה וכו'.

כך גם "יאר פניו אתנו": "פניו" של ה' מאירים כאשר חכמה עילאה נמשכת בז"א, כפי שנאמר "חכמת אדם תאיר פניו". הדבר נעשה "אתנו", באמצעות ישראל, מפני שנשמותיהם עלו במחשבה האלוקית.

וגם פי אתנו מתפרש על הנשמה שבגוף ממש והיינו כי ישראל מתקשראן באורייתא וע"י שנמשך אור אי"ס ומתלבש בהתורה כו'

וגם הפירוש של "אתנו" מתייחס לנשמה כפי שהיא בתוך הגוף ממש. והיינו, משום שישראל מתקשרים בתורה, ועל ידי שאור אין סוף נמשך ומתלבש בתורה וכו',

"אתנו" מתייחס גם לנשמה כפי שהיא בתוך הגוף. הנשמה קשורה לתורה, ולכן כאשר אור אין סוף נמשך ומתלבש בתורה, הוא מגיע גם אל הנשמה.

ע"י יומשך האור אתנו דוקא לסטרא דקדושה דוקא וכמ"ש במ"א בד"ה כי עמך מקור חיים⁷⁴ באורך נראה אור⁷⁵ ע"ש כפי השקיפה ממעון קדשך⁷⁶ מן השמים וברך את עמך את ישראל.

על ידי כך האור ימשך דווקא "אתנו", אל צד הקדושה דווקא; וכמו שנכתב במקום אחר, במאמר המתחיל "כי עמך מקור חיים באורך נראה אור". עיינו שם בפירוש "השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל".

כך האור נמשך דווקא "אתנו", אל צד הקדושה, ולא אל הכוחות המתנגדים לו. כאן מפנים למאמר בתורה אור על הפסוק "כי עמך מקור חיים", שבו מוסבר הפסוק "השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל".

אך מתחלה צ"ל קומי לך ע"י התפלה שנקרא סולם כו' והוא להיות דביקות הנפש בשרשה אך תחילה צריכה להיות "קומי לך", באמצעות התפילה שנקראת "סולם" וכו'; כלומר, כדי שתהיה דביקות של הנפש בשורשה,

אך לפני כל זה צריכה להיות "קומי לך": תפילה, שנקראת "סולם", ובאמצעותה הנפש דבקה בשורשה.

שעלה במחשבה ע"י מס"נ [מסירות נפש] באחד בק"ש [בקרית שמע] ועי"ז נמשך האור מא"ס ב"ה שאין ערוך לך כו' בחי"ע [בחכמה עילאה] ועי"ז אח"כ מפרנסין לאביהם שבשמים וית' לקמן.

שעלה במחשבה, באמצעות מסירות נפש ב"אחד" שבקריאת שמע. ועל ידי כך נמשך האור מאין סוף ברוך הוא, שאין ערוך לך וכו', בחכמה עילאה; ועל ידי כך, לאחר מכן, מפרנסים את אביהם שבשמים. והדבר יתבאר בהמשך.

שורש זה עלה במחשבה, והדבקות בו נעשית באמצעות מסירות נפש באמירת "אחד" שבקריאת שמע. על ידי כך נמשך אורו של אין סוף, שאין דבר המשתווה לו, בחכמה עילאה; ורק לאחר מכן יכולים ישראל "לפרנס את אביהם שבשמים", כפי שיתבאר בהמשך.

10 והנה רעיתי זהו המשכת אור א"ס באצילות והיינו ע"י התורה ובחינת יפתי היינו ע"י המצות שע"י נמשך גם כן בבי"ע והענין כי כדי להיות המשכות האור בבי"ע הוא דייקא ע"י התלבשותו תחלה במלכות דאצילות

"רעיתי" היא המשכת אור אין סוף באצילות, והיא נעשית באמצעות התורה; ו"יפתי" היא בחינת המצוות, שבאמצעותן נמשך האור גם בבריאה, ביצירה ובעשיה. והענין הוא שכדי שהאור יימשך בבריאה, ביצירה ובעשיה, עליו להתלבש תחילה דווקא במלכות דאצילות.

"רעיתי" היא המשכת אור אין סוף באצילות באמצעות התורה; "יפתי" היא המצוות, שממשיכות אותו למטה, אל בריאה, יצירה ועשיה. כדי שהאור יירד הלאה, עליו להתלבש תחילה במלכות, הספירה האחרונה של אצילות.

(ועמ"ש בביאור ע"פ שחורה אני⁷⁷ ונאווה⁷⁸ שהמלכות דאצילות היא הממוצע לחבר אור האצ"י בבי"ע כמו שהכתיר הוא הממוצע בין המאציל לנאצלים כו' וע"ש ועמ"ש בפ' ואתחנן בד"ה למען תירא)

(וראו מה שכתוב בביאור על הפסוק "שחורה אני ונאווה", שמלכות דאצילות היא הממוצע המחבר את אור האצילות עם בריאה, יצירה ועשיה, כשם שכתיר הוא הממוצע בין המאציל לנאצלים וכו'; ועיינו שם. וראו מה שכתוב בפרשת ואתחנן, במאמר המתחיל "למען תירא");

כפי שמבואר בביאור על "שחורה אני ונאווה", מלכות דאצילות היא הממוצע המחבר את אור האצילות עם העולמות שמתחתיה, כשם שכתיר הוא הממוצע בין המאציל לנאצלים. הטקסט מפנה גם למאמר "למען תירא" שבפרשת ואתחנן.

והיינו ג"כ ע"י שמלי דאצ"י מתלבשת תחלה במסך ופרסא שיש בין אצילות לבריאה ובוקעת את המסך ויורדת לבריאה

וזה נעשה גם בכך שמלכות דאצילות מתלבשת תחילה במסך ובפרסה שבין אצילות לבריאה, בוקעת את המסך ויורדת לבריאה:

מלכות דאצילות מתלבשת תחילה במסך ובפרסה שבין אצילות לבריאה, ואז בוקעת את המסך ויורדת לבריאה.

אזי דוקא יוכל לימשך האור בבי"ע כו' משא"כ אם לא בחינת המסך הנ"ל לא היה הבריאה יכול לקבל כלל.

ורק אז יכול האור להימשך בבריאה, ביצירה ובעשיה וכו'. לעומת זאת, אלמלא בחינת המסך הנזכרת, הבריאה לא הייתה יכולה לקבל כלל.

רק אז יכול האור להגיע לבריאה, ליצירה ולעשיה. בלי המסך, המעכב ומצמצם את האור, הבריאה לא הייתה יכולה לקבל אותו כלל.

קטע 4 • 110

לבוש המלכות ולבוש השחרות

11 וזהו שהמלכות נק' לבוש כמ"ש ה' מלך גאות לבש⁷⁹ וכתוב יביאו לבוש מלכות.^{80, 81} ותלבש אסתר מלכות.⁸²

וזו הסיבה שמלכות נקראת לבוש, כמו שכתוב: "ה' מלך גאות לבש", וכן כתוב: "יביאו לבוש מלכות", ו"ותלבש אסתר מלכות".

זו הסיבה שמלכות נקראת לבוש: הכתוב מתאר את מלכות ה' כמי שמתלבש בהוד — "ה' מלך גאות לבש"; הוא מדבר על "לבוש מלכות" ועל אסתר ש"ותלבש מלכות". המלכות אינה עצמותו של המלך, אלא לבוש שדרכו הוא מתגלה לאחרים.

וזהו פ"י יפתי שהמכת בחנית לבוש מלכות זו נמשך ע"י המצות ולכן נק' מצות המלך

וזהו פירוש "יפתי": המשכת בחנית לבוש מלכות זה נעשית באמצעות המצוות, ולכן הן נקראות "מצוות המלך",

"יפתי" הוא המשכת לבוש מלכות זה, שנעשית באמצעות המצוות. לכן הן נקראות "מצוות המלך": הן ממשיכות את מלכות ה'.

וכמו שאנו אומרים בברכת המצות בא"י [ברוך אתה ה'] אלקינו מלך העולם כו' והוא בחנית לבושים יפים ומזה נמשך להיות ישראל אשר בך⁸³ את פאר כו'

כפי שאנו אומרים בברכה על המצוות: "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם" וכו'. זוהי בחנית לבושים יפים, וממנה נמשך שישראל הם אלה שעליהם נאמר: "ישראל, בך אתפאר" וכו'.

לכן בברכה על כל מצווה אנו אומרים "מלך העולם". המצוות הן לבושים יפים, ובאמצעותן ישראל נעשים העם שעליו ה' אומר: "ישראל, בך אתפאר".

והוא ע"ד שנתבאר בפ"י יאר פניו אתנו סלה שע"י התורה וכך ע"י המצות שהוא בחינת יפתי הוא בחינת אשר בכ אתפאר כו' בכ דייקא.

וזה דומה למה שנתבאר בפירוש "יאר פניו אתנו סלה", שעל ידי התורה נמשך אורו עמנו; וכך גם על ידי המצוות, שהן בחינת "יפתי", מתגלה בחינת "כך אתפאר" וכו' — "כך" דווקא.

הדבר מקביל למה שנתבאר על התורה ועל "יאר פניו אתנו סלה". כשם שהתורה ממשיכה את האור "עמנו", כך המצוות, "יפתי", גורמות שה' יתפאר "כך" — בישראל דווקא.

אך כדי להמשיך בחינת לבוש זה צריך להקדים מתחלה בחינת קומי לך כו' כי הנה לעומת לבוש הנ"ל אך כדי להמשיך בחינה זו של לבוש, יש להקדים תחילה את בחינת "קומי לך" וכו'. שכן לעומת הלבוש האמור לעיל

אך לפני שאפשר להמשיך את הלבוש הזה, צריכה לבוא תחילה בחינת "קומי לך" — עליית הנשמה לשורשה. הסיבה היא שללבוש הקדוש הזה יש גם צד נגדי.

שהוא הפרסא ולבוש מלכות יש ג"כ בחינת אלביש שמים קדרות⁸⁴ כו' והוא ע"ד מ"ש מלך אלקים על גוים⁸⁵ כו'

שהיא הפרסא ולבוש המלכות, יש גם בחינת "אלביש שמים קדרות" וכו'; והדבר דומה למה שכתוב: "מלך אלקים על גוים" וכו',

לעומת לבוש המלכות הקדוש, שהוא הפרסא, עומד "אלביש שמים קדרות" — לבוש אפל שמסתיר. זוהי המלכות המתוארת ב"מלך אלקים על גוים".

עובדי גילולים (ועמ"ש בד"ה בחדש השלישי⁸⁶ בענין הטעם דאנשי יריחו היו כורכין את שמע ולא היו מפסיקין בין אחד לואהבת בבשכמלי' [בברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] כו')

עובדי גילולים (וראו גם מה שנכתב בד"ה "בחדש השלישי" בענין הטעם לכך שאנשי יריחו היו כורכין את שמע ולא היו מפסיקים בין "אחד" ל"ואהבת" באמירת "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" וכו').

הכוונה למלכות על הגויים עובדי האלילים, שבאמצעותם מלכות ה' מתלבשת בהסתר. כאן מצוין מאמר תורה אור "בחדש השלישי", העוסק בטעם לכך שאנשי יריחו אמרו את שמע בלי לעצור לאמירת "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד".

ויובן זה ע"ד מה שנאמר בעולם התהו ואלה המלכים אשר מלכו⁸⁷ בארץ אדום לפני מלך מלך לבניי [לבני ישראל] כו'

והדבר יובן על פי הנאמר בעולם התהו: "ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל" וכו'.

הדבר יובן מתוך עולם התהו, שעליו נאמר: "ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל". על פי הקבלה, מלכים אלה, שכל אחד מהם מלך ומת, הם הספירות של עולם התהו שנשכרו.

והיינו כי ענין עולם התיקון הוא התלבשות האור בכלים ולבושים כי תרגום ולא ילבש גבר⁸⁸ ולא יתקן גבר⁸⁹ כו'

כלומר, עניינו של עולם התיקון הוא שהאור מתלבש בכלים ולבושים; שהרי התרגום של "לא ילבש גבר" הוא "לא יתקן גבר" וכו'.

עולם התיקון מוגדר בכך שהאור מתלבש בכלים ולבושים. התרגום הארמי מתרגם את "לא ילבש גבר" [שמלת אשה] כ"לא יתקן גבר", ומכאן שתיקון פירושו לכישה וסידור בלבוש.

וזהו הענין שבתוהו היו הע"ס [העשר ספירות] בבחי' נקודות ובתיקון נעשו בבחי' פרצופים⁹⁰ שעיקר ענין בחי' פרצוף היינו תיקוני הלבושים והכלים

וזהו הענין שבעולם התוהו עשר הספירות היו בבחינת נקודות, ואילו בתיקון הן נעשו בבחינת פרצופים; שכן עיקר ענינו של פרצוף הוא תיקוני הלבושים והכלים.

בתוהו היו עשר הספירות נקודות נפרדות; בתיקון הן נעשו פרצופים, מבנים שלמים שכל אחד מהם כולל את האחרים. מה שיוצר פרצוף הוא דווקא סידור הלבושים והכלים.

(ועיין בע"ח [בעץ חיים] שער התיקון פ"ג [פרק ג'] ובספר קול ברמה בביאור האדרא רבא ד"י [די יסודות] ע"ב ודי"א ע"א) ועיי לבושים וכלים אלו דקדושה נעשה הפעולה שיוכלו לסבול האור

(ועיינו בעץ חיים, שער התיקון, פרק ג', ובספר קול ברמה, בביאור האדרא רבא, דף י' ע"ב ודף יא ע"א). באמצעות הלבושים והכלים האלה של הקדושה מתאפשרת הפעולה שבזכותה הם יכולים לשאת את האור,

הטקסט מציין את עץ חיים ואת פירוש קול ברמה על האדרא רבא. הלבושים והכלים הקדושים האלה הם שמאפשרים לשאת את האור.

וגם שעיי' יומשך האור רק למקום הראוי לבד שזהו הגנת הלבושים לצמצם האור לא יומשך רק כמו שצריך כו'

וגם שבאמצעותם האור יימשך רק למקום הראוי לו; שכן זהו תפקידם המגן של הלבושים: לצמצם את האור, כדי שיימשך רק במידה הנדרשת וכו'.

הם גם מוודאים שהאור יגיע רק למקום הראוי לו. הלבוש מגן בכך שהוא מצמצם את האור, כך שהוא נמשך רק במידה הנדרשת.

(ועמ"ש מזה בד"ה ויהי בשלח פרעה^{91,92} ובד"ה ויאבק איש עמו^{93,94} ובפי' לך לך בד"ה פי' מגן אברהם⁹⁵ ובד"ה והבדילה הפרכת לכם)^{96,97} ולכן לבושים אלו דתיקון זהו בחינת לבושים יפים דהוד והדרת לבשת.

(ועיינו במה שנכתב על כך במאמר ד"ה "ויהי בשלח פרעה", במאמר ד"ה "ויאבק איש עמו", בפרשת לך לך במאמר ד"ה "פירוש מגן אברהם", ובמאמר ד"ה "והבדילה הפרכת לכם"). לכן לבושי התיקון האלה הם בחינת הלבושים היפים של "הוד והדר לבשת".

כמה מאמרים בתורה אור מצוינים כאן בהקשר לתפקידים המגן של הלבושים. משום כך לבושי התיקון הם הלבושים היפים של "הוד והדר לבשת".

אבל בעולם התהו לפי שלא היו האורות בבחינת התלבשות בבחינת פרצוף ע"כ נמשך מזה שלא היה בחינת לבוש מלכות לאורות דתהו מיוחד בקדושה האלקית

אבל בעולם התהו, מכיוון שהאורות לא היו במצב של התלבשות בפרצוף, נבע מכך שלא היה לאורות התהו לבוש מלכות המיוחד לקדושה האלקית;

בתהו האורות לא התלבשו בפרצופים, ולכן לא היה להם לבוש מלכות שאיחד אותם עם הקדושה האלקית.

אלא היו ג"כ לבושים זרים מלבישים אותם דהיינו שנמשך השפע גם לחיצונים מהמדות עליונות דתהו כו' והן בחינת זמ"ל [ז' מלכים] דעולם התהו שע"ז נאמר ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום כו' אלא היו גם לבושים זרים שהלבישו אותם, כלומר, השפע נמשך גם לחיצונים מן המדות העליונות של התהו וכו'. ואלה הם שבעת המלכים של עולם התהו, שעליהם נאמר: "ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום" וכו'.

במקום זאת, לבושים זרים הלבישו אותם: השפע מן המדות העליונות של התהו הגיע גם לכוחות החיצוניים. אלה הם שבעת המלכים של התהו, "המלכים אשר מלכו בארץ אדום".

(והיינו כי לבוש מלכות דקדושה זהו להיות קבלת עול מלכות שמים בבחי' ביטול למדת מלכותו ית' ה' מלך גאות לבש שהוא היש האמיתי וכולא קמיה כלא חשיב ועמ"ש מענין מלכות בביאור ע"פ והיה לכם לציצית^{98,99} בענין תכלת כו')

(כלומר, לבוש המלכות של הקדושה הוא קבלת עול מלכות שמים, בבחינת ביטול למדת מלכותו יתברך — ה' מלך גאות לבש" — שהרי הוא המציאות האמיתית, והכול נחשב לפניו כלא. ועיינו במה שנכתב על ענין מלכות בביאור על הפסוק "והיה לכם לציצית", בענין התכלת וכו').

הסבר בסוגריים: לבוש המלכות של הקדושה הוא קבלת עול מלכות שמים וביטול לפני מלכותו של ה', שהרי הוא לבדו המציאות האמיתית ו"הכול נחשב לפניו כלא". הטקסט מפנה לביאור על ענין התכלת בציצית.

אבל לבוש מלכות דסט"א [דסטרא אחרא] זהו שנוטלים היש לעצמן ואין להם ביטול אליו ית' והיינו כמאמר פרעה לי יאורי ואני עשיתני¹⁰⁰ ביחזקאל סי' כ"ט רק דקרו לי' אלקא דאלקיא¹⁰¹ כו'.

אבל לבוש המלכות של הסטרא אחרא הוא שהם נוטלים את תחושת הקיום לעצמם, ואין בהם ביטול כלפיו ית'. זהו כמו דברי פרעה: "לי יאורי ואני עשיתני", ביחזקאל, פרק כ"ט; אלא שהם קוראים לו "אלקי האלקים" וכו'.

לבוש המלכות של הסטרא אחרא, לעומת זאת, מבטא הצבת העצמי: נטילת הקיום לעצמם, בלי ביטול לפני ה', כמו דברי פרעה: "לי יאורי ואני עשיתני". ואף על פי כן, האומות קוראות לו "אלקי האלקים", ומכירות בו רק כמי שנעלה מאוד מכוחותיהן.

אמנם אחר שנעשה עולם התיקון בחינת פרצוף שנתתקן ונמשך האור בלבושים וכלים דעולם התיקון אזי נמשך שלא יתפשט האור לסט"א [לסטרא אחרא] ולעובדי כוכבים וכמ"ש מלך אין באדום^{102, 103} כו'.

אולם לאחר שנעשה עולם התיקון, שהוא בחינת פרצוף, ובו נתקן האור ונמשך לתוך הלבושים והכלים של עולם התיקון, נגרם שהאור אינו מתפשט לסטרא אחרא ולעובדי הכוכבים, כפי שנאמר: "אין מלך באדום" וכו'.

לאחר שהתבסס עולם התיקון והאור התלבש בלבושים ובכלים שלו, שוב לא התפשט האור לסטרא אחרא ולעובדי האלילים. על כך נאמר: "אין מלך באדום".

אך עכ"ז [עם כל זה] יש דוגמת הנ"ל גם אחר עולם התיקון (והיינו בגלות מצרים ובבל ואדום) והיינו לפי דבגלותא קב"ה [קודשא בריך הוא] סליק לעילא¹⁰⁴ לעילא¹⁰⁵

אך אף על פי כן, יש דוגמה לדבר הנ"ל גם לאחר עולם התיקון — כלומר, בגלות מצרים, בבל ואדום. הדבר נובע מכך שבגלות הקב"ה מסתלק למעלה למעלה,

ובכל זאת, גם לאחר התיקון חוזר דבר הדומה לתוהו, בגלויות מצרים, בבל ואדום. שכן בגלות, כפי שנאמר בזהר, "הקב"ה מסתלק למעלה למעלה" ומסתלק מן התחתונים.

וזהו נקרא א בחי' שינה כו' ומסיבת עליי [עלייה] זו אין האורות מלובים בלבושים וכלים דבחינת התיקון וכמ"ש בפע"ח [בפרי עץ חיים]¹⁰⁶ שבמצרים היה עיבור ז"א בבטן אימא כו'

וזה נקרא בחינת שינה וכו'. ובגלל עלייה זו, האורות אינם מתלבשים בלבושים ובכלים של בחינת התיקון. וכפי שנכתב בפרי עץ חיים, שבמצרים היה ז"א בעיבור בבטן אימא וכו',

הסתלקות זו נקראת "שינה", ובגללה האורות אינם מתלבשים עוד בלבושים ובכלים של התיקון. בפרי עץ חיים נאמר שבמצרים ז"א היה במצב של "עיבור" בבטן אימא.

שנסתלקו האורות והמוחין דזעיר אנפין מהכלים שלהם ועולים בבחי' אימא עילאה ועוד למעלה יותר אשר שם נאמר אם צדקת מה תתן לו¹⁰⁷ כו'

שכן האורות והמוחין של ז"א הסתלקו מכליהם ועלו לבחינת אימא עילאה, ואף למעלה מכך, למקום שעליו נאמר: "אם צדקת מה תתן לו" וכו'.

במצב העיבור האורות והמוחין של ז"א עוזבים את כליהם ועולים בחזרה לאימא עילאה (בינה), ואף למעלה מכך, למדרגה שעליה נאמר: "אם צדקת מה תתן לו?" — מדרגה שמעבר להישג ידן של מעשי האדם.

ומחמת זה נמשך להיות מלי' דאצילות מתלבשת בקליפות בלבושים זרים דקדרות כי הא בהא תליא כו' ומשום כך נגרם שמלכות דאצילות מתלבשת בקליפות, בלבושים זרים של קדרות, שכן הדבר האחד תלוי באחר וכו':

כתוצאה מכך, מלכות דאצילות מתלבשת בקליפות, בלבושים זרים של קדרות. הדבר האחד תלוי באחר.

שמחמת שזעיר אנפין הוא בבחי' שינה וסליק מהכלים והלבושים לעילא לעילא נמשך אלביש שמים קדרות וכמו בעולם התהו שעל ידי שנסתלקו האורות עליונים למעלה נפלו הכלים למטה כו' מכיוון שז"א הוא בבחינת שינה ומסתלק מן הכלים והלבושים למעלה למעלה, נמשך מכך "אלביש שמים קדרות". הדבר דומה לעולם התהו, שבו בעקבות הסתלקות האורות העליונים למעלה נפלו הכלים למטה וכו'.

כאשר ז"א "ישן" ומסתלק למעלה מן הכלים והלבושים שלו, נמשך מכך "אלביש שמים קדרות". הדבר דומה לתהו, שבו האורות הסתלקו למעלה והכלים נפלו למטה.

(ועמ"ש מענין זה בד"ה וארא אל אברהם¹⁰⁸ כו' ובד"ה שיר המעלות¹⁰⁹ כו' היינו כחולמים¹¹⁰ ובד"ה אני ישנה כו')

(וראה מה שנכתב בעניין זה במאמר המתחיל "וארא אל אברהם" וכו', ובמאמר המתחיל "שיר המעלות" וכו', "היינו כחולמים", ובמאמר המתחיל "אני ישנה" וכו').

הטקסט מפנה לשלושה מאמרים בנושא זה: "וארא אל אברהם", "שיר המעלות... היינו כחולמים", ו"אני ישנה".

ולכן כדי לתקן ולהמשיך בחי' לבוש מלכות צרים להיות מתחלה המשכת המוחין לז"א שיומשך מבחינת דסליק לעילא לעילא להתלבש בכלים ולבושים דתיקון דפרצוף ז"א דאצילות

לכן, כדי לתקן ולהמשיך את בחינת לבוש המלכות, יש להמשיך תחילה את המוחין לז"א, כך שיימשכו מבחינת "סליק לעילא לעילא" ויתלבשו בכלים ובלבושים של התיקון שבפרצוף ז"א דאצילות;

כדי לתקן זאת ולהמשיך את לבוש המלכות, יש להמשיך תחילה את המוחין מחדש לז"א. ממצבם של "עלייה מעלה מעלה", עליהם להתלבש שוב בכלים ובלבושים של פרצוף ז"א דאצילות.

ואזי ממילא על ידי זה יומשך אחר כך על ידי מעשה המצות ההמשכה בלבוש מלכות דאצילות ושל
יהיה בחי' אלביש שמים קדרות כו' (ועמ"ש בד"ה כי ההרים ימוש^{112, 111} בענין אם ישראל עושין תשובה
נגאלין¹¹³ כו')

ואז, ממילא, באמצעות כך, יימשך לאחר מכן, באמצעות קיום המצות, השפע אל לבוש המלכות דאצילות, ולא
תהיה בחינת "אלביש שמים קדרות" וכו'. (ועיינו במה שכתוב בד"ה "כי ההרים ימוש" בעניין "אם ישראל עושין
תשובה נגאלין" וכו').

אזי המצות שאדם מקיים ימשיכו ממילא את האור אל לבוש המלכות דאצילות, ולא תהיה בחינת "הלבשת השמים בקדרות". הטקסט מפנה
למאמר "כי ההרים ימוש", העוסק בעניין "אם ישראל עושין תשובה נגאלין".

והנה ידוע בע"ח [בעץ חיים]¹¹⁴ שכדי להיות המשכת המוחין לז"א הוא על ידי יחוד או"א [אבא ואימא]
שמולידים המוחין לזו"נ [לזעיר אנפין ונוקבא]

והנה ידוע מעץ חיים, שכדי שתהיה המשכת המוחין לז"א, הדבר נעשה באמצעות יחוד אבא ואמא, המולידים את
המוחין לז"א ולנוקבא.

עץ חיים מלמד שהמוחין של ז"א נובעים מיחוד אבא ואמא (חכמה ובינה), המולידים את המוחין לז"א ולנוקבא.

והנה או"א [אבא ואימא] צריכים לקבל הכח מלמעלה יותר מאור הכתר והוא המחבר וממשיך אור
המאציל בנאצלים כו' (ועיינן מ"ש בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער הק"ש [הקריאת שמע] פרק¹¹⁵ י"א)
ואבא ואמא צריכים לקבל את הכוח ממעלה יותר, מאור הכתר, והוא המחבר וממשיך את אור המאציל בנאצלים
וכו'. (ועיינו במה שכתוב בפרי עץ חיים, שער קריאת שמע, פרק י"א).

גם אבא ואמא צריכים לקבל ממקום גבוה עוד יותר את הכוח ליחוד זה — מאור הכתר, המחבר בין המאציל לנאצלים. פרי עץ חיים (שער
קריאת שמע, פרק י"א) דן בשאלה מניין לאבא ואמא כוח היחוד, ומשיב שהם מקבלים אותו תחילה מהיחוד העליון הנעלם מאין סוף.

ולכן יחוד או"א [אבא ואימא] הוא נעשה דוקא על ידי מסירת נפש ויחוד זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] הוא ע"י
תורה ומצות

ולכן יחוד אבא ואמא נעשה דווקא באמצעות מסירות נפש, ואילו יחוד ז"א ונוקבא נעשה באמצעות תורה ומצות.

מכאן שיחוד אבא ואמא מתרחש דווקא באמצעות מסירות נפש, ואילו יחוד ז"א ונוקבא מתרחש באמצעות תורה ומצות.

כי יחוד או"א [אבא ואימא] הוא המשכת אור חדש ממקורא דכולא מהמאציל ב"ה אשר אין ערוך אליו כלל
כו'

כי יחוד אבא ואמא הוא המשכת אור חדש ממקור הכול, מן המאציל ברוך הוא, שאין ערוך אליו כלל וכו'.

יחוד אבא ואמא ממשיך אור חדש ממקור הכול, מן המאציל, שאין לו כל ערך והשוואה לנאצלים.

והמשכה זו א"א כ"א על ידי מסירת נפש כי מס"נ [מסירות נפש] עולה למעלה מעלה ממש דהיינו בבחי' עצמות המאציל ועמ"ש מזה בביאור ע"פ ונקדשתי¹¹⁶ בתוך בניי [בני ישראל]¹¹⁷

והמשכה זו אינה אפשרית אלא באמצעות מסירות נפש, כי מסירות נפש עולה ממש מעלה מעלה, היינו לבחינת עצמות המאציל. ועיינו במה שכתוב על כך בביאור על הפסוק "ונקדשתי בתוך בני ישראל".

רק מסירות נפש יכולה להמשיך את האור הזה, מפני שהיא מגיעה ממש מעלה מעלה, עד לעצמות המאציל. הטקסט מפנה לביאור על הפסוק "ונקדשתי בתוך בני ישראל".

ולכן אמר המגיד להב"י [להבית יוסף] שיזכהו למס"נ [למסירות נפש] עק"ה [על קידוש השם]¹¹⁸ דמשמע שיהיה זכות זה גדול מכל מה שיאריך ימים בתורה ומצות כו'

ולכן אמר המגיד לבית יוסף שיזכה אותו למסירות נפש על קידוש ה', ומשתמע מכך שזכות זו תהיה גדולה מכל הזכות שבאריכות ימיו בתורה ובמצוות וכו'.

לכן הבטיח המגיד, מורו השמימי של בית יוסף (רבי יוסף קארו), שיזכה למסור את נפשו על קידוש ה'. משתמע מכך שזכות זו עולה על הזכות שבחיים ארוכים של תורה ומצוות.

והיינו מטעם הנ"ל וזהו גם כן ענין למס"נ [למסירות נפש] באחד בק"ש [בקריאת שמע] כי ק"ש [קריאת שמע] הוא נקי יחוד דאוי"א [דאבא ואימא] דהיינו המשכת אור חדש מא"ס ב"ה

וזהו מהטעם שהוזכר לעיל. וזהו גם ענין מסירות נפש ב"אחד" שבקריאת שמע: קריאת שמע נקראת יחוד אבא ואמא, כלומר, המשכת אור חדש מאין סוף, ברוך הוא;

זו גם הסיבה שאדם מוסר את נפשו ב"אחד" שבקריאת שמע. קריאת שמע היא יחוד אבא ואמא, המשכת אור חדש מאין סוף.

וזהו דייקא ע"י מס"נ [מסירות נפש] כו' וכענין הידוע במעלת התשובה דבחילא יתיר¹¹⁹ יש קונה עולמו¹²⁰ בשעה אחת כו' וזהו ענין פסוק ראשון דק"ש [דקריאת שמע] שהוא יחוד או"א [אבא ואימא]

ודבר זה נעשה דווקא באמצעות מסירות נפש וכו', בדומה לענין הידוע במעלתה של תשובה, שעליה נאמר שהיא "בחילא יתיר" — "יש קונה עולמו בשעה אחת" וכו'. וזהו ענינו של הפסוק הראשון של קריאת שמע, שהוא יחוד אבא ואמא;

רק מסירות נפש מביאה לכך, בדומה לתשובה שממשיכה "בחילא יתיר", ועליה נאמר: "יש קונה עולמו בשעה אחת". לכן הפסוק הראשון של קריאת שמע הוא יחוד אבא ואמא.

ואזי אח"כ נאמר והיו הדברים האלה¹²¹ אשר אנכי מצוך כו' שלהמשיך האור אח"כ מאו"א [מאבא ואימא]
 בז"א ונוק' [ונוקבא] הוא ע"י תורה ומצות כו'

ואחר כך נאמר: "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך" וכו', שכן המשכת האור לאחר מכן מאבא ואמא אל ז"א ונוקבא נעשית באמצעות התורה והמצוות וכו'.

לאחר מכן בא "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך", העוסק בתורה ובמצוות: הן ממשיכות את האור מאבא ואמא אל ז"א ונוקבא.

וזהו נקרא עוסק בתורה לשמה לשם התורה עצמה להיות אור התורה נמשך בז"א מפנימית ח"ע [חכמה עילאה] שלמעלה מבחי' נובלות כו'

וזה נקרא לעסוק בתורה לשמה, כלומר, לשם התורה עצמה: שהאור של התורה ימשך בז"א מן הפנימיות של חכמה עילאה, שלמעלה מבחינת נובלות וכו';

זהו לימוד תורה "לשמה", כלומר, לשם התורה עצמה: להמשיך את אור התורה בז"א מן הפנימיות של חכמה עילאה, שלמעלה מבחינת "נובלות".

שזהו ע"י המס"נ [המסירות נפש] בתחלה שע"י נמשך יחוד או"א [אבא ואימא] כו' המשכת אור חדש ומזה נמשך ג"כ בז"א כו'.

ודבר זה נעשה באמצעות מסירות הנפש שבתחילה, שעל ידה נמשך יחוד אבא ואמא וכו' — המשכת אור חדש; וממנו נמשך גם בז"א וכו'.

אותו אור פנימי נמשך רק לאחר מסירות הנפש שבתחילה, המביאה ליחוד אבא ואמא ולהמשכת אור חדש; ומשם הוא מגיע גם לז"א.

ומזה נמשך ג"כ שע"י המצות יהי' [יהיה] בחי' יפתי הוד והדר לבשת¹²² ולא יהי' [יהיה] בחי' אלביש שמים קדרות

ומכך נמשך גם שעל ידי המצוות תהיה בחינת "יפתי", "הוד והדר לבשת", ולא תהיה בחינת "אלביש שמים קדרות", מכאן נובע שהמצוות מביאות לבחינת "יפתי", ללבוש של "הוד והדר לבשת", ולא ללבוש החשוך של "אלביש שמים קדרות".

כמו בעולם התהו (ועמ"ש במ"א בפ"י מאה"י [מאמר הזהר] פ' בלק¹²³ דקצ"א ע"א ע"פ שחורה כו' וכדין כו' נפיק דודה כו' אתבניאת ואתעבדת בתיקונהא¹²⁴ כו')

כמו בעולם התהו (ועיין מה שנכתב במקום אחר בפירוש מאמר הזהר, פרשת בלק, דף קצ"א ע"א, על הפסוק "שחורה" וכו': "וכדין" וכו', "נפיק דודה" וכו', "אתבניאת ואתעבדת בתיקונהא" וכו').

הלבוש החשוך הזה היה דומיננטי בעולם התהו. כאן מובא פירוש לזהר בפרשת בלק (דף קצ"א ע"א) על "שחורה": כאשר "נפיק דודה", היא "אתבניאת ואתעבדת בתיקונהא".

וזהו שמתחלה צ"ל קומי לך לבחי' שרש הנשמה והוא ע"י למס"נ [למסירות נפש] באחד שמזה נמשך יחוד או"א [אבא ואימא]

וזהו מה שתחילה צריך להיות "קומי לך", אל בחינת שורש הנשמה; ודבר זה נעשה באמצעות מסירות נפש ב"אחד", שממנה נמשך יחוד אבא ואמא.

לכן תחילה צריך להיות "קומי לך" — עלייה אל שורש הנשמה. הדבר נעשה באמצעות מסירות נפש ב"אחד", המביאה ליחוד אבא ואמא.

(ולכן נקרא קומי לך לבחי' כ"ף עיין בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער נפ"א [נפילת אפים] ספ"ה) ועי"ז אח"כ תהיה רעיתי להמשיך המוחין בז"א ויפתי במלי' והוא ענין יחוד זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] כו'.

(ולכן הדבר נקרא "קומי לך": אל בחינת כ'; ראו פרי עץ חיים, שער נפילת אפים, סוף פרק ה'). ועל ידי כך, לאחר מכן, תהיה "רעייתי" — להמשיך את המוחין בז"א — ו"יפתי" — במלכות; וזהו ענין יחוד ז"א ונוקבא וכו'.

לכן נאמר "קומי לך", כלומר קומי לעצמך, בהתייחס לבחינת האות כ'; הטקסט מציין את פרי עץ חיים, שער נפילת אפים, סוף פרק ה'. לאחר מכן באים "רעייתי", כלומר המשכת המוחין בז"א, ו"יפתי", כלומר המשכתם במלכות: זהו יחוד ז"א ונוקבא.

והנה כ"ז [כל זה] נאמר על זמן יציאת מצרים שע"ז נאמר כי הנה הסתיו עבר¹²⁵ כו' היינו שאז נתגלה בחי' עולם התיקון ועבר הסתיו וחלף הגשם

והנה כל זה נאמר על זמן יציאת מצרים, שעליו נאמר: "כי הנה הסתיו עבר" וכו'. כלומר, אז התגלתה בחינת עולם התיקון, והחורף עבר והגשם חלף,

כל זה מתייחס ליציאת מצרים, שעליה נאמר: "כי הנה הסתיו עבר". אז התגלה עולם התיקון, והחורף והגשם חלפו.

דהיינו ההסתר דאלביש שמים קדרות כו' הנמשך מעולם התהו ומגלות מצרים כו' וענין הכפל לשון סתיו וגשם עיין ברבות בשה"ש [בשיר השירים] ועיין בזהר הרקיע ר"פ ויחי.^{126, 127}

כלומר, ההסתר של "אני מלביש שמים קדרות" וכו', הנמשך מעולם התהו ומגלות מצרים וכו'. ולענין הכפילות בלשון, "סתיו" ו"גשם", ראו במדרש רבה על שיר השירים, וכן בזהר הרקיע, בתחילת פרשת ויחי.

החורף והגשם הם ההסתר של "אני מלביש שמים קדרות", שמקורו בתהו ובגלות מצרים. בענין הכפילות בדימוי שבפסוק, הטקסט מפנה למדרש רבה על שיר השירים ולזהר הרקיע בתחילת פרשת ויחי.

קטע 5 • 12

הגלות והמראה

12 ואז נאמר קומי לך רעיתי כוי אבל בזמן הגלות נאמר יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה¹²⁸ כוי שאינה יכולה להיות בבחי' קומי לך כוי

ואז נאמר: "קומי לך, רעייתי" וכו'. אבל בזמן הגלות נאמר: "יונתי בחגוי הסלע, בסתר המדרגה" וכו', משום שהיא אינה יכולה להיות במצב של "קומי לך" וכו'.

ביציאת מצרים נאמר: "קומי לך, רעייתי". אבל בגלות כנסת ישראל היא "יונתי בחגוי הסלע, בסתר המדרגה": היא נסתרת ואינה יכולה פשוט לקום ולשוב לשורשה.

והעצה לזה הוא כחי' הראיני את מראיך שיזכור וישים אל לבו שההסתר אינו אלא בבחי' מראה שירד מאיגרא רמה כוי ויצעק אל¹²⁹ ה' בצר לו כוי:

והעצה לכך היא בחינת "הראיני את מראיך": עליו לזכור ולהשיב אל לבו שההסתר הוא רק בבחינת מראה, ושהוא ירד "מאיגרא רמה" וכו'; ואז יצעק אל ה' בעת צרתו וכו'.

העצה היא "הראיני את מראיך", בקריאה של "מראה": על האדם להבין שההסתר הוא כמו מראה, שמסתירה ובכל זאת משקפת, ושהוא נפל "מאיגרא רמה" אל בור עמוק. אז יצעק אל ה' בעת צרתו, כמתואר בתהילים על מי שנמצאים בצרה.

קטע 6 • 13-16

אור חוזר וירידת הנשמה

13 ג וביאור ענין זה הנה יש ע"ס [עשר ספירות] מלמעלה למטה דאור ישר ועשר ספירות דאור חוזר מלמטה למעלה (וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שער מ"ן [מ"ן נוקבין] ומ"ד פ"ד [פרק י"ד / פרשה י"ד] ובפרדס שער ממטה למעלה)¹³⁰

3. וביאור העניין: יש עשר ספירות מלמעלה למטה של אור ישר, ועשר ספירות של אור חוזר מלמטה למעלה (כפי שנכתב בעץ חיים, שער מ"ן ומ"ד, פרק י"ד, ובפרדס, שער "ממטה למעלה").

החלק השלישי מבאר את העניין באמצעות המושגים הקבליים "אור ישר" ו"אור חוזר". עשר ספירות של אור ישר יורדות מלמעלה למטה, ועשר ספירות של אור חוזר עולות מלמטה למעלה, כפי שמבואר בעץ חיים ובפרדס.

והיינו ע"י הפרסא המפסקת בסיום האצילות בוקעים האורות ועולים בבחינת אור חוזר ונעשה כח"ב [כתר חכמה בינה] למטה וכמ"ש מזה באגה"ק [באגרת הקודש] בד"ה איהו וחיוהי.

כלומר, באמצעות הפרסא המפסיקה בסיום עולם האצילות, האורות בוקעים ועולים בבחינת אור חוזר, ונעשות למטה כתר, חכמה ובינה; וכפי שנכתב על כך באגרת הקודש, בקטע הפותח במילים "איהו וחיוהי".

האור החוזר נוצר בפרסא שבסוף עולם האצילות: האורות פוגעים בה ועולים בחזרה, ובסדר העלייה הזה המדרגות הנמוכות נעשות כתר, חכמה ובינה, שהן המדרגות העליונות. הנושא נדון באגרת של אדמו"ר הזקן באגרת הקודש, בקטע העוסק ב"איהו וחיוהי".

וביאור זה באדם למטה הוא ע"ד מ"ש ואהבת את¹³¹ הוי" כו' בכל מאדך ומאד הוא בלי גבול והיינו בחינת א"ס.

וביאור הדבר באדם שלמטה הוא על דרך מה שנאמר: "ואהבת את ה'... בכל מאודך"; ו"מאוד" הוא בלי גבול, וזו בחינת אין סוף.

אצל האדם שלמטה מקביל לכך הציווי "ואהבת את ה'... בכל מאודך". "מאוד" משמעו אהבה בעוצמה בלתי מוגבלת, ולכן היא מקבילה לבחינת אין סוף.

14 והוא עדי"מ למעלה המשכת אור הכתר שמאיר באצילות שלזה היה תכלית ירידת הנשמה שהיא צורך עלייה כו' כי הנה הנאצלים המה בבחי' ההשתלשלות

וזהו, בדרך משל, למעלה: המשכת אור הכתר המאיר באצילות. לשם כך נועדה ירידת הנשמה, שהיא לצורך עלייה וכו'. שכן הנאצלים הם בבחינת השתלשלות,

המשל שלמעלה הוא המשכת אור הכתר אל אצילות, וזוהי גם התכלית של ירידת הנשמה אל הגוף: ירידה לצורך עלייה. כדי להבין מדוע, יש להתבונן בכך שכל הנאצל שייך לשרשרת מסודרת של השתלשלות.

כי כללות השכל האנושי נמשך מחכמה דעשייה על ידי אמצעות הנפש דעשייה וחכמה דיצירה היא מקור לחכמה דעשייה הגם שהיא רוחניות יותר וחכמה דבריאה מקור לחכמה דיצירה וחכמה דאצילות מקור לחכמה דבריאה

שכן כלל השכל האנושי נמשך מחכמה דעשייה, באמצעות נפש דעשייה; חכמה דיצירה היא המקור לחכמה דעשייה, אף שהיא רוחנית ממנה; חכמה דבריאה היא המקור לחכמה דיצירה, וחכמה דאצילות היא המקור לחכמה דבריאה.

כלל השכל האנושי בא מחכמה דעשייה, באמצעות נפש דעשייה. חכמה דיצירה היא המקור שלו, אף שהיא רוחנית ממנה בהרבה; למעלה ממנה חכמה דבריאה, ומעליה חכמה דאצילות.

ואם כן השכל אנושי נמשך על ידי השתלשלות מחכמה דאצילות (ועמ"ש מענין השתלשלות זו בד"ה פתח אליהו בפי וירא)¹³²

ואם כן, השכל האנושי נמשך מחכמה דאצילות באמצעות השתלשלות (וראו מה שנכתב בעניין השתלשלות זו במאמר המתחיל "פתח אליהו", בפרשת וירא).

נמצא שהשכל האנושי קשור, שלב אחר שלב, לחכמה דאצילות. כאן מפנה המאמר לדיון בהשתלשלות זו בתורה אור, במאמר "פתח אליהו" שבפרשת וירא.

ומפני זה נאמר כולם בחכמה עשית¹³³ שלגבי המאציל הרי הוא מרומם לבדו ואינו בערך החכמה ובינה כו'

ומשום כך נאמר: "כולם בחכמה עשית", שכן ביחס למאציל, הוא מרומם לבדו ואינו בערך לחכמה ובינה וכו';

לכן נאמר: "כולם בחכמה עשית". גם חכמה היא דבר שנעשה ביחס למאציל, שהוא "מרומם לבדו" ואינו בערך לחכמה ובינה.

ואצילות המה רק מדות הדבק במדותיו מה הוא רחום¹³⁴ אבל המאציל הוא בחי' אליו ולא למדותיו כו'.

ואצילות היא רק מדות — "הידבק במדותיו: מה הוא רחום" — ואילו המאציל הוא בבחינת "אליו ולא למדותיו" וכו'.

אצילות מורכבת ממדות בלבד, כמאמר שעל האדם להידבק במדותיו של הקב"ה: "מה הוא רחום", כך עליו להיות רחום. המאציל עצמו הוא למעלה מן המדות; הפנייה היא "אליו ולא למדותיו".

ועיקר התהוות אבי"ע [אצילות בריאה יצירה עשה] מן המאציל הוא רק מבחינת שמות שאין ערוך השם לגבי עצם המהות וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים] דיו"ד מקור לאצילות וה"א בבריאה כו' וכמ"ש הודו על ארץ ושמים^{135, 136} כו'.

ועיקר התהוות אצילות, בריאה, יצירה ועשה מן המאציל היא רק מבחינת שמות, שהרי שם אינו בערך לעצם המהות; וכמו שכתוב בעץ חיים, שהיו"ד היא מקור לאצילות והה"א בבריאה וכו'; וכמו שכתוב: "הודו על ארץ ושמים" וכו'.

העולמות מתהווים מן המאציל רק באמצעות "שמות", שהרי שם אינו בערך למהות עצמה שאותה הוא מציין. כך נאמר בעץ חיים שהיו"ד של השם היא מקור אצילות והה"א בבריאה. וכן נאמר בפסוק: "הודו על ארץ ושמים" — בעולמות נמצאת רק ההוד שלו, ולא עצמותו.

15 והנה הממוצע לזה שמוריד השפע מהמאציל לנאצלים הוא אור הכתר והיינו מ"ש בת"ז [בתיקוני זוהר]

כתר עליון^{137, 138} כו'

והנה המתווך שמוריד את השפע מן המאציל אל הנאצלים הוא אור הכתר. וזהו שכתוב בתיקוני זוהר: "כתר עליון" וכו';

המתווך שמעביר את השפע מן המאציל אל הנאצלים הוא אור הכתר. בתיקוני זוהר, בקטע הפותח "פתח אליהו", מדובר על "כתר עליון".

אִיהוּ שֵׁם מִיָּה [שם מִיָּה] דאִיהוּ אורח אצילות ואִיהוּ שקיו דאִילנא כו' דהיינו חיות עולם האצילות שהוא על ידי הכתר כי עמך מקור חיים¹³⁹ כו'.

”הוא שם מִיָּה, שהוא דרך האצילות והוא השקיית האילן” וכו’; כלומר, החיות של עולם האצילות נמשכת באמצעות הכתר: ”כי עמך מקור חיים” וכו’.

הכתר נקרא שם מִיָּה (45), ”דרך האצילות” ו”השקיית האילן” — מקור החיים של כל האצילות. לכן נאמר בפסוק: ”כי עמך מקור חיים”; האצילות חיה באמצעות הכתר.

(ועמ״ש בד״ה פתח אליהו הנ״ל שעל הכתר אמרו אנת הוא חד ולא בחושבן כו' שאין ערוך אליו כו' והחכמה מאין תמצא¹⁴⁰ ולא כסדר ההשתלשלות הנ״ל דאבי״ע [דאצילות בריאה יצירה עשיה]). וזהו ענין ירידה צורך עלייה כו'.

(וראה מה שנכתב במאמר הפותח ”פתח אליהו”, הנוכח לעיל, שעל הכתר אמרו: ”אתה הוא אחד ולא בחשבון” וכו’, שאין לו ערוך וכו’; ו”החכמה מאין תמצא”, ולא בסדר ההשתלשלות הנוכח לעיל של אצילות, בריאה, יצירה ועשיה.) וזהו ענין ירידה צורך עלייה וכו’.

במאמר תורה אור ”פתח אליהו”, שהוזכר לעיל, נאמר על הכתר: ”אתה הוא אחד ולא בחשבון” — הוא למעלה מכל השוואה; הוא בחינת האין שממנה ”החכמה מאין תמצא”, מחוץ לסדר ההשתלשלות של אצילות, בריאה, יצירה ועשיה. הורדת אור זה היא ענין ”ירידה צורך עלייה”.

שזהו ההפרש בין מלאכים לנשמות שמצד שמלאכים הן למעלה ואין שום דבר מסתיר להן והן בבחינת ההשתלשלות אינן יכולים להמשיך אור חדש מאחר שאינו ממהותן ומפני זה הן נקראים עומדים כו’.

וזהו ההבדל בין מלאכים לנשמות: מכיוון שהמלאכים נמצאים למעלה ושום דבר אינו מסתיר מהם, ובהיותם בבחינת ההשתלשלות אין הם יכולים להמשיך אור חדש, מאחר שאינו ממהותם; משום כך הם נקראים ”עומדים” וכו’.

זהו ההבדל בין מלאכים לנשמות. המלאכים נמצאים למעלה, ושום דבר אינו מסתיר מהם את האלוקות, אך הם שייכים לסדר ההשתלשלות. אור חדש אינו ממהותם, ולכן אין הם יכולים להמשיכו, והם נקראים ”עומדים” — קבועים במקומם.

(ועמ״ש מזה בד״ה ועתה יגדל נא¹⁴¹ כפי שלח) אבל למטה בישראל שנשפלו בגוף שמסתיר על קדושת הנפש ושאר דברים

(וראה מה שנכתב על כך במאמר הפותח ”ועתה יגדל נא”, כפרשת שלח.) אבל למטה, בישראל, שירדו לתוך גוף המסתיר על קדושת הנפש, וכן יש דברים נוספים

לעומת זאת, הנשמות ירדו לתוך גוף המסתיר על קדושת הנפש, ויש גם מכוילים נוספים. כאן מפנים למאמר ”ועתה יגדל נא” שבפרשת שלח.

המונעים הרי מסיבת הסתר זה שאין מניח להתפשט למטה נעשה אור חוזר מלמטה למעלה בנקודת הלב ועיי' ממעמקים קראתיך¹⁴² הוי' להיות קראתיך הוי' בע"ס [בעשר ספירות] דאצילות

המונעים, הרי שמחמת הסתר זה, שאינו מניח לאור להתפשט למטה, נעשה אור חוזר מלמטה למעלה בנקודת הלב. ועל ידי כך מתקיים "ממעמקים קראתיך הוי'", כך ש"קראתיך הוי'" יהיה בעשר הספירות דאצילות.

דווקא משום שההסתר אינו מאפשר לאור להתפשט למטה, עולה אור חוזר מנקודת הלב. אז מתקיים "ממעמקים קראתיך הוי'": הקריאה מעומק הלב ממשיכה את הוי' אל עשר הספירות דאצילות.

והיינו על ידי עומק דליבא תשובה עילאה כו' דמשכין ליה בחילא יתיר שעל ידי זה אור חדש על ציון¹⁴³ תאיר כו'.

כלומר, על ידי עומק הלב, תשובה עילאה וכו', הממשיכה אותו "בחילא יתיר"; ועל ידי כך "אור חדש על ציון תאיר" וכו'.

זהו "עומק הלב" — תשובה עילאה, הממשיכה את הקב"ה "בחילא יתיר", בכוח גדול יותר. על ידה "אור חדש על ציון תאיר", כלשון תפילת שחרית בנוסח אשכנז, לפני ברכת "יוצר המאורות".

והיינו על ידי בחי' בכל מאדך¹⁴⁴ (ופי' אור חדש ר"ל [רוצה לומר] כמ"ש בפרי עץ חיים שער הק"ש [הקריאת שמע] פרק י"א וז"ל [וזה לשונו].

וזהו על ידי בחינת "בכל מאדך". (ופירוש "אור חדש", כלומר, הוא כפי שכתוב בפרי עץ חיים, שער קריאת שמע, פרק י"א, וזו לשונו:

הדבר נעשה באמצעות "בכל מאדך" — אהבה ללא גבול. בהמשך באה בסוגריים ארוכים הבהרה של משמעות "אור חדש", המצטטת את פרי עץ חיים, שער קריאת שמע, פרק י"א.

אמנם סוד הענין הוא כי זיווג העולמות הוא נמשך מן מוחי או"א [אבא ואימא] עצמן בלתי שיקבלו מלמעלה כי כיון שכולם נמשכו מהם אם כן ודאי יש בהם כח נגד כל מה שלמטה מהם.

"אולם סוד העניין הוא שזיווג העולמות נמשך מהמוחין של אבא ואמא עצמם, בלי שיקבלו מלמעלה; שכן מאחר שכולם נמשכו מהם, ודאי יש בהם כוח כנגד כל מה שלמטה מהם".

פרי עץ חיים אומר שהאיחוד המקיים את העולמות נובע מהמוחין של אבא ואמא עצמם, בלי שהם צריכים לקבל מלמעלה. כל מה שלמטה מהם נוצר מהם, ולכן הכוח לכל המציאות הזאת כלול בהם.

אך זיווג שהוא להוציא נשמות חדשות¹⁴⁵ בזה צריך שיקבלו אור חדש מלמעלה ושמור כלל זה בידך עכ"ל [עד כאן לשונו].

"אבל זיווג שנועד להוליד נשמות חדשות — לשם כך הם צריכים לקבל אור חדש מלמעלה. שמור כלל זה בידך". סוף הציטוט.

אולם איחוד שמוליד נשמות חדשות מחייב את אבא ואמא לקבל אור חדש מלמעלה. פרי עץ חיים מציג זאת ככלל שיש לשמור בזיכרון.

אך מ"ש בלתי שיקבלו מלמעלה צריך ביאור דהא ודאי החכמה מאין תמצא תמיד שאילו היה נפסק השפע מהמאציל ב"ה היו הספ"י [הספירה / הספירות] כלא היו וכ"כ [וכן כתב] בהקדמת מהרנ"ש לפרע"ח [לפרי עץ חיים] ולזה הם שואפים שפע בעבודה ההיא לקיומם כו'

אך דבריו, "בלי שיקבלו מלמעלה", טעונים ביאור: הרי בוודאי "חכמה באה מן האין" תמיד; אילו נפסקה ההשפעה מהמאציל, ברור הוא, היו הספירות כאילו אינן קיימות. וכך כתב מהרנ"ש בהקדמה לפרי עץ חיים: "ולשם כך הן שואבות השפעה באמצעות אותה עבודה, לצורך קיומן" וכו';

אדמו"ר הזקן שואל כיצד ייתכן שאבא ואמא יהיו "בלי שיקבלו מלמעלה", בשעה שחכמה באה תמיד מן האין, ואם ההשפעה מהמאציל הייתה נפסקת, הספירות היו חדלות להתקיים. מהרנ"ש אומר אותו דבר בהקדמתו לפרי עץ חיים: הספירות שואבות השפעה "באמצעות אותה עבודה" כדי להתקיים.

ע"ש וצ"ל הכוונה שאין השפעה זו עצמה נמשכת ממש מלמעלה מהחכמה כמו זיווג דפנימי [דפנימיות / דפנימית] שהשפעה זו עצמה היא אור חדש ממש מלמעלה מהחכמה ואורות ונשמות חדשות ממש.

ראו שם. ויש לומר שהכוונה היא שהשפעה זו עצמה אינה נמשכת בפועל מלמעלה מחכמה, כמו בזיווג של פנימיות, שבו השפעה זו עצמה היא אור חדש ממש מלמעלה מחכמה, ואורות ונשמות חדשים ממש;

תשובתו היא שכוונת פרי עץ חיים היא שהשפעה זו עצמה אינה נמשכת מלמעלה מחכמה. לעומת זאת, ב"זיווג הפנימי" ההשפעה עצמה היא אור חדש ממש שמקורו למעלה מחכמה, והוא מביא אורות ונשמות חדשים ממש.

מה שאין כן בזיווג דחיצוניות שהוא רק לחזק הישנות ואין כל חדש כו' והפרש זה אפשר הוא כעין מ"ש בע"ח [בעץ חיים] שער תיקון נוקבא פ"ב [פרק ב'] אות ה' צריך שתבין כו' כי כאשר כו' וכאשר יתעכב כו' ע"ש.

ואילו בזיווג של חיצוניות, שכל עניינו רק לחזק את מה שכבר קיים ואין בו שום חידוש וכו'. ייתכן שההבדל הזה דומה למה שכתוב בעץ חיים, שער תיקון נוקבא, פרק ב, אות ה: "צריך שתבין" וכו', "כי כאשר" וכו', "וכאשר יתעכב" וכו'; ראו שם.

"הזיווג החיצוני" רק מחזק את הקיים; אין בו דבר חדש. ייתכן שההבדל דומה למה שמתואר בעץ חיים, בשער תיקון נוקבא.

ועוד שגם ההמשכה שהחכמה מאין תמצא תמיד אינה ערוך לגבי השפעת אור חדש הנ"ל. וכמ"ש בהקדמת מהרנ"ש הנ"ל שלא יחשוב קצבתם הקצובה אליהם מאת הבורא ית' בערך התוספת ההיא כו' ע"ש באריכות.

ועוד, גם ההמשכה שבאמצעותה "חכמה באה מן האין" תמיד אינה עומדת כלל בערך להשפעת האור החדש הנזכרת לעיל. וכמו שכתוב בהקדמת מהרנ"ש הנזכרת לעיל, שאין לחשוב שהקצבה הקבועה שהבורא יתברך מקצה להן יכולה להשתוות לתוספת ההיא וכו'; ראו שם בהרחבה.

נוסף על כך, גם ההשפעה התמידית שבאמצעותה "חכמה באה מן האין" אינה משתווה לאור החדש. גם הקדמת מהרנ"ש אומרת זאת: אי אפשר להשוות את הקצבה הקבועה שהבורא נותן לספירות לתוספת ההיא.

וכמשנ"ת [וכמו שנתבאר] במ"א ההשפעה זו היא גילוי ממש מבחי' שלמעלה מסדר ההשתלשלות מה שלמעלה מההשפעה שחכמה מאין תמצא תמיד כו'.

וכפי שהתבאר במקום אחר, השפעה זו היא גילוי ממש מבחינה שלמעלה מסדר ההשתלשלות — ממדרגה שלמעלה מההשפעה שבאמצעותה "חכמה באה מן האין" תמיד וכו'.

כפי שהתבאר במקום אחר, ההשפעה החדשה הזאת היא גילוי ממש ממעבר לסדר ההשתלשלות, למעלה אפילו מההשפעה התמידית שבאמצעותה "חכמה באה מן האין".

ואפשר לומר עוד דוגמא להבין מזה ההפרש בין ב' השפעות אלו ע"ד משארז"ל [מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] ספ"ד [סוף פרק ד'] דמגילה שבמשנה תורה משה מפי עצמו אמרן וכתב התוספות וברוך הקדש.

ואפשר להביא עוד דוגמה שתבהיר את ההבדל בין שתי ההשפעות האלה, על פי דברי חז"ל בסוף פרק ד במגילה, שלפיהם את הקללות שבמשנה תורה "משה אמרן מפי עצמו" — ובעלי התוספות כתבו: "וברוך הקודש" —

אפשר להמחיש את שתי דרכי ההשפעה באמצעות דברי הגמרא, שלפיהם את הקללות שבדברים (משנה תורה) "משה אמר מפי עצמו", ובעלי התוספות מוסיפים: "ברוך הקודש".

מה שאין כן שבתורת כהנים מפי הגבורה אמרן¹⁴⁶ ונעשה שליח לומר כך אמר לי הקב"ה כו' כדפרש"י [כדפירש רש"י / כדפירוש רש"י] שם ור"ל [ורוצה לומר] דמפי עצמו היינו כדפי' בפי' ואתחנן)

בניגוד לכך, את הקללות שבספר ויקרא, בתורת כהנים, אמר משה מפי הגבורה, והוא נעשה שליח לומר: "כך אמר לי הקדוש ברוך הוא" וכו', כפי שרש"י מפרש שם. כלומר, "מפי עצמו" פירושו כפי שמוסבר בפרשת ואתחנן.

לעומת זאת, את הקללות שבספר ויקרא, בתורת כהנים, אמר משה "מפי הגבורה", כשליח האומר: "כך אמר לי הקדוש ברוך הוא", כפי שרש"י מפרש. משמעות הביטוי "מפי עצמו" מוסברת בזוהר על פרשת ואתחנן.

(דרס"א ע"א) ע"ש במק"מ [במקדש מלך] שהוא מז"א דאצילות והיינו לפי שמשם היה שרש נבואתו והשגתו לכן זה נקרא מפי עצמו

(דף רס"א ע"א); עיינו שם בפירוש מקדש מלך, שמדובר בז"א דאצילות. כלומר, מאחר ששרש נבואתו והשגתו של משה היה משם, הדבר נקרא "מפי עצמו".

בקטע זה (דף רס"א ע"א), עם פירוש מקדש מלך, נאמר ש"מפי עצמו" נמשך מז"א דאצילות, שהוא שורש נבואתו והשגתו של משה. לכן הדבר נחשב "מפי עצמו".

אבל מה שנאמר לו מפי הגבורה היינו שנמשך מלמעלה מעלה יותר מז"א דאצילות כ"א שנמשך ע"י משה ואינו אלא שליח כו'.

אבל הדברים שנאמרו לו מפי הגבורה נמשכו ממדרגה גבוהה הרבה יותר מז"א דאצילות; אלא שהם נמשכו באמצעות משה, והוא אינו אלא שליח וכו'.

הדברים שנאמרו לו "מפי הגבורה" באו ממדרגה גבוהה בהרבה מז"א דאצילות, ומשה היה שליח בלבד.

וזהו ע"ד מ"ש בזהר (בפרשה ויחי דף רמ"ו ע"ב) והוא קול אשתלח מאתר עמיקא דלעילא ובפ' בלק (קפ"ז א') כד איהו שליחא מלעילא¹⁴⁷ כו' ע"ש.

וזה על דרך מה שכתוב בזהר (פרשת ויחי, דף רמ"ו ע"ב): "ואותו קול נשלח ממקום עמוק שלמעלה"; ובפרשת בלק (קפ"ז ע"א): "כאשר הוא שליח מלמעלה" וכו'. עיינו שם.

הזוהר אומר בדומה לכך על "אותו קול" שהוא "נשלח ממקום עמוק שלמעלה", וכן על המלאך כשהוא "שליח מלמעלה".

וע"ד שיש הפרש בענין המלאך שבשעה שאינו שליח הרי הוא אומר קדוש קדוש קדוש¹⁴⁸ הוי צבאות כלומר ששם הוי קדוש ומובדל מהם וכשוא שליח מלעילא מצינו שהמלאך עצמו נקרא בשם הוי לפי הרמב"ן [הרבי משה בן נחמן] פ' וירא.

וכעין זה הוא ההבדל שבעניין המלאך: כאשר אינו שליח, הוא אומר "קדוש קדוש קדוש הוי צבאות", כלומר, שם הוי קדוש ומובדל מהם; ואילו כשהוא שליח מלמעלה, אנו מוצאים שהמלאך עצמו נקרא בשם הוי, לפי פירוש הרמב"ן בפרשת וירא.

אפשר לראות את אותו הבדל במלאך. כשהוא פועל בפני עצמו, הוא אומר: "קדוש קדוש קדוש הוי צבאות", ושם הוי קדוש ומובדל ממנו; אך כשהוא שליח מלמעלה, המלאך עצמו נקרא בשם הוי, כפי שמסביר הרמב"ן בפרשת וירא.

הרי דבחינה כשהוא שליח מלעילא מאיר בו הארה עליונה יתירה ונפלאה מההארה שמאיר בו מצד עצמו אף שגם תמיד יש לו השגה עליונה כו'.

נמצא שכאשר הוא שליח מלמעלה, מאירה בו הארה עליונה נוספת ונפלאה, גדולה מההארה המאירה בו מצד עצמו, אף שגם מצד עצמו יש לו תמיד השגה נעלית וכו'.

לכן, כשהמלאך נשלח מלמעלה, מאיר בו אור עליון גדול ונפלא הרבה יותר מהאור שמאיר בו מצד עצמו, אף שתמיד יש לו גם השגה נעלית.

ועדיין יובן ההפרש בין בחינת משה מפי עצמו ברוח הקדש לגבי כשהוא שליח מהקב"ה שאין ערוך זה לזה.

ועל דרך זה יובן ההבדל בין בחינת משה שאמר את הדברים מפי עצמו, ברוח הקודש, לבין היותו שליח של הקדוש ברוך הוא: אין ערוך בין שתי הבחינות.

בדומה לכך, אין ערוך בין משה האומר את הדברים "מפי עצמו", ברוח הקודש, לבין משה כשליח של הקדוש ברוך הוא.

ועיין עוד בענין הפי' משה מפי עצמו אמרן בפרשה ויקרא (דף ז' ע"א) ועמ"ש בד"ה וידבר דעשרת הדברות פי' משנה תורה.

ועיינו עוד בעניין פירוש "משה מפי עצמו אמרן" בפרשת ויקרא (דף ז' ע"א), ובמה שכתוב במאמר המתחיל "וידבר", על עשרת הדיברות, בביאור פירוש "משנה תורה".

הטקסט מפנה עוד לפרשת ויקרא (דף ז' ע"א), בעניין "משה מפי עצמו אמרן", ולמאמר על עשרת הדיברות המתחיל "וידבר", העוסק במשמעות "משנה תורה".

ועדיין יובן כאן ההפרש בין ההמשכה שנמשך ממוחין דאורי' [דאבא ואימא] עצמן ובין אור חדש כו' עם היות דמעצמן שרשו גם כן ממה שנמשך להם מלמעלה עכ"ז [עם כל זה] נקרא מעצמן כענין משה מפי עצמו כו'.

ובאופן דומה יובן כאן ההבדל בין ההמשכה הנמשכת מהמוחין של אבא ואמא עצמם לבין אור חדש וכו': אף על פי שגם מה שנמשך מהם מושרש במה שנמשך אליהם מלמעלה, בכל זאת הוא נקרא "מעצמם", בדומה לעניין "משה מפי עצמו" וכו'.

אותו הבדל קיים בין ההמשכה מהמוחין של אבא ואמא עצמם לבין אור חדש. גם מה שנמשך "מהם עצמם" מושרש במה שקיבלו מלמעלה, ובכל זאת הוא נקרא "משלהם", בדומה ל"משה מפי עצמו".

מה שאין כן בחי' אור חדש היינו שנמשך מלמעלה מעלה משרש חו"ב [חכמה ובינה] עצמן דהיינו כמ"ש בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] פרשה וירא שנמשך מהמאציל העליון ממש שהוא לבדו יש בו כח לחדש תמיד כו'

לעומת זאת, בחינת אור חדש נמשכת ממקום גבוה בהרבה משורש חכמה ובינה עצמן. כלומר, כפי שנכתב בלקוטי תורה של האריז"ל, פרשת וירא, היא נמשכת מהמאציל העליון ממש, שרק לו יש כוח לחדש תמיד וכו',

אור חדש, לעומת זאת, בא ממקום גבוה בהרבה משורש חכמה ובינה עצמן. כפי שנאמר בלקוטי תורה של האריז"ל, פרשת וירא, הוא נמשך מהמאציל העליון ממש, שרק לו יש כוח לחדש תמיד.

רק שנמשך לאו"א [לאבא ואימא] כו' (ועיין בפ' אחרי דס"א ע"ג [עמוד ג'] ובפ' בשלח דס"ג ע"ב) והמשכה זו נמשך ע"י אתעדל"ת [אתערותא דלתתא].

אלא שהוא נמשך לאבא ואמא וכו' (ועיין בפרשת אחרי, דף ס"א ע"ג, ובפרשת בשלח, דף ס"ג ע"ב). והמשכה זו נמשכת באמצעות אתערותא דלתתא.

הוא רק עובר דרך אבא ואמא. המאמר מציין שני מקומות נוספים, בפרשת אחרי ובפרשת בשלח, ואומר שאור חדש זה נמשך באמצעות אתערותא דלתתא.

בכחי ככל מאדך להיותו בחי' מאד בלי גבול ע"כ ממשיך גילוי אור חדש בחי' א"ס ממש.

בבחינת "בכל מאדך": מאחר שזו בחינת "מאד", שהיא בלי גבול, היא ממשיכה גילוי של אור חדש, בחינת אין סוף ממש.

האתערותא הזאת היא "בכל מאדך": מכיוון ש"מאד" הוא בלי גבול, הוא ממשיך גילוי של אור חדש, בחינת אין סוף ממש.

והנה מאד זה יצה"ר [יצר הרע] שלהיות בכל מאדך בלי גבול נמשך מצד ההסתר שע"י נמשך האו"ח [האור חוזר] בחי' מאד כו'.^{149, 150}

והנה, ה"מאד" הזה הוא היצר הרע: שהרי ה"בכל מאדך", שהוא בלי גבול, נמשך מצד ההסתר, ועל ידי כך נמשך האור החוזר, בחינת "מאד" וכו'.

ה"מאד" הזה הוא היצר הרע, כפי שאומרים חז"ל. ה"בכל מאדך" הבלתי מוגבל נובע מן ההסתר, שממנו נמשך האור החוזר, בחינת "מאד".

16 ומזה מובן ג"כ למעלה שע"י סים הפרסא שאינו מניח להתפשט למטה נעשה או"ח [אור חוזר] בבחי' פנימי' [פנימיות / פנימיות] נקודת הלב והיינו שמלי' נעשה כתר כו'

ומכאן מובן גם למעלה: באמצעות סיום הפרסא, שאינה מניחה [לאור] להתפשט למטה, נוצר אור חוזר בבחינת פנימיות נקודת הלב; כלומר, מלכות נעשית כתר וכו'.

כך קורה גם למעלה: בפרסא המסיימת את אצילות, שאינה מניחה לאור להתפשט כלפי מטה, נוצר אור חוזר מפנימיות "נקודת הלב". כך מלכות, הספירה התחתונה ביותר, נעשית כתר, הספירה העליונה ביותר.

והי' [והרי זה] כמשל מרוצת המים ע"י הדף המסתיר שע"י יתגברו וירוצו בכח גדול יותר ממרוצתם מצד עצמן קודם הסתר הדף ועמ"ש ע"פ אז ישיר ישראל כו' עלי באר¹⁵¹ כו'.

וזה דומה למים הזורמים בחוזקה אל מול לוח החוסם אותם: כך הם צוברים כוח וזורמים בעוצמה גדולה יותר מכפי שזרמו מעצמם לפני שהלוח חסם אותם. וראו מה שנכתב על הפסוק "אז ישיר ישראל" וכו', "עלי באר" וכו'.

מים הזורמים אל מול לוח החוסם אותם צוברים כוח ושוצפים בעוצמה גדולה יותר מכפי שזרמו כשהדרך הייתה פתוחה. הדברים מפנים לדיון בפסוק "אז ישיר ישראל... עלי באר".

וזהו בחי' מראה שע"י [שעל ידי] ההסתר של המראה נעשה או"ח [אור חוזר] מלמטה למעלה לראות מה שמונח לאחוריו כו' וכמ"כ [וכמו כן] המלי' נקי' מראה מצד זה כו':

וזהו בחינת מראה: באמצעות ההסתר שמאחורי המראה נוצר אור חוזר מלמטה למעלה, המאפשר לראות את מה שנמצא מאחוריו וכו'. וכך גם מלכות נקראת מראה מצד זה וכו'.

כך גם במראה: הגב שלה מסתיר, ודווקא ההסתר הזה מחזיר את האור מלמטה למעלה, ומאפשר לראות את מה שנמצא מאחור. משום כך מלכות נקראת "מראה", וזהו המפתח ל"הראיני את מראייך".

קטע 7 • ו' 17-19

"השמיעני את קולך": תורה, מצוות ותפארת

17 ד השמיעני את קולך.¹⁵² קלא דאורייתא שממשיכים ע"י אור א"ס שיתלבש בתורה שהיא חכמה דאצילות וכמ"ש ותורה שם בישראל¹⁵³ כו'

ד. "השמיעני את קולך": קול התורה, שבאמצעותו נמשך אור אין סוף להתלבש בתורה, שהיא חכמה דאצילות, כמו שכתוב: "ותורה שם בישראל" וכו'.

החלק הרביעי עוסק בפסוק "השמיעני את קולך": קול לימוד התורה, הממשיך את אור אין סוף אל תוך התורה, שהיא חכמה דאצילות. לכן נאמר בפסוק: "ותורה שם בישראל" — באמצעות ישראל נקבע האור בתוך התורה.

והיינו מ"ש כי קולך ערב עריבות מתיקות בחי' תענוג והיינו שממשיכים תענוג העליון בהתורה ואז תתענג כו' היינו המשכת הכתר בחכמה שכתר היא מקור התענוגים.

וזהו שנאמר: "כי קולך ערב" — "ערב" פירושו נעים ומתוק, בחינת תענוג. כלומר, הם ממשיכים את התענוג העליון לתוך התורה. ואז "תתענג" וכו' — היינו המשכת כתר בחכמה, שהרי כתר הוא מקור התענוגים.

"כי קולך ערב": הנעימות והמתיקות מבטאות תענוג. באמצעות לימוד התורה ממשיכים ישראל את התענוג העליון לתוך התורה — המשכת כתר, מקור התענוגים, בחכמה; ואז "תתענג".

וזהו מ"ש אני תורתך שעשעתי¹⁵⁴ שהוא התענוג ושעשועים עליונים וכמ"ש ואהיה שעשועים יום יום¹⁵⁵ פ"י יום יום או"א [אבא ואימא] (ועמ"ש בד"ה ואהיה אצלו אמון).¹⁵⁶

וזהו שנאמר: "אני תורתך שעשעתי" — זהו התענוג והשעשועים העליונים. וכן נאמר: "ואהיה שעשועים יום יום"; פירוש "יום יום" הוא אבא ואמא. (ועיינו כמה שנכתב במאמר המתחיל "ואהיה אצלו אמון".)

לכן אומר בעל התהלים: "אני תורתך שעשעתי" — השעשועים העליונים. והתורה אומרת על עצמה במשלי: "ואהיה שעשועים יום יום"; שני ה"ימים" הם אבא ואמא. הדברים מפנים למאמר "ואהיה אצלו אמון".

וזהו ההפרש בין הלימוד שקודם התפלה¹⁵⁷ ובין הלימוד שאחר התפלה כי עיקר המשכת הכתר בחכמה ע"י התורה הוא בהקדים תחלה בחינת ובכל מאדך שהוא המשכת הכתר הנ"ל.

וזהו ההבדל בין הלימוד שלפני התפילה לבין הלימוד שלאחר התפילה: עיקר המשכת כתר בחכמה באמצעות התורה הוא כאשר מקדימים תחילה את בחינת "ובכל מאדך", שהיא המשכת כתר האמורה.

זהו ההבדל בין לימוד לפני התפילה ללימוד אחריה. עיקר המשכת כתר בחכמה באמצעות התורה נעשה כאשר בחינת "ובכל מאדך" — המשכת כתר — קדמה לכך בתפילה.

אבל ע"י התורה שקודם התפלה הוא רק המשכה מחכמה ששם שרש התורה בעצמה דאורייתא מחכמה נפקת והיא נק' רעיתי שמפרנסין כו'.

אבל באמצעות התורה שלפני התפילה נמשכת רק המשכה מחכמה, שבה שורש התורה עצמה, שהרי "אורייתא מחכמה נפקת"; והיא נקראת "רעיתי", שמפרנסים וכו'.

לימוד התורה שלפני התפילה ממשיך רק מחכמה, שורש התורה עצמה, שהרי "אורייתא מחכמה נפקת". זהו "רעיתי" — ישראל מפרנסים את אביהם.

וזהו שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] אבא בנימין אומר על תפילתי¹⁵⁸ שתהא סמוכה למטתי כי התורה צ"ל אחר התפלה כדי שיהיה המשכת הכתר בחכמה כנ"ל.

וזהו שאמרו רבותינו ז"ל: "אבא בנימין אומר: על תפילתי שתהא סמוכה למיטתי", שכן התורה צריכה להיות לאחר התפילה, כדי שתהיה המשכת כתר בחכמה, כנזכר לעיל.

אבא בנימין הקפיד שתפילתו תהיה "סמוכה למיטתו" — הדבר הראשון לאחר שקם, לפני כל דבר אחר, אפילו לימוד. לימוד התורה צריך לבוא לאחר התפילה, כדי שכתר ימשך בחכמה.

(ועמ"ש בד"ה באתי לגני¹⁵⁹ בפ"י אריתי מורי עם בשמי¹⁶⁰ ועמ"ש בפ"י ראה בד"ה כי תשמע בקול¹⁶¹ קול היינו המשכה כו' אבל בקול היינו פנימיות הקול כו' ע"ש ועמ"ש בפ"י הברכה בביאור ע"פ תורה צוה לנו משה).^{162, 163}

(ועיינו במה שנכתב במאמר המתחיל "באתי לגני", בפירוש "אריתי מורי עם בשמי"; וכן במה שנכתב בפרשת ראה, במאמר המתחיל "כי תשמע בקול": "קול" היינו המשכה וכו', ואילו "בקול" היינו פנימיות הקול וכו', עיינו שם. וכן עיינו במה שנכתב בפרשת הברכה, בביאור על הפסוק "תורה צוה לנו משה").

הפניות: המאמר "באתי לגני", על "אריתי מורי עם בשמי"; המאמר "כי תשמע בקול", שבו "קול" הוא ההמשכה ו"בקול" הוא פנימיותו; וכן הביאור על "תורה צוה לנו משה".

ומראיך נאווה אלו המצות כי הנה אמרו פושעי ישראל מלאים מצות¹⁶⁴ כו' וא"כ מה הפרש יש בין צדיקים העושים מצות לרשעים

"ומראיך נאווה" — אלו המצוות. שהרי אמרו: "פושעי ישראל מלאים מצוות" וכו'; ואם כן, מה ההבדל בין הצדיקים המקיימים מצוות לבין הרשעים?

"ומראיך נאווה" מתייחס למצוות. אולם בתלמוד נאמר שגם "פושעי ישראל מלאים מצוות", ואם כן, מה מבדיל בין המצוות של הצדיקים לבין המצוות של הרשעים?

אך הוא כמש"ל [כמה שכתוב לעיל] משל לשנים שצלו פסחיהן¹⁶⁵ כו' שזה ממשיך המשכה יותר עליונה מזה הגם שהמצוה אחת היא סוכה אתרוג כו'

אבל הדבר הוא כפי שנכתב לעיל, במשל על שניים שצלו את פסחיהם וכו': אחד מהם ממשיך המשכה עליונה יותר מחברו, אף שהמצוה אחת היא — סוכה, אתרוג וכו'.

התשובה היא המשל שבגמרא על שניים שצלו את פסחיהם: אחד אכל לשם מצווה והשני אכל בתאוה; אותו מעשה עצמו עשוי להמשיך דרגות שונות מאוד. כך גם בסוכה, באתרוג ובכל מצווה, אף שהמצווה אחת היא.

(ועמ"ש ע"פ כבס ביין לבושו¹⁶⁶ וסד"ה ועשית בגדי קדש¹⁶⁷ גבי ג' בחי' ומדרגות שיש בעשיית הלבושים כו' וע' בפרדס ש"ח פ"א)

(ועיינו במה שנכתב על הפסוק "כיבס ביין לבושו", ובסוף המאמר הפותח במילים "ועשית בגדי קודש", בעניין שלוש הבחינות והדרגות שיש בעשיית הלבושים וכו'; ועיינו בפרדס, שער ח, פרק א.)

מראי מקומות על שלוש הדרגות בעשיית ה"לבושים" של המצוות: הביאור על "כיבס ביין לבושו", סוף המאמר "ועשית בגדי קודש", והפרדס.

והיינו בחיי נאווה ויפתי שהן ת"ת [תפארת] כי הנה ת"ת [תפארת] דאימא נעשה כתר לז"א¹⁶⁸ ושליש התחתון דת"ת [דתפארת] דז"א כתר לנוקבא כו'

וזהו בחינת "נאווה" ו"יפתי", שהן תפארת: שהרי תפארת דאימא נעשית כתר לז"א, והשליש התחתון של תפארת ז"א נעשה כתר לנוקבא וכו'.

| "נאווה" ו"יפתי" הן תפארת. על פי הקבלה, תפארת דאימא נעשית כתר לז"א, והשליש התחתון של תפארת ז"א נעשה כתר לנוקבא.

(צ"ע [צריך עיון] בע"ח [בעץ חיים] שער עשרים¹⁶⁹ פ"ב [פרק ב'] ב' שלישים תחתונים כו'. אמנם מן המוח כו' רק חצי שלישי).

(הדבר דורש עיון לאור הנאמר בעץ חיים, שער כ, פרק ב': "שני שלישים תחתונים" וכו'; "אמנם מן המוח" וכו', "רק חצי שלישי").

| הערה: הדבר דורש עיון לאור דברי עץ חיים, שמדבר שם על "שני שלישים תחתונים", ובענין מה שנמשך מן המוח — על "רק חצי שלישי".

כי ת"ת [תפארת] וכתר הכל ענין אחד¹⁷⁰ דהיינו כח ההתחברות ששניהם מקו האמצעי כו' וכמו שהכתר הוא ממוצע בין המאציל לנאצלים שהוא המחבר הארת המאציל א"ס ב"ה להנאצלים כך ת"ת [תפארת] הוא ממוצע המחבר

כי תפארת וכתר הם עניין אחד, כלומר כוח החיבור, שהרי שניהם מן הקו האמצעי וכו'. וכשם שכתר הוא ממוצע בין המאציל לנאצלים, ומחבר את הארת המאציל, אין סוף ברוך הוא, אל הנאצלים, כך תפארת היא ממוצע המחבר

| תפארת וכתר הם עניין אחד: שניהם שייכים לקו האמצעי והם כוח החיבור. כשם שכתר מחבר את המאציל, אין סוף, אל הנאצלים, כך תפארת היא ממוצע המחבר מדרגה אחת לכאה אחריה.

כמו מאימא לזעיר אנפין ומז"א לנוקבא כי נה"י [נצח הוד יסוד] הוא עצם ההשפעה אבל הממוצע המוריד השפע באמצעיתו הוא ת"ת [תפארת] כו'.

כגון מאימא לז"א ומז"א לנוקבא; כי נצח, הוד ויסוד הם עצם ההשפעה, ואילו הממוצע שמוריד את השפע באמצעותו הוא תפארת וכו'.

| תפארת מחברת את אימא לז"א ואת ז"א לנוקבא. נצח, הוד ויסוד הם ההשפעה עצמה, ואילו תפארת היא המדרגה האמצעית שמורידה אותה.

18 וזהו שעל ידי הראיני את מראיך דהיינו המשכת הכתר בבחי' ובכל מאדך נעשה אחר כך מראך נאווה בבחינת ת"ת [תפארת] שנעשה כתר

וזהו שעל ידי "הראיני את מראיך", כלומר, המשכת כתר בבחינת "ובכל מאדך", נעשה לאחר מכן "מראך נאווה" בבחינת תפארת, שנעשית כתר.

| כך, באמצעות "הראיני את מראיך", המשכת כתר על ידי "ובכל מאדך", בא לאחר מכן "מראך נאווה" בבחינת תפארת, שנעשית כתר.

וזהו ענין תשובה ומעשים טובים¹⁷¹ שע"י התשובה בחי' בכל מאדך נעשו המעשים טובים ומאירים וירא אלקים את האור כי טוב.¹⁷²

וזהו ענינם של "תשובה ומעשים טובים": באמצעות תשובה, שהיא בחינת "ובכל מאדך", המעשים נעשים טובים ומאירים: "וירא אלקים את האור כי טוב".

זהו הצירוף של "תשובה ומעשים טובים": באמצעות תשובה, "ובכל מאדך", המעשים נעשים טובים ומאירים. כך מתקיים "וירא אלקים את האור כי טוב": אור המעשים נראה כטוב.

(ועמ"ש עוד מענין תפארת בפי' נח בד"ה הן עם אחד¹⁷³ ושפה אחת¹⁷⁴ ובד"ה אם בהרת קדמה¹⁷⁵ ועמ"ש במ"א ע"פ המאמר פי' חיי שרה) (דקל"ג¹⁷⁶ א') בענין תפלת ערבית רשות.

(ועיינו עוד כמה שנכתב בענין תפארת בפרשת נח, במאמר המתחיל "הן עם אחד ושפה אחת", ובמאמר המתחיל "אם בהרת קדמה"; וכן כמה שנכתב במקום אחר על המאמר שבפרשת חיי שרה) (דף קל"ג ע"א), בענין תפילת ערבית רשות.

הפניות נוספות בענין תפארת: מאמר תורה אור "הן עם אחד ושפה אחת", המאמר "אם בהרת קדמה", וביאור על קטע בזהר בפרשת חיי שרה (קל"ג ע"א), העוסק בדברי חז"ל שתפילת ערבית רשות.

ועמ"ש על פסוק כנשר יעיר.¹⁷⁷ וענין ומראיך נאווה י"ל [יש לומר] הפי' שע"י נמשך הכתר דנוקבא מבחינה עליונה יותר.

ועיינו כמה שנכתב על הפסוק "כנשר יעיר". ובענין "ומראיך נאווה", אפשר לומר שפירושו הוא שעל ידי כך נמשך כתר נוקבא מבחינה עליונה יותר.

עיינו גם במאמר על הפסוק "כנשר יעיר קנו". אפשר לפרש את "ומראיך נאווה" כך: על ידי כך נמשך כתר נוקבא מבחינה עליונה מן הרגיל.

וע"ד מ"ש הרמ"ז [הרב משה זכות] בפי' וירא¹⁷⁸ (בד' צ"ז סע"ב [סוף עמוד ב]) ד"ה דא קול דנפיק וניתקן כתר דידה שמאיר משליש העליון דתפארת בסוד ושמתי כדכד שמשותיך¹⁷⁹ כו'.

וזה על דרך מה שכתב הרמ"ז בפרשת וירא (בדף צ"ז ע"ב), על המילים המתחילות "דא קול דנפיק": שכתר שלה מתוקן ומאיר מן השליש העליון של תפארת, בסוד "ושמתי כדכד שמשותיך" וכו'.

כך כתב הרמ"ז על הזוהר (וירא, צ"ז ע"ב): כתר נוקבא מתוקן ומאיר מן השליש העליון של תפארת, בסוד "ושמתי כדכד שמשותיך".

וזהו ענין בזמן שישראל עושים רצונו של מקום דהיינו דוקא על ידי בחינת וכלל מאדך שעל ידי זה עושים וממשיכים כתר דנוק' [דנוקבא] הנקרא רצונו של מקום מבחינ' [מבחינת / מבחינה] העליונה.

וזהו ענין "בזמן שישראל עושים רצונו של מקום": דווקא באמצעות הבחינה של "וכלל מאדך" הם עושים וממשיכים את כתר נוקבא, הנקרא "רצונו של מקום", מן הבחינה העליונה.

זהו פירוש "בזמן שישראל עושים רצונו של מקום": באמצעות "וכלל מאדך" הם "עושים" וממשיכים את כתר נוקבא, הנקרא "רצונו של מקום", מן הבחינה העליונה ביותר.

19 ועיין מ"ש מענין זה בפ' שלח בד"ה וימצאו איש מקושש עצים¹⁸⁰ כו' ע"ש. והיינו כי לפי שבחיי בכל

מאדך הוא בחי' כתר שבע"ס [שבעשר ספירות] דאו"ח [דאור חוזר]

ועיינו במה שנכתב בענין זה בפרשת שלח, במאמר המתחיל "וימצאו איש מקושש עצים" וכו'; עיינו שם. כלומר, מכיוון שהבחינה של "בכל מאדך" היא בחינת כתר שבעשר הספירות של אור חוזר,

הטקסט מפנה למאמר על הפסוק "וימצאו איש מקושש עצים" בפרשת שלח. הטעם לכך הוא ש"בכל מאדך" הוא בחינת כתר שבעשר הספירות של אור חוזר, שבו התחתון נעשה העליון.

לכן זהו העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] לעורר ולהמשיך ג"כ מבחינת כתר עליון דאור ישר אור חדש מהמאציל א"ס ב"ה עד שנמשך גם כן בכתר דנוקבא להיות ומראיך נאווה שיומשך זה הכתר מבחי' היותר עליונה כו' ממה שהוא תמיד.

לכן זו העלאת מ"ן, כדי לעורר ולהמשיך גם מבחינת כתר עליון של אור ישר אור חדש מן המאציל, אין סוף ברוך הוא, עד שהוא נמשך גם בכתר של נוקבא, כדי שיהיה "ומראך נאווה": שכתר זה יימשך מבחינה עליונה יותר, וכו', מזו שממנה הוא נמשך תמיד.

לכן זו העלאת מ"ן, התעוררות מלמטה המעוררת וממשיכה אור חדש מכתר של אור ישר, מן המאציל עצמו. האור מגיע לכתר של נוקבא, כדי ש"מראך נאווה": הכתר שלה יימשך מבחינה עליונה יותר מזו שממנה הוא נמשך בדרך כלל.

קטע 8 • 2011-24

תשובה למעלה מסדר המדרגות

20 ועיין בע"ח [בעץ חיים] שער מיעוט הריח פרק א' ב' שיש בזה כמה מדרגות זו למעלה מזו עד שמקבלת

כתרה ג"כ מת"ת [מתפארת] דאימא כו'.

וראה עץ חיים, שער מיעוט הירח, פרקים א'-ב', שיש בכך כמה מדרגות, זו למעלה מזו, עד שהיא מקבלת גם את הכתר שלה מתפארת של אמא וכו'.

עץ חיים, בשער מיעוט הירח, מתאר כמה מדרגות שמהן נוקבא מקבלת את הכתר שלה, זו למעלה מזו, עד לקבלתו מתפארת של אמא.

ועפ"ז [ועל פי זה] אפשר להבין יתרון העליי [העלייה] שע"י בחי הראיני את מראיך על בחי קומי לך. כי ועל פי זה אפשר להבין את היתרון של העלייה שנעשית על ידי הבחינה של "הראיני את מראיך" על פני הבחינה של "קומי לך". כי

כך מתברר מדוע העלייה באמצעות "הראיני את מראיך" גדולה מן העלייה באמצעות "קומי לך".

הנה מבואר לעיל בפי' בשלח סד"ה וה' הולך לפנייהם¹⁸¹ יומם¹⁸² שעליית המלי' דאצילות שהיא כנס"י [כנסת ישראל] באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] אינה אלא עד בחי חכמה כו'

הרי מבואר לעיל בפרשת בשלח, בסוף המאמר המתחיל "וה' הולך לפנייהם יומם", שעליית מלכות דאצילות, שהיא כנסת ישראל, באמצעות אתערותא דלתתא, מגיעה רק עד לבחינת חכמה וכו',

כפי שמבואר במאמר תורה אור "וה' הולך לפנייהם יומם", עליית מלכות דאצילות, כנסת ישראל, באמצעות אתערותא דלתתא מגיעה רק עד חכמה.

לפי שמשם מקורם כו' ע"ש והיינו כמש"כ [כמה שכתוב] בפי' ישראל עלה במחשבה^{183, 184} שהוא בחי העליונה שבחכמה

משום שמקורם משם וכו', עיין שם. וזהו כפי שכתוב בפירוש "ישראל עלה במחשבה", שהיא הבחינה העליונה שבחכמה.

הטעם הוא שמקור הנשמות שם: ישראל "עלה במחשבה", בנקודה העליונה ביותר שבחכמה, כפי שאומר המדרש.

נמצא עלייה זו דבחי קומי לך זהו בבחי חכמה כו' והוא ג"כ ע"י בחי חכמה שבנפש עיין בסש"כ [בספר של בינונים] פי"ח י"ט מענין בחינת חכמה שבנפש.

נמצא שעלייה זו של הבחינה "קומי לך" היא בבחינת חכמה וכו', והיא נעשית גם באמצעות בחינת החכמה שבנפש. עיין בספר של בינונים, פרקים י"ח-י"ט, בעניין בחינת החכמה שבנפש.

אם כן, העלייה של "קומי לך" מגיעה לבחינת חכמה ונעשית באמצעות החכמה שבנפש. התניא, בפרקים י"ח-י"ט, מתאר את החכמה שבנפש כמקור לאהבה המסותרת ולנכונות למסירות נפש.

אבל למעלה מהחכמה דאצילות דהיינו בבחי' כתר אינו מגיע האתעדלית [האתערותא דלתתא] דבחי' קומי לך שהוא מדרגת הצדיקים כיון שהוא למעלה משרשם וכמ"ש מזה סדי"ה אני ישנה^{185, 186} שאינו במנין ע"ס [עשר ספירות] כו'.

אבל האתערותא דלתתא של הבחינה "קומי לך", שהיא מדרגת הצדיקים, אינה מגיעה למעלה מחכמה דאצילות, כלומר לבחינת כתר, משום שכתר למעלה משורשם. וכך מבואר על כך בסוף המאמר המתחיל "אני ישנה": כתר אינו נמנה במנין עשר הספירות וכו'.

אולם אתערותא זו של הצדיקים, העולים מדרגה אחר מדרגה, אינה יכולה להגיע לכתר, שמעל חכמה דאצילות, משום שכתר למעלה משורשם. המאמר "אני ישנה" מסביר שכתר אפילו אינו נמנה עם עשר הספירות.

אמנם ע"י הראיני את מראיך שהוא בחי' תשובה בחילא יתיר שמצד ההסתר נעשה א"ח [אור חוזר] כיון שעייז המלי נעשית בחינת כתר שבע"ס [שבעשר ספירות] דא"ח [דאור חוזר] לכן עייז מעורר וממשיך מלמעלה ג"כ מבחי' כתר דאור ישר ממש שלמעלה מהחכמה כו'.

אבל באמצעות "הראיני את מראיך", שהיא בחינת תשובה בחילא יתיר, שבה ההסתר מביא ליצירת אור חוזר, מאחר שעל ידי כך מלכות נעשית בחינת כתר שבעשר הספירות של אור חוזר, הרי שעל ידי כך מעוררים וממשיכים מלמעלה גם מבחינת כתר של אור ישר ממש, שלמעלה מחכמה וכו'.

"הראיני את מראיך", התשובה הפועלת "בחילא יתיר", שונה בכך: ההסתר יוצר אור חוזר, ובאור חוזר מלכות נעשית כתר. לכן היא מעוררת וממשיכה מבחינת כתר ממש של אור ישר, שלמעלה מחכמה.

21 וזהו שנזכר שם שביוהכ"פ [שביום הכיפורים] הוא עליית המלי לבחינת כתר והרי זהו למעלה מהחכמה אלא דהיינו ע"י התשובה.

וזהו מה שנזכר שם, שביום הכיפורים מלכות עולה לבחינת כתר, והרי זו בחינה שלמעלה מחכמה; אלא שהעלייה היא באמצעות תשובה.

לכן נאמר בקטע בתורה אור שביום הכיפורים מלכות עולה לכתר, שלמעלה מחכמה. יום הכיפורים הוא יום התשובה, ורק באמצעות תשובה מגיעים למדרגה גבוהה זו.

וזוהו שבמקום שבעלי תשובה עומדים¹⁸⁷ כו' ואע"ג [ואף על גב] דלעיל נת' [נתבאר] שיחוד או"א [אבא ואימא] שממשיכים בקי"ש [בקריאת שמע] ההמשכה היא מכתר וע"י עבודת הצדיקים שהיא בחי' קומי לך לשרשך שמע ישראל כו' נמשך יחוד זה.

וזוהו [פירוש] "במקום שבעלי תשובה עומדים" וכו'. ואף על פי שהתבאר לעיל שייחוד אבא ואמא הנמשך בקריאת שמע, ההמשכה היא מכתר, והיא נמשכת באמצעות עבודת הצדיקים, שהיא בחינת "קומי לך", אל שורשך, "שמע ישראל" וכו' — ייחוד זה נמשך,

כך גם נאמר: "במקום שבעלי תשובה עומדים, צדיקים גמורים אינם עומדים". אף על פי שנאמר לעיל שייחוד אבא ואמא, הנמשך בקריאת שמע באמצעות עבודת הצדיקים — "קומי לך", אל שורשך, "שמע ישראל" — נמשך מכתר.

אך זהו מחמת כי הכתר יש בו בחי' מה שמלוכש באו"א [באבא ואימא] ועי"ז שמלוכש באו"א [באבא ואימא] יכולים להמשיך כו' ועין בע"ח [בעץ חיים] שער הנסירה ספ"ג [סוף פרק ג']¹⁸⁸

אלא שזהו מפני שיש בכתר בחינה המתלבשת באבא ואמא, ועל ידי התלבשות זו באבא ואמא הם יכולים להמשיך וכו'. ועיינו בעץ חיים, שער הנסירה, סוף פרק ג'.

התשובה היא שחלק מכתר מתלבש באבא ואמא, ובאמצעות התלבשות זו יכולים הצדיקים להמשיך ממנו. כאן מצוין עץ חיים, שער הנסירה.

אבל להיות ההמשכה מבחי' כתר מה שלמעלה מעלה מההתלבשות בחו"ב [בחכמה ובינה] זה נמשך ע"י התשובה דוקא כו'.

אבל כדי שההמשכה תהיה מבחינת כתר, ממה שלמעלה הרבה מההתלבשות בחכמה ובינה — המשכה זו נמשכת דווקא באמצעות תשובה וכו'.

אבל כדי להמשיך מכתר כפי שהוא למעלה הרבה מההתלבשותו בחכמה ובינה, אפשר לעשות זאת רק באמצעות תשובה.

22 ועדי"ז נת' [נתבאר] במ"א בד"ה תקעו בחדש^{189, 190} שהרצון עליון יש לו ב' בחינות כו' ע"ש. ועדי"ז י"ל [יש לומר] פ"י נפלה ולא תוסיף קום.¹⁹¹

ובדרך זו הוסבר במקום אחר, במאמר המתחיל "תקעו בחודש", שלרצון העליון יש שתי בחינות וכו'; עיינו שם. ובדרך זו אפשר להסביר את משמעות המילים "נפלה ולא תוסיף קום".

באותו אופן מסביר המאמר "תקעו בחודש" שלרצון העליון יש שתי בחינות. באותו כיוון אפשר להבין את דברי הנביא: "נפלה ולא תוסיף קום".

קום היינו בחי' קומי לך כסדר המדרגות כו' אבל עכשיו שירדה בסתר המדרגה אזי העלייה אינו כסדר המדרגות אלא ע"י התשובה.

"קום" היא בחינת "קומי לך", לפי סדר המדרגות וכו'; אבל עכשיו, לאחר שירדה "בסתר המדרגה", העלייה אינה לפי סדר המדרגות, אלא באמצעות תשובה.

"קום" היא בחינת "קומי לך", כלומר עלייה במדרגות לפי הסדר. עכשיו, לאחר שירדה "בסתר המדרגה", היא לא תקום שוב בדרך זו: עלייתה אינה לפי סדר המדרגות, אלא באמצעות תשובה.

23 וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] **אם ישראל עושין תשובה נגאלין**¹⁹² **כו' ותשובה הוא שלא כסדר**

השתלשלות המדרגות כו'. וזהו ענין הראיני את מראיך שהמלי' נעשית כתר ע"י אור חוזר.

כמאמר חז"ל: "אם ישראל עושים תשובה, הם נגאלים" וכו'; ותשובה אינה לפי סדר השתלשלות המדרגות וכו'. וזהו ענין "הראיני את מראיך": מלכות נעשית כתר באמצעות אור חוזר.

כפי שאומרים חז"ל: "אם ישראל עושים תשובה, הם נגאלים", ותשובה אינה מתנהלת לפי סדר המדרגות. זהו פירוש "הראיני את מראיך": באמצעות אור חוזר, מלכות נעשית כתר.

נמצא הבחי' היותר עליונה שהוא כתר מתגלה למטה בבחינת מלי' ואין זה כסדר המדרגות כו'.

נמצא שהמדרגה העליונה ביותר, כתר, מתגלה למטה, בבחינת מלכות; ואין זה לפי סדר המדרגות וכו'.

כך המדרגה הגבוהה ביותר, כתר, מתגלה למטה במלכות, המדרגה הנמוכה ביותר, ואין זה סדר המדרגות כלל.

וכמשל האור חוזר ע"י הכאת השמש בארץ שאויר התחתון דוקא חם משא"כ אויר האמצעי כו'

כמו במשל של אור חוזר, הנוצר כשהשמש מכה בארץ: דווקא האויר הסמוך לקרקע חם, ואילו האויר שבאמצע אינו כך וכו'.

אור חוזר דומה לאור השמש המכה בארץ: האויר הסמוך לקרקע חם, ואילו האויר הגבוה יותר, הקרוב יותר לשמש, אינו חם כך, מפני שהחום חוזר ועולה מלמטה.

ועי' נמשך ג"כ אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] להיות גילוי אור א"ס ב"ה למטה דוקא וכמ"ש בזהר ויקרא

(ד"ו¹⁹³ ע"ב) ולא תוסיף קום

ועל ידי כך נמשכת גם אתערותא דלעילא, כדי שאור אין סוף ברוך הוא יתגלה דווקא למטה; וכמו שכתוב בזהר, ויקרא (דף ו' ע"ב): "ולא תוסיף קום";

באמצעות זאת נמשכת גם אתערותא דלעילא, גילוי אור אין סוף דווקא למטה. בזהר (ויקרא, ו' ע"ב) מתפרש "ולא תוסיף קום" כמשמעותו: היא לא תקום מעצמה.

אלא מלכא ייתי לגבה. וזהו ביום השלישי יקימנו¹⁹⁴ דהיינו שגם למטה יהיה בחינת קימה מעלייתא כו'.

”אלא המלך יבוא אליה”. וזהו “ביום השלישי יקימנו”: כלומר, שגם למטה תהיה בחינת קימה מעולה וכו'.

אלא “המלך יבוא אליה”. זהו “ביום השלישי יקימנו”: “קימה מעולה”, שבה גם למטה הקימה נעשית על ידי ה' עצמו.

ועמ"ש בד"ה כי תצא¹⁹⁵ כו' ובד"ה ויושט המלך לאסתר כו'. וזהו כי הנני בא ושכנתי¹⁹⁶ בתוכך כו'.¹⁹⁷

ועיין במה שכתוב במאמר המתחיל “כי תצא” וכו', ובמאמר המתחיל “ויושט המלך לאסתר” וכו'. וזהו “כי הנני בא ושכנתי בתוכך” וכו'.

הטקסט מפנה למאמרים “כי תצא” ו”ויושט המלך לאסתר”, ומוסיף: “כי הנני בא ושכנתי בתוכך” — ה' עצמו בא לשכון למטה.

24 וי"ל [ויש לומר] ג"כ שבי בחי' אלו זהו ענין שמע ישראל ובשכמל"ו [וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] כי שמע

ישראל זהו ענין קומי לך לשרשך לבחינת ישראל דלעילא כו'

ואפשר לומר גם ששתי הבחינות האלה הן עניינם של “שמע ישראל” ו”ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד”: “שמע ישראל” הוא עניינו של “קומי לך”, אל שורשך, לבחינת ישראל שלמעלה וכו';

אפשר לראות בשתי הבחינות האלה גם את שני חלקי קריאת שמע. “שמע ישראל” הוא “קומי לך”: הנשמה עולה לשורשה, ל”ישראל שלמעלה”.

ואנשי כה"ג [כהאי גוונא] תקנו לומר בשכמל"ו [ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] שהוא כשירדה כנס"י [כנסת

ישראל] בחגוי הסלע כו' להיות בחי' הראיני את מראיך א"ח [אור חוזר] שמזה נמשך בחי' בכל מאדך.

ואנשי כנסת הגדולה תיקנו לומר “ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד”, והוא כאשר כנסת ישראל ירדה אל “חגווי הסלע” וכו', כדי שתהיה בחינת “הראיני את מראיך” — אור חוזר, שממנו נמשכת בחינת “בכל מאדך”.

אנשי כנסת הגדולה תיקנו לומר “ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד” כאשר כנסת ישראל יורדת אל “חגווי הסלע”. זוהי בחינת “הראיני את מראיך” — אור חוזר, שממנו באה הבחינה של “בכל מאדך”.

ועמ"ש מענין בשכמל"ו [ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] בפ' ואתחנן בד"ה שמע ישראל כו'. ועי"ל [ועוד יש

לומר] ע"פ מ"ש הרמ"ז [הרב משה זכות] בפ' כי תשא (בדף קפ"ח ע"ב)

ועיינו במה שנכתב בעניין “ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד” בפרשת ואתחנן, במאמר המתחיל “שמע ישראל” וכו'. ועוד אפשר לומר על פי מה שכתב הרמ"ז בפרשת כי תשא (בדף קפ"ח ע"ב),

הטקסט מפנה למאמר על “שמע ישראל” שבפרשת ואתחנן. לאחר מכן הוא מציע הסבר נוסף, על פי דברי הרמ"ז על הזוהר בפרשת כי תשא (קפ"ח ע"ב).

גבי במערבא מתרצי לה הכי¹⁹⁸ לא תוסיף עוד לנפול קום בתולת ישראל כוי וקשה דהל"ל [דהוה ליה למימר] קומי בתולת ישראל כוי עד אבל לעתיד שיר זכר כוי ע"ש.

בעניין "במערבא מתרצי לה הכי: לא תוסיף עוד לנפול, קום בתולת ישראל" וכו'. וקשה, שהרי היה צריך לומר "קומי בתולת ישראל" וכו'; עד "אבל לעתיד — שיר זכר" וכו'; עיינו שם.

בגמרא מסופר שבמערבא, כלומר בארץ ישראל, קראו את הפסוק בנביא כך: "לא תוסיף עוד לנפול, קום בתולת ישראל". הרמ"ז שואל מדוע נאמר "קום" בלשון זכר ולא "קומי", ומשיב שהדבר קשור ל"שיר זכר" שלעתיד לבוא.

ועפ"י [ועל פי זה] י"ל [יש לומר] גם כאן דהיינו שע"י או"ח [אור חוזר] דהראיני את מראיך נמשך שיהיה בחי קום שהוא שיר זכר שלמעלה מבחי קומי לך דיצ"מ [דיציאת מצרים] שהוא כענין שירה נקבה כוי וזהו ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו.¹⁹⁹

ועל פי זה אפשר לומר גם כאן: על ידי האור החוזר של "הראיני את מראיך" נמשכת בחינת "קום", שהיא שיר זכר, שלמעלה מבחינת "קומי לך" של יציאת מצרים, שהיא כעין שירה נקבה וכו'. וזהו "ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו".

וכך גם כאן: האור החוזר של "הראיני את מראיך" מביא לבחינת "קום", שיר זכר, שלמעלה מ"קומי לך" של יציאת מצרים, שהיא כעין שירה נקבה. זהו "ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו".

לפניו דוקא דהיינו בחי פנימית עתיק יומין שיתגלה לע"ל [לעתיד לבוא]. משא"כ עכשיו אין כח להמשיך משם כוי.

"לפניו" דווקא — כלומר, בחינת פנימיות עתיק יומין, שתתגלה לעתיד לבוא. אך עכשיו אין כוח להמשיך משם וכו'. "לפניו" (לפניו, מן "פנים") פירושו פנימיות עתיק יומין, שתתגלה לעתיד לבוא. עכשיו אין כוח להמשיך משם.

קטע 9 • 251-26

שבת, העתיד והיונה בחגוי הסלע

25 ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] במדרש בבראשית רבה פ"ז נובלות העוה"ב [העולם הבא] שבת כי גם בשבת שהוא עליות העולמות

ולכן אמרו חז"ל במדרש, בבראשית רבה, פרק י"ז: "נובלות העולם הבא — שבת". שכן גם בשבת, שבה העולמות עולים,

לכן מכנה המדרש (בראשית רבה י"ז) את השבת "נובלות העולם הבא". בשבת עולים כל העולמות, והיא מעין טעימה מהעולם הבא.

עד שז"א דאצי מתעלה בדיקנא דא"א והמלי באור אבא כו' וגם הוא המשכת טלא דנטיף מעתיקא קדישא^{201, 200} כו' עכ"ז [עם כל זה] אין ההמשכה רק מחיצוניות עתיק.²⁰²

עד שז"א דאצילות מתעלה בזקן של אריך אנפין, והמלכות באור אבא וכו', וכן נמשכת טלא דנטיף מעתיקא קדישא וכו' — ואף על פי כן, ההמשכה היא רק מהחיצוניות של עתיק.

בשבת ז"א עולה ל"זקן" של אריך אנפין, והמלכות עולה לאור אבא; גם "הטל הנוסף מעתיקא קדישא" נמשך. ואף על פי כן, כל ההמשכות האלה באות רק מהחיצוניות של עתיק.

26 ולכן נקי נובלות לגבי עוה"ב [עולם הבא] שיהי' [שיהיה] גילוי פנימית ע"י כו' ועמ"ש בביאור ע"פ שימני כחותם.²⁰³

לכן היא נקראת "נובלות" ביחס לעולם הבא, שבו תהיה התגלות של פנימיות עתיק יומין וכו'. וראו מה שכתוב בביאור על הפסוק "שימני כחותם".

לכן השבת נקראת "נובלות" ביחס לעולם הבא, שבו תתגלה פנימיות עתיק יומין. הכוונה לביאור על הפסוק "שימני כחותם".

וזוהו יונתי בחגוי הסלע²⁰⁴ מלי נקי יונה ויורדת בחגוי הסלע בבי"ע שהגם שהמלי הוא סופא דכל דרגין מ"מ מאחר

וזוהו "יונתי בחגוי הסלע": מלכות נקראת יונה, והיא יורדת "בחגוי הסלע", בעולמות בריאה, יצירה ועשיה. אף שמלכות היא "סוף כל הדרגות", בכל זאת, מאחר ש

"יונתי בחגוי הסלע": מלכות נקראת יונה, והיא יורדת "בחגוי הסלע", לעולמות בריאה, יצירה ועשיה. מלכות היא האחרונה בכל הדרגות, ובכל זאת ירידתה כרוכה בצמצום גדול.

שהוא בבחינת האצילות דאיהו וגרמוהי חד שאור א"ס שורה בהן א"כ בירידתה בבי"ע צמצום גדול הוא ונעשית בחינת הקודה כו'

היא בבחינת אצילות, שבה "הוא וכליו אחד", שכן אור אין סוף שורה בהם, הרי שירידתה לעולמות בריאה, יצירה ועשיה היא צמצום גדול, והיא נעשית בבחינת נקודה וכו';

באצילות "הוא וכליו אחד" ואור אין סוף שורה בהם; לכן ירידת מלכות לעולמות בריאה, יצירה ועשיה היא צמצום גדול, והיא נעשית בבחינת "נקודה" בלבד.

ש"א [שער א'] לקבל גם בגן עדן העליון זיו השכינה אא"כ [אלא אם כן] נתצמצמה תחילה בבחינת גבול נקודה כו'

שאי אפשר לקבל את זיו השכינה אפילו בגן עדן העליון, אלא אם כן הצטמצם תחילה בבחינת גבול של נקודה וכו'.

אפילו בגן עדן העליון אי אפשר לקבל את זיו השכינה, אלא אם כן הצטמצם תחילה עד לגבול של נקודה.

וע"פ עבודה למטה בשעת התפלה הוא התפשטות אהבה ויראה ואח"כ כל היום בצמצום ולמחר נעשה התפשטות כו'.

ועל פי העבודה למטה: בשעת התפלה יש התפשטות של אהבה ויראה, ולאחר מכן, במשך כל היום, הן מצויות בצמצום, ולמחרת באה שוב התפשטות וכו'.

בעבודת האדם מתרחש אותו דפוס: בשעת התפלה אהבה ויראה מתפשטות, לאחר מכן הן מצטמצמות במשך היום, ולמחרת הן מתפשטות שוב.

והנה חגוי הסלע הוא הירידה בנוגה וסתר המדרגות יותר למטה שהרי יש כמה ירידות שונות כמו ביום או בלילה ותתן טרף לביתה²⁰⁵ כו' וד"ל [ודי למבין]:

והנה "חגוי הסלע" הם הירידה לנוגה, ו"סתר המדרגה" הוא ירידה נמוכה עוד יותר, שהרי יש ירידות שונות, כגון ביום או בלילה, "ותתן טרף לביתה" וכו', והדברים מובנים למי שמבין.

"חגוי הסלע" הם הירידה לנוגה, הקליפה שבה מעורבים טוב ורע, ו"סתר המדרגה" הוא ירידה נמוכה עוד יותר. יש ירידות מסוגים שונים, כגון ביום או בלילה, ככתוב "ותתן טרף לביתה"; יתר הדברים נמסרים להבנת הקורא.

בעבודה

יש להתפלל תחילה, תוך מסירת האדם את עצמו לגמרי באמירת "אחד" בקריאת שמע, וללמוד תורה לאחר התפילה, כדי שהלימוד ימשיך ממעל לחכמה. כשהאלקות נסתרת ואי אפשר פשוט לעלות, יש לזכור שההסתר אינו אלא מראה, ולהתבונן עד כמה רחוק האדם נפל, ולזעוק אל ה': תשובה זו, אהבה "בכל מאדך", מגיעה למעלה מהעלייה המסודרת של הצדיקים. ויש לתת לאהבה וליראה להתרחב בתפילה, ואחר כך להחזיק אותן מכווצות במשך היום.

שאלות לשיחה

1. מדוע אומר המאמר שישראל קודמים לתורה והם מקורה, בשעה שהתורה היא חכמתו של ה'?
2. מה ההבדל בין העלייה של "קומי לך" לעלייה של "הראיני את מראייך", ומדוע רק השנייה יכולה להגיע לכתר?
3. כיצד הדימוי של מראה, או של מים הנבלמים על ידי לוח, מסביר את הכוח שההסתר נותן לתשובה?
4. מדוע מסירות נפש ב"אחד" של קריאת שמע צריכה לבוא לפני שהתורה והמצוות יכולות להמשיך את האור למטה?
5. באיזה מובן גם שבת היא רק "נובלות" של העולם הבא?

מקורות והפניות

הערות

פסוקה 1

1 "יונתי, בחגוי הסלע, בסתר המדרגה: הראיני את מראיך, השמיעני את קולך, כי קולך ערב ומראך נאווה". המאמר מפרש את חגוי הסלע ואת הסתר המדרגה כגלות, ואת "הראיני את מראיך" כתשובה שמגיעה למעלה יותר דווקא בזכות הירידה הזאת.

Song of Songs 2:14 שיר השירים ב':יד

יונתי בחגי הסלע בסתר המדרגה הראיני את מראיך השמיעני את קולך כי קולך ערב ומראך נאווה:

5 O my dove, that art in the clefts of the rock, in the covert of the cliff, Let me see thy countenance, let me hear thy voice; 'For sweet is thy voice, and thy countenance is comely
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 2

2 נובלות חכמה שלמעלה תורה

ברשימת ה"נובלות" שבמדרש — דימויים פחותים של דברים נעלים יותר — מוסיף רבי אבין: "נובלת חכמה של מעלה תורה". המאמר מפרש זאת כך: התורה היא זיו חיצוני של החכמה האלוקית, המתלבש במדות.

Bereshit Rabbah 17:5 בראשית רבה י"ז:ה'

... נובלת מיתה - שינה; נובלת נבואה - חלום; נובלת העולם הבא - שבת. רבי אבין מוסיף: עוד תרתין: נובלת אורה של מעלה - גלגל חמה; נובלת חכמה של מעלה - תורה:

The L-rd G-d cast a deep slumber upon the man, and he“ slept. He took one of his sides, and He closed it with flesh in its place [tahtena]” (Genesis 2:21). “The L-rd G-d cast [hipil] a deep slumber” - Rabbi Yehoshua of Sikhnin said in the name of Rabbi Levi: The beginning of downfall [mapala] is sleep. When a person sleeps, he does not toil in Torah and does not do any work. literally means, “He caused to fall down.” Rav said: There are three slumbers: the slumber of ...

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

3 השמים כסאי

"השמים כסאי והארץ הדום רגלי". פסוק זה פותח את המאמר בתורה אור המצוטט כאן, המפרש את "השמים" כתורה, ואת "הכסא" כמקום שבו יורדת חכמתו של ה'.

Isaiah 66:1 ישעיהו ס"ו:א'

כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי איזה בית אשר תבנו לי ואיזה מקום מנוחתי:

Thus saith the L-RD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

4 קדש ישראל לה' ראשית תבואתה

"קודש ישראל לה', ראשית תבואתה". המאמר מפרש את "ראשית" כך

ישראל קודמים לתורה והם המקור שלה.

Jeremiah 2:3 ירמיהו ב':ג'

קדש ישראל לה' ראשית תבואתה כלאכליו ואשמו רעה תבא אליהם נאם ה'

Israel is the L-RD'S hallowed portion, His first-fruits of the increase; all that devour him shall be held guilty, evil shall .come upon them, saith the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

5 מילולית: "ההחכמה מאין תמצא?". החסידות מפרשת את "מאין" כ"מן האין" — ה"אין" של כתר; כאן הדבר מלמד שחכמה מקבלת מכתר.

Job 28:12 איוב כ"ח:י"ב

והחכמה מאין תמצא ואי זה מקום בינה:

But wisdom, where shall it be found? And where is the place ?of understanding

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

6 בנים אתם לה'

"בנים אתם לה' אלקיכם". בצירוף "בני בכורי ישראל", הדבר מלמד שנשמות ישראל נמשכות מהחכמה הפנימית ביותר של ה', כבן ממוחו של האב.

Deuteronomy 14:1 דברים י"ד:א'

בנים אתם לה' אלקיכם לא תתגדדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת:

Ye are the children of the L-RD your G-d: ye shall not cut yourselves, nor make any baldness between your eyes for the dead

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

7 בני בכורי ישראל

דברי ה' לפרעה: "בני בכורי ישראל". המאמר מפרש את "בן" כמי שנמשך מעצם החכמה של האב.

Exodus 4:22 שמות ד':כ"ב

ואמרת אלפרעה כה אמר ה' בני בכרי ישראל:

And thou shalt say unto Pharaoh: Thus saith the L-RD: Israel .is My son, My first-born

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

8 הבן הנמשך ממוח האב

הערת קה"ת מציינת את Tikkunei Zohar (Tikkun 18, folio 35a) כמקור למשל זה, של בן הנמשך ממוחו של האב.

Tikkunei Zohar 35a:24-26 תקוני זוהר ל"ה א:כ"ד-כ"ו

ויקק י' איהו לימינא חכמה. ו' תורה שבכתב מימינו אש דת למו והאי איהו דאמרין מוח הבן דאתמשך ממוח האב. ה' עלאה לשמאלא ומתמן אתיהיבת אוריתא שבע"פ דאיהי ה' תתאה. זכאין אינון ישראל דידעין רוזין עלאין בהויות דבהון סלקין צלותין בהבלים דפומהון. ונחתין אינון חיילין בהון כדקא יאות.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

פסוקה 3

9 "שישים הן המלכות ושמונים הפילגשים, ועלמות אין מספר". פסוק זה פותח מאמר בלקוטי תורה המצוטט כאן ביחס לכנסת ישראל, ששורשה בפנימיות ז"א.

Song of Songs 6:8 שיר השירים ו:ח'

ששים המה מלכות ושמונים פילגשים ועלמות אין מספר:

There are threescore queens, And fourscore concubines,
And maidens without number

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

10 אני ישנה

"אני ישנה ולבי ער". פסוק זה פותח מאמר בלקוטי תורה המצוטט כאן ביחס ל"עלה במחשבה", כלומר "מחשבה שבתוך מחשבה".

Song of Songs 5:2 שיר השירים ה:ב'

אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתחי לי אחתי רעייתי יונתי תמתי
שראשי נמלא טל קוצותי רסיסי לילה:

I sleep, but my heart waketh; Hark! my beloved knocketh:
'Open to me, my sister, my love, my undefiled; For
my head is filled with dew, My locks with the drops of the
'night

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

11 ראשית תבואתה

"קודש ישראל לה', ראשית תבואתה". הנשמות הן "ראשית" משום ששורשן בנקודה העליונה ביותר של חכמה עילאה, למעלה מן התורה.

Jeremiah 2:3 ירמיהו ב:ג'

קדש ישראל לה' ראשית תבואתה כליאכליו יאשמו רעה תבא אליהם
נאם ה'

Israel is the L-RD'S hallowed portion, His first-fruits of the
increase; all that devour him shall be held guilty, evil shall
.come upon them, saith the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 4

12 כבד פה

תחינתו של משה בסנה הבורע: "לא איש דברים אנכי... כי כבד פה וכבד לשון אנכי". המאמר מפרש זאת כביטוי לגובה נשמתו, שהיה נעלה מכדי להנמיך את עצמו לדיבור.

Exodus 4:10 שמות ד:י'

ויאמר משה אליה' בי אדוני לא איש דברים אנכי גם מתמול גם
משלשם גם מאז דברך אלי עבדך כי כבד פה וכבד לשון אנכי:

And Moses said unto the L-RD: 'Oh L-rd, I am not a man of
words, neither heretofore, nor since Thou hast spoken unto
'Thy servant; for I am slow of speech, and of a slow tongue

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

13 כבד פה לגבי אורייתא דבע"פ

הרעיא מהימנא מחיל את דברי משה על שתי התורות: "כבד פה בתורה שבעל פה, וכבד לשון בתורה שבכתב". המאמר מצטט פירוש זה.

Zohar, Tzav 5:34-44 ספר הזהר, צו ה':ל"ד-מ"ד

14 משה ידבר

"משה ידבר, וה' יענו בקול". פסוק זה פותח את המאמר בתורה אור המצוטט כאן.

Exodus 19:19 שמות י"ט:י"ט

ויהי קול השפך הולך וחזק מאד משה ידבר והאלקים יענו בקול:

And when the voice of the horn waxed louder and louder,
Moses spoke, and G-d answered him by a voice

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

15 ועשית בגדי קדש

"ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת". פסוק זה פותח את המאמר בתורה אור המצוטט כאן.

Exodus 28:2 שמות כ"ח:ב'

ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת:

And thou shalt make holy garments for Aaron thy brother,
for splendour and for beauty

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

16 כלה ומאורסה

רבי חייא דורש את הפסוק "תורה צוה לנו משה מורשה": אל תקרא "מורשה" אלא "מאורסה", כלומר מאורסת. המאמר מסתמך על כך כדי לתאר את התורה ככלה המאורסת לישראל.

Pesachim 49b פסחים מ"ט ב

פסוקה 5

17 רב ספרא לרבא משה שפיר קאמרת

רב ספרא אומר לרבא: "משה, האם אתה מדבר כראוי?" ומתקן אותו. המאמר רואה בשם "משה" סימן לכך שבנשמתו של רבא היה משהו ממדרגתו של משה.

Shabbat 101b:3 שבת ק"א ב:ג'

אמר לקה רב ספרא: משה, שפיר קאמרת! "מטלטלין מזו לזו" תנו!
אלא אמר רב ספרא: לא נצרכה אלא לערב ולטלטל מזו לזו, וכדתנא:
ספינות קשורות זו בזו — מערבין ומטלטלין מזו לזו. נפקו — נאסרו.
חזרו ונקשרו, בין שוגגין ובין מזידין בין אנוסין בין מוטעין — חזרו
להיתרן הראשון.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

שבת קא, ב.

18 והן הנשמות שנק' אחים וריעים

אור התורה על כי תצא מפנה לקטע הזה בעניין הנשמות המכונות "אחים וריעים".

הערת קה"ת

באור"ת פ' כי תצא ע' תתקלט מציינ' לכאן. וראה בארוכה בביאור"ז להצ"צ
כרך א ע' תקמו ואילך.

19 למען אחי ורעי

"למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך". המאמר מחיל את "אחי ורעי" על הנשמות הנמשכות מאבא ואמא.

Psalms 122:8 תהילים קכ"ב:ח

לְמַעַן אַחִי וְרַעִי אֲדַבֶּרֶנָּה שְׁלוֹם בְּךָ:

For my brethren and companions' sakes, I will now say:

'Peace be within thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קכב, ח.

20 אחים ורעים למקום כמ"ש למען אחי ורעי

הזוהר אומר ש"ישראל זכו להיקרא אחים של הקדוש ברוך הוא, כמו שכתוב: 'למען אחי ורעיי'. זהו אחד המקורות שהמאמר מביא לנשמות שמדרגתן אפילו למעלה מ"בנים".

Zohar, Mishpatim 20:502-511 ספר הזוהר, משפטים כ':תק"ב-תק"א

21 אחים ורעים למקום כמ"ש למען אחי ורעי

הזוהר: ה' קרא לישראל תחילה "עבדים", אחר כך "בנים" ("בנים אתם לה' אלקיכם"), ולבסוף "אחים" ("למען אחי ורעיי"). המאמר מפרש את הסדר כסולם שבו "אחים" נמצאים למעלה מ"בנים".

Zohar, Vayikra 13:97-16:104 ספר הזוהר, ויקרא י"ג:ט"ז-ט"ו:ק"ד

For when there is food below there is food above; it is as though a king were to prepare a banquet for himself and another for his servants, but were not to eat till his servants ate. Hence the expression "sweet savour" (lit. savour of pleasantness)- savour for the servants, pleasantness for the L-rd. Hence we have learnt that Israel feed their Father in heaven. And who are they that eat of the banquet of the King? Who if not the souls of the righteous? R. Abba further ... discoursed on

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

22 זהר ח"ב דקב"א סע"ב

ההערה מצטטת שם מהזוהר: "זכו ישראל להיקרא אחים לקדוש ברוך הוא, כמו שכתוב: 'למען אחי ורעיי', ומפנה לכך ביעל אור, עמ' 487.

הערת קה"ת

זכו ישראל לאתקרי אחים להקב"ה כמ"ש למען אחי ורעי — יהל אור ע' תפז.

23 ח"ג ד"ז ע"ב

ההערה מצטטת שם מהזוהר: "אחר כך קרא להם בנים, כמו שכתוב: 'בנים אתם לה' אלקיכם'; אחר כך קרא להם אחים, כמו שכתוב: 'למען אחי ורעיי', ומפנה לכך ביעל אור, עמ' 485-486.

הערת קה"ת

לבתר קרא לון בנים הה"ד בנים אתם לה' אלקיכם לבתר קרא לון אחים הה"ד למען אחי ורעי — יהל אור ע' תפה. וראה שם ע' תפז.

24 נקראים אחים לז"א דאצילות

ההערה מצטטת: "כאשר נאצל ז"א דאצילות מאבא ואמא, נאצלו גם נשמות מאבא ואמא; נשמות אלה הן נשמות דאצילות העליונה ממש, הנקראות אחים ורעים לז"א".

הערת קה"ת

"כשנאצלה ז"א דאצי מאו"א נאצלו נשמות ג"כ מאו"א, ואלו הנשמות הם נשמות דאצי עליון ממש שנקראים אחים ורעים לז"א" — סה"מ תרנ"ה ע' נב ע"ש. ועיי' ג"כ בסה"מ תרל"ג ח"א ע' מט.

25 וכמשנ"ת ג"כ בביאור

שם מבאר אדמו"ר הזקן את עניינם של החסידים הראשונים שבגמרא, שהיו שוהים תשע שעות בתפילה ותורתם השתמרה בזכות חסידותם: הייתה בהם כמיתה הלב, "בכל מאדך" ללא גבול, בחינת כתר שלמעלה מן התורה, שהיא רק "בוסר". מי שחסר בו עניין זה עומד למטה מן התורה, ועליו נאמר שישאל קשורים לתורה.

הערת קה"ת

[לקמן מ, סע"א] בסופו. [כ].

26 אבל נשמה דאצילות היינו בחינת אלקות . . מבחי" הכלים דאצי

מאמר זה מצטט את הקטע ומוסיף: "צריך לומר שהכוונה היא לכלים דאבא ואמא; וצריך עיון".

הערת קה"ת

מובא בד"ה ויצב שם — תרנ"ה ע' נג ומוסיף: "צ"ל שהכוונה על הכלים דאז"א. וצ"ע".

27 שיעור קומה

בעניין "שיעור קומה", ההערה מפנה לדיון בביאור "שחורה אני ונאווה" ולמקורות המצוינים שם.

הערת קה"ת

ע"ל שחורה (ח, ג). וש"נ. [כ].

28 ע"פ מאמר הזהר פ' פנחס

ההערה מפנה לביאור אדמו"ר האמצעי לקטע הזה בזהר פניחס ("מהו 'אילת השחר'?").

הערת קה"ת

ביאורו ל"אדח"א דף קיד, ג ואילך. ובביאורו להצ"צ כרך א ע' תקמו ואילך.

29 מאי אילת השחר

על "ובחודש הראשון" שואל הזוהר בפרשת פינחס: "מהי איילת השחר?" ומתאר איילה רחמנית ההולכת למרחקים כדי להביא מזון לעצמה ולכל יתר הנבראים. המאמר מפנה לביאור של קטע זה, שלפיו הנשמה היא טיפה מכלי אצילות, ועדיין אלקות.

Zohar, Pinchas 104:691-696 ספר הזוהר, פנחס ק"ד:תרצ"א-תרצ"ו

30 אילת השחר

"למנצח על אילת השחר, מזמור לדוד". קטע הזוהר המצוטט כאן דורש את המילים האלה.

Psalms 22:1 תהילים כ"ב:א

לְמַנְצֵחַ עַל-אֵילַת הַשֹּׁחַר מְזֻמֹּר לְדָוִד:

For the Leader; upon Aijelet ha-Shahar. A Psalm of David

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

31 וכדמשמע בזהר ויקרא (דכ"ד סע"ב)

שם מסביר אדמו"ר הזקן שנשמות נולדות בדרך כלל מייחוד ז"א ונוקבא דאצילות אל עולם הבריאה, אך מצייין שמזוהר ויקרא כד, ב משתמע בבירור שיש נשמות אחדות הנמשכות מאותו זיווג ונקראות נפש דאצילות ממש. נשמות רגילות הנולדות ממנו בבריאה נעשות בחינת בריאה מכוח לידתן מנוקבא דאצילות.

הערת קה"ת

ראה לעיל פי' שמיני יט, א.

32 נק' בנים למקום

הזוהר: מי שמקדש את עצמו מתלבש בנשמה קדושה, ירושתם של הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל, ואלה נקראים בני הקדוש ברוך הוא: "בנים אתם

לה' אלקיכם".

Zohar, Vayikra 63:417-64:424 ספר הזהר, ויקרא ס"ג:ת"ז-ס"ד:תכ"ד

33 ישראל מתקשראן באורייתא

הזוהר: "שלוש מדרגות קשורות זו בזו: הקדוש ברוך הוא, התורה וישראל". המאמר מבין זאת כך שהנשמה כפי שהיא בגוף נמצאת למטה מן התורה וקשורה אליה.

Zohar III, 73a זח"ג עג, א

הערת קה"ת

ראה לעיל טז, ד: אמרו בזהר. ראה זח"ג עג, א.

34 בזהר פ' בלק דקצ"א ע"ב

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת פ' מטות ע' א"שכו.

35 כי הנה הסתיו עבר

המילים כאן מצטטות את Song of Songs 2:11. הקטע מופיע למטה.

Song of Songs 2:11 שיר השירים ב':י"א

כִּי־הִנֵּה הַסִּתּוֹ עָבַר הַגֶּשֶׁם חָלַף הַלֵּךְ לוֹ:

;For, lo, the winter is past, The rain is over and gone

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש ב, יא.

36 סוכת דוד הנופלת

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

עמוס (ט, יא). [כ].

37 שבמקום שבעלי תשובה עומדים

המילים כאן מצטטות את Berakhot 34b:22-23. הקטע מופיע למטה.

Berakhot 34b:22-23 ברכות ל"ד ב:כ"ב-כ"ג

ופליגא דרבי אבהו, דאמר רבי אבהו: מקום שבעלי תשובה עומדין — צדיקים גמורים אינם עומדין, שנאמר: "שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרָחוֹק וּלְקָרוֹב". "לְרָחוֹק" בְּרִישָׁא, וְהָרַר "לְקָרוֹב". וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר לָךְ: מֵאֵי "רָחוֹק" — שְׁהָרַח הָרָחוֹק מִדְּבַר עֲבִירָה מְעִיקָרָא. וּמֵאֵי "קָרוֹב" — שְׁהָרַח קָרוֹב לְדְבַר עֲבִירָה, וְנִתְרַחַק מִמֶּנּוּ הַשָּׁמַיָּא.

This is at variance with the opinion of R. Abbahu who said : The place which the penitent occupy, the perfectly righteous are unable to occupy ; as it is said, "Peace, peace to him that is far off and to him that is near" — "to him that is far off [from G-d]" first, and then "to him that is near." But R. Johanan can reply : What means "To him that is far off"? To him who was far off from transgression from the first ; and ... what

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

הערת קה"ת

ברכות לד, ב. ראה לעיל יז, ג.

38 ע"פ ואני אראה בשונאי

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה לעיל שמע"צ צב, ב.

39 רווחא לבסומי שכיח

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

בגמרא הגי': לבסימא. במגילה פי' רש"י: "ריוח מצוי לדבר המתוק בתוך המעינים". ובעירובין פרש"י: "כלומר המעינים מתרווחין לפנות מקום לדבר מתוק".

40 התורה שנק' לחם

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ת"ז בהקדמה בתחילתה.

41 אני תורתך שעשעתי

המילים כאן מצטטות את Psalms 119:70. הקטע מופיע למטה.

Psalms 119:70 תהילים קי"ט:ע

טָפַשׁ כַּחֲלֵב לִבִּי אֲנִי תוֹרַתְךָ שְׁעִשְׁעַתִּי:

Their heart is gross like fat; But I delight in Thy law

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קיט, ע.

42 כפי' יתרו כד"ה וכל העם רואים

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ת"א עד, א.

43 סד"ה ועשית בגדי קדש

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

תו"א פב, ד.

44 עוד ביאור

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה להלן בהוספות להערות וציונים השוואה לד"ה זה.

45 נובלות חכמה שלמע' תורה

המילים כאן מצטטות את Bereshit Rabbah 17:5. הקטע מופיע למטה.

Bereshit Rabbah 17:5 בראשית רבה י"ז:ה'

... נובלת מיתה - שינה; נובלת נבואה - חלום; נובלת העולם הבא - שבת. רבי אבין מוסיף: עוד תרתינן: נובלת אורה של מעלה - גלגל חמה; נובלת חכמה של מעלה - תורה:

The L-rd G-d cast a deep slumber upon the man, and he "slept. He took one of his sides, and He closed it with flesh in its place [tahtena]" (Genesis 2:21). "The L-rd G-d cast [hipil] a deep slumber" – Rabbi Yehoshua of Sikhnin said in the name of Rabbi Levi: The beginning of downfall [mapala] is sleep. When a person sleeps, he does not toil in Torah and does not do any work. literally means, "He caused to fall down." Rav said: There are three slumbers: the slumber of

...

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

הערת קה"ת

ב"ר פ"יז. ז. מציין לקמן.

46 כי כשר או פסול

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
ראה קו"א דוד זמירות.

47 הארת החכמה המתלבשת במדות

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
ראה סה"מ פרי"ת ע"י צח.

48 בד"ה השמים כסאי

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
תו"א א, ב.

49 קדש ישראל לה'

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
ירמ"י (ב, ג). [כ].

50 ישראל עלו במחשבה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
ב"ר רפ"א.

51 והחכמה מאין תמצא

המילים כאן מצטטות את Job 28:12. הקטע מופיע למטה.

Job 28:12 איוב כ"ח:י"ב

והחכמה מאין תמצא ואי זה מקום בינה:

But wisdom, where shall it be found? And where is the place
?of understanding

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

איוב כח, יב.

52 אכן נשיי שעלו במחשבה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
דה"ק שבכאן ע"י בס"ב (פ"ב). [כ].

53 בנים אתם לה'

המילים כאן מצטטות את Deuteronomy 14:1. הקטע מופיע למטה.

Deuteronomy 14:1 דברים י"ד:א'

בְּנִים אַתֶּם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִתְגַּדְּדוּ וְלֹא־תִשְׁמִי קַרְחָה בֵּין עֵינֵיכֶם
לְמֵת:

Ye are the children of the L-RD your G-d: ye shall not cut
yourselves, nor make any baldness between your eyes for
the dead

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים יד, א.

54 בני בכורי ישראל

המילים כאן מצטטות את Exodus 4:22. הקטע מופיע למטה.

Exodus 4:22 שמות ד':כ"ב

וְאָמַרְתָּ אֶל־פַּרְעֹה כֹה אָמַר ה' בְּנֵי בְכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל:

And thou shalt say unto Pharaoh: Thus saith the L-RD: Israel
is My son, My first-born

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות ד, כב.

55 הבן הנמשך ממוח האב

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ת"י (ת"י"ח) לה, א. [כ].

56 משה כבד פה . . תושב"כ

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

זח"ג (כח, רע"א) רע"מ. [כ].

57 בד"ה משה ידבר

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

תו"א פ' יתרו.

58 שהתו' נקי כלה ומאורסה

המילים כאן מצטטות את Pesachim 49b:7. הקטע מופיע למטה.

Pesachim 49b:7 פסחים מ"ט ב:ז'

תנאי, אמר רבי עקיבא: כְּשֶׁהֵייתִי עִם הָאָרֶץ אָמַרְתִּי: מִי יִתֵּן לִי תַלְמִיד
חָכָם וְאֶנְשִׁכֶּנּוּ כְּחִמּוֹר. אָמְרוּ לוֹ תַלְמִידֵיו: רַבִּי, אָמֹר כְּכֹלֵב! אָמַר לָהֶן:
זֶה נוֹשֵׁף וְשׁוֹכֵר עֲצָם, וְזֶה נוֹשֵׁף וְאִינוֹ שׁוֹכֵר עֲצָם.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

פסחים מט, ב.

59 כולן שרשן מאצילות העליון ממש

שם גם נפש העשייה נמשכת מייתור ז"א ונוקבא דעשייה, שהמוחין שלהם
הם אחורי הכלים דז"א ונוקבא דאצילות — אלקות ממש שאור אין סוף
מלוכב בה; ולכן אור אין סוף מאיר בכל נפש אדם.

הערת קה"ת

ראה אגה"ק סי' טו.

60

הוזהר בפרשת משפטים מונה את הנשמות שהאדם מקבל ככל שהוא זוכה
ליותר, עד לנפש, רוח ונשמה "בדרך אצילות"; רוח דאצילות עושה אותו
"בן" של הקדוש ברוך הוא. המאמר מביא זאת ביחס לנשמות נעלות מאוד,
שהן נשמות דאצילות ממש.

Zohar, Mishpatim 2:4-13 ספר הוזהר, משפטים ב':ד'-י"ג

פסקה 6

61 ע"פ ואלה המשפטים

ההערה מציינת שהדין נמצא בתורה אור, משפטים (75d); המאמר מפנה
לדין שם על העבד העברי בקשר לכך שהנשמות עלו במחשבה.

הערת קה"ת

תו"א עה, ד.

פסוקה 8

68 שמים אש ומים

הגמרא מסבירה את המילה "שמים" כ"אש ומים": הקדוש ברוך הוא הביא אותם, עירב אותם זה בזה, ועשה מהם את הרקיע. המאמר מפרש את "שמים" כמדות העליונות.

Chagigah 12a:19-20 חגיגה י"ב א:י"ט-כ'

מאי "שמים"? אמר רבי יוסי בר חנינא: ששם מים. במתניתא תנא: אש ומים, מלמד שהביא הקדוש ברוך הוא וטרפן זה בזה, ועשה מהן רקיע. שאל רבי ישמעאל את רבי עקיבא כשהיו מהלכין בדרך, אמר לקה: אתה ששמשות את נחום איש גם זו עשרים ושתים שנה, שהיה דורש כל "אתיו" שבתורה, "את השמים ואת הארץ", מה היה דורש בהן? אמר לו: אילו נאמר "שמים וארץ", הייתי אומר: "שמים" — שמו של הקדוש ברוך הוא. עכשיו שנאמר: ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

חגיגה יב, א.

פסוקה 9

69 ועשיתם אתם וארז"ל כאילו עשאוני

"אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם". חז"ל דורשים את המילים "ועשיתם אותם" כאילו ישראל "עושים" את הקב"ה באמצעות המצוות.

Leviticus 26:3 ויקרא כ"ו ג'

אם־בְּחֻקֹּתַי תֵּלְכוּ וְאֶת־מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם:

If ye walk in My statutes, and keep My commandments, and do them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Zohar III, 113a זח"ג קיג, א

Vayikra Rabbah 35 ויקרא רבה ל"ה

הערת קה"ת

ויקרא כו, ג. זח"ג קיג, א. ויקרא פל"ה. ז.

70 בדיה צאינה וראינה

שם מוסבר "כאילו עשאוני": ישראל עושים כביכול "ראש" להקב"ה, בכך שהם ממשיכים חכמה עילאה בתורה המלוכשת בדברים גשמיים, ואת אור אין סוף באותה חכמה. הדבר תלוי בישראל שלמטה, באמצעות "שאו ידיכם בקודש", היחוד העליון והיחוד התחתון, ולאחר מכן "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך".

הערת קה"ת

לקמן כא, ד.

71 שאו ידיכם קדש וברכו את הוי'

"שאו ידיכם קודש וברכו את ה'". הפסוק מתבאר במאמר "צאינה וראינה", שאליו מפנה המאמר.

Psalms 134:2 תהילים קל"ד:ב'

שְׂאוּ־יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבְרְכוּ אֶת־ה'

Lift up your hands to the sanctuary, And bless ye the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קלד, ב.

62 באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי

שם מתוארות נשמות שגולדו מזיווג ז"א ונוקבא דאצילות, קודם ירידתן, כמעין אלקות בצמצום גדול, בדומה לכלים של עשר ספירות דאצילות. עוד נאמר שגם לאחר שהנפש, הרוח והנשמה מאצילות ירדו אצל הצדיקים הראשונים, ייתכן שמהותן לא השתנתה עד שנעשו לדבר נפרד מאלקות, ולכן היו מסתלקות לפני שהאדם יכול היה לחטוא.

הערת קה"ת

סי' כ (דף קל, א). וראה בליקוט פירושים ומ"מ — חיתריק לשם.

63 קדש ישראל לה' ראשית תבואתה

"ישראל קודש לה', ראשית תבואתה". המאמר מיישם זאת על כל יהודי מצד שורשו למעלה, שעלה במחשבה והוא מקור התורה.

Jeremiah 2:3 ירמיהו ב:ג'

קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רִאשִׁית תְּבוּאָתָה כְּלִיאֲכֻלּוֹ יֶאֱשָׁמוּ רָעָה תָּבֵא אֲלֵיהֶם נְאֻם־ה'

Israel is the L-RD'S hallowed portion, His first-fruits of the increase; all that devour him shall be held guilty, evil shall come upon them, saith the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 7

64 ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים

הזוהר אומר שסעודתו של המלך ממתינה לסעודת עבדיו, לריח הקורבן, "ולכן למדנו שישראל מפרנסים את אביהם שבשמים". המאמר מפרש זאת כמשכית אור אין סוף אל אצילות על ידי ישראל.

Zohar, Vayikra 13:97-16:104 ספר הזוהר, ויקרא י"ג:צ"ז-ט"ז:ק"ד

65 בדיה לסוסתי

שם נקראת "רעייתי" במשמעות "המפרנסת אותי": ישראל מפרנסים וגם מתפרנסים, וממשיכים חיות ואור. הקטע משווה זאת ל"סוס בפרעה מרכבותיו" של הקליפה, שבה האלוקות אינה נתפסת אלא רק מקיפה מלמעלה — ולכן הם קוראים לו "אלוקי האלוקים"; והוא מתאר את המשכת אור אין סוף מראש כל המדרגות, כדי לתת כוח לעליית ה"סוסה".

הערת קה"ת

לעיל יא, ד ואילך.

66 כי אמרתי עולם חסד יבנה

"כי אמרתי: עולם חסד ייבנה". המאמר מפרש זאת כהמשכת אור אין סוף אל אצילות, שישראל מחוללים.

Psalms 89:3 תהילים פ"ט:ג'

כִּי־אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה שָׁמַיִם תִּכְּנֶן אֱמוּנָתְךָ בָּהֶם:

For I have said: 'For ever is mercy built; In the very heavens Thou dost establish Thy faithfulness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

67 ישראל מפרנסין

ההערה מפנה גם לתחילת המאמר "הנך יפה רעייתי" (יג ע"ג), בעניין ישראל המפרנסים את אביהם שבשמים.

הערת קה"ת

זח"ג (ז, ב). וע"ל רד"ה הנך יפה [יג, ג], יעו"ש. [כ].

72 יאר פניו אתנו

"אלהים יחננו ויברכנו, יאר פניו אתנו סלה". המאמר מפרש את "פניו" כחכמה העילאה המאירה בז"א, ואת "אתנו" — באמצעות ישראל.

Psalms 67:2 תהילים ס"ז ב'

אַלְהִים יַחַנְנוּ וַיְבָרְכֵנוּ יְאֹר־פָּנָיו אֲתָנוּ סֵלָה:

G-d be gracious unto us, and bless us; May He cause His face to shine toward us; Selah

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים סז, ב.

73 חכמת אדם תאיר פניו

"חכמת אדם תאיר פניו". הפסוק מלמד שהארת ה"פנים" היא המשכת חכמה, וכאן — החכמה העילאה אל ז"א.

Ecclesiastes 8:1 קהלת ח' א'

מִי כְהֶחֱכֵם וּמִי יוֹדֵעַ פֶּשֶׁר דְּבַר חֲכָמָה אִדָּם תְּאִיר פָּנָיו וְעַז פָּנָיו יִשָּׂא:

Who is as the wise man? and who knoweth the interpretation of a thing? A man's wisdom maketh his face to shine, And the boldness of his face is changed

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

74 בדיה כי עמך מקור חיים

שם מוסבר "השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל": בהמשך, "מן השמים" נקרא כתורה, שנמשלה למים, ובאמצעותה מתקיים "ברך את עמך את ישראל", כך שישראל נחשבים בעיניו לדבר בעל ערך. זהו האור שנמשך דווקא "אתנו", אל צד הקדושה.

הערת קה"ת

בתו"א לד, סע"ד ואילך.

75 כי עמך מקור חיים באורך נראה אור

"כי עמך מקור חיים, באורך נראה אור". פסוק זה פותח את המאמר בתורה אור המצוטט כאן.

Psalms 36:10 תהילים ל"ו י'

כִּי־עִמָּךְ מְקוֹר חַיִּים בְּאֹרֶךְ נִרְאֶה־אֹר:

For with Thee is the fountain of life; In Thy light do we see light

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

76 השקיפה ממעון קדשך

סיום הצהרת המעשרות: "השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל". המאמר מביא את ביאור הפסוק לעניין האור הנמשך דווקא לישראל, לצד הקדושה.

Deuteronomy 26:15 דברים כ"ו ט"ו

הַשְׁקִיפָה מִמַּעֲוֵן קִדְשֶׁךָ מִן־הַשָּׁמַיִם וּבֵרַךְ אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ כְּאִשֶּׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאֲבוֹתֵינוּ אָרֶץ זָבֶת חֶלֶב וְדִבְשׁ:

Look forth from Thy holy habitation, from heaven, and bless Thy people Israel, and the land which Thou hast given us, as Thou didst swear unto our fathers, a land flowing with milk and honey

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים כו, ט.

פסקה 10

77 בביאור ע"פ שחורה אני

הביאור שם פותח בעיקרון שלפיו בין המאציל לנאצלים חייב להיות ממוצע, כפי שמוסבר בעץ חיים, משום שלמאציל אין כלל מן התכונות הללו. זהו תפקידם של כתר למעלה ושל מלכות דאצילות למטה, כפי שמסביר כאן המאמר.

הערת קה"ת

לעיל ז, ד.

78 שחורה אני ונאווה

"שחורה אני ונאווה, בנות ירושלים". הפסוק פותח את הביאור שבלקוטי תורה המצוטט כאן, שלפיו מלכות דאצילות היא הממוצע בין אצילות לבין העולמות התחתונים.

Song of Songs 1:5 שיר השירים א' ה'

שְׁחוֹרָה אָנִי וְנֹאווָה בָנוֹת יְרוּשָׁלַם כְּאֶהְלִי קֶדֶר כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה:

I am black, but comely, O ye daughters of Jerusalem, As the tents of Kedar, As the curtains of Solomon

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 11

79 הי מלך גאות לבש

"ה' מלך; הוא לבש חוד והדר". הפסוק מחבר בין מלכות ללבוש: מלכות היא לבוש.

Psalms 93:1 תהילים צ"ג א'

ה' מֶלֶךְ גָּאוֹת לָבַשׁ לְבוֹשׁ ה' עַז הַתְּאֵזָר אֶף־תְּבוֹן תִּבְלִיתֻמוֹט:

The L-RD reigneth; He is clothed in majesty; The L-RD is clothed, He hath girded Himself with strength; Yea, the world is established, that it cannot be moved

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים צג, א.

80 יביאו לבוש מלכות

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

אסתר ו, כ.

81 יביאו לבוש מלכות

הצעתו של המן: "יביאו לבוש מלכות אשר לבש בו המלך". פסוק נוסף שבו המלכות מתוארת כלבוש.

Esther 6:8 אסתר ו' ח'

יְבִיאוּ לְבוֹשׁ מַלְכוּת אֲשֶׁר לְבִשְׁבוּ הַמֶּלֶךְ וְסוֹס אֲשֶׁר רָכַב עָלָיו הַמֶּלֶךְ וְאֲשֶׁר נָתַן כְּתֹר מַלְכוּת בְּרֹאשׁוֹ:

let royal apparel be brought which the king useth to wear, and the horse that the king rideth upon, and on whose head a crown royal is set

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

82 ותלבש אסתר מלכות

"ותלבש אסתר מלכות." המלכות עצמה מתוארת כלבוש.

Esther 5:1 אסתר ה':א

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת וַתַּעֲמֵד בַּחֲצַר בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ בְּבֵית הַמַּלְכוּת נֹכַח פֶּתַח הַבַּיִת:

Now it came to pass on the third day, that Esther put on her royal apparel, and stood in the inner court of the king's house, over against the king's house; and the king sat upon his royal throne in the royal house, over against the entrance of the house.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

אסתר ה, א.

83 ישראל אשר בך אתפאר

"ואתה עבדי ישראל אשר בך אתפאר" — כלומר, "בך". המאמר קושר את התפארת ללבושים היפים של המצוות, השורים "בך", בישראל דווקא.

Isaiah 49:3 ישעיהו מ"ט:ג

וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי־אֲתָהּ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־בְּךָ אֶתְפָּאֵר:

And He said unto me: 'Thou art My servant, Israel, in whom I will be glorified'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"י מט, ג.

84 אלביש שמים קדרות

"אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם." המאמר מפרש זאת כלבוש הכהה של ההסתר, לעומת לבוש המלכות הקדוש.

Isaiah 50:3 ישעיהו נ':ג

אֶלְבִּישׁ שָׁמַיִם קְדָרוֹת וְשֶׁק אָשִׁים כְּסוּתָם:

I clothe the heavens with blackness, And I make sackcloth their covering.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"י נ, ג.

85 מלך אלקים על גוים

"ה' מלך על גוים." המאמר מפרש זאת כמלכותו של ה' כפי שהיא מתלבשת בגוים, בהסתר.

Psalms 47:9 תהילים מ"ז:ט

מֶלֶךְ אֱלֹקִים עַל־גּוֹיִם אֱלֹקִים יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא קְדָשׁוֹ:

G-d reigneth over the nations; G-d sitteth upon His holy throne

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים מז, ט.

86 בד"ה בחדש השלישי

הקטע המובא פותח את המאמר: ספירת העומר, שהחלה כשישראל יצאו ממצרים, מכינה לקבלת התורה בשבועות, כדי שאור אין סוף יתגלה למטה כפי שהוא למעלה, בדומה להתבטלות הלבנה לאור השמש. המאמר מצטט

את המאמר כדי להסביר מדוע אנשי יריחו לא הפסיקו בין "אחד" ל"ואהבת".

הערת קה"ת

תו"א סז, ג.

87 ואלה המלכים אשר מלכו

"ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלוך מלך לבני ישראל." בקבלה, מלכים אלו הם ספירות של עולם התוהו, שנשברו.

Genesis 36:31 בראשית ל"ו:ל"א

וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֲדוֹם לִפְנֵי מֶלֶךְ־מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל:

And these are the kings that reigned in the land of Edom, before there reigned any king over the children of Israel

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית לו, לא.

88 ולא ילבש גבר

"לא יהיה כלי גבר על אשה." המאמר מביא את הפסוק בשל תרגומו לארמית.

Deuteronomy 22:5 דברים כ"ב:ה

לֹא־יִהְיֶה כְּלִי־גִבּוֹר עַל־אִשָּׁה וְלֹא־יִלְבַּשׁ גִּבּוֹר שְׂמֹלֶת אִשָּׁה כִּי תוֹעֵבֶת הִיא אֶלְקִיךָ כְּלִיעֶשֶׂה אֵלֶּה:

A woman shall not wear that which pertaineth unto a man, neither shall a man put on a woman's garment; for whosoever doeth these things is an abomination unto the L-RD thy G-d

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים כב, ה.

89 ולא יתקן גבר

אונקלוס מתרגם "לא ילבש גבר" כ"לא יתקן גבר", מן השורש של תיקון: עולם התיקון הוא האור המלוכש בלבושים ובכלים.

Onkelos Deuteronomy 22:5 תרגום אונקלוס על דברים כ"ב:ה

לֹא יִהְיֶה תִּקּוּן זֵין דְּגִבּוֹר עַל אֶתְתָּא וְלֹא יִתְקַן גִּבּוֹר בְּתִקּוּנֵי אֶתְתָּא אֲרִי מְרַחֵק קָדָם יְיָ אֱלֹהֶךָ כֹּל עֵבֶד אֱלִינוּ:

Sifsei Chachomim Chumash, Metsudah Publications, 2009 (CC-BY-NC)

90 שבתוהו . . נקודות . . ובתיקון . . פרצופים

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Etz Chaim.

הערת קה"ת

ע"י ע"ח ש' הכללים (פ"א-ב). [כ].

91 בד"ה ויהי בשלח פרעה

שם פרעה, שאמר "לא ידעתי את ה'", הוא ה"אחוריים" של הרצון העליון; באמצעות הגלות במצרים הועלו ניצוצות האלוקות שנפלו בשבירת הכלים, ויופרעה הקריב" את לבבות ישראל לאביהם שבשמים.

הערת קה"ת

תו"א סא, ב.

92 ויהי בשלח פרעה

"ויהי בשלח פרעה את העם". פסוק זה פותח את המאמר בתורה אור המצוטט כאן.

Exodus 13:17 שמות י"ג:יז

וְיִהְיֶה בְּשַׁלַּח פְּרַעְהָ אֶת־הָעָם וְלֹא־נָחַם אֱלֹקִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ פִּלְשְׁתִּים כִּי קָרוֹב הוּא כִּי אָמַר אֱלֹקִים פֶּן־יִנָּחֵם הָעָם בְּרֹאֲתָם מִלִּחְמָה וְשָׁבוּ מִצְרַיִם:

And it came to pass, when Pharaoh had let the people go, that G-d led them not by the way of the land of the Philistines, although that was near; for G-d said: 'Lest the people regret when they see war, and they return to Egypt

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

93 ובדיה ויאבק איש עמו

שם המאבק מתואר כעיוות בין הפכים — קדושה וקליפה — בבחינת ז"א ובבחינת מלכות. מלכות, המדרגה התחתונה ביותר, דומה לארץ שממנה צומחת כל צמיחה, שכן "נעוץ תחילתן בסופן": מלכות נעשית כתר, הממוצע שמביא את היש מאין.

הערת קה"ת

תו"א כו, ג.

94 ויאבק איש עמו

"ויאבק איש עמו עד עלות השחר". פסוק זה פותח את המאמר בתורה אור המצוטט כאן.

Genesis 32:25 בראשית ל"ב:כ"ה

וַיֵּתֶר יַעֲקֹב לְבָדּוֹ וַיֵּאָבֶק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלֹת הַשָּׁחַר:

And Jacob was left alone; and there wrestled a man with him .until the breaking of the day

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

95 בדיה פי מגן אברהם

שם מוסבר עניינו של "מגן אברהם": אברהם הוא חסד גדול ובלתי מוגבל, שהיה גורם שגם ישמעאל יחיה לעולם לפני ה'; אולם העולם לא היה יכול להגיע לתכליתו — סילוק כל הרע — אילו התנהל בחסד זה בלבד.

הערת קה"ת

תו"א יב, א.

96 ובדיה והבדילה הפרכת לכה

שם נידון הקשר שבין הפרוכת לפרסא שבעץ חיים ולשלוש-עשרה הפרוכות של בית המקדש השני, שרשיי אומר שנעשו לצניעות ונתלו גם בשערים שעמדו פתוחים ביום; חצר המקדש מקבילה למלכות דאצילות.

הערת קה"ת

תו"א יב, ג.

97 והבדילה הפרכת לכה

"והבדילה הפרוכת לכה בין הקודש ובין קודש הקודשים". פסוק זה פותח את המאמר בתורה אור המצוטט כאן.

Exodus 26:33 שמות כ"ו:ל"ג

וְנָתַתָּה אֶת־הַפְּרוֹכֶת תַּחַת הַקְּרָסִים וְהִבַּאתָ שָׁמָּה מִבֵּית לַפְּרוֹכֶת אֶת אָרוֹן הָעֵדוּת וְהִבְדִּילָהּ הַפְּרוֹכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקֹּדֶשִׁים:

And thou shalt hang up the veil under the clasps, and shalt bring in thither within the veil the ark of the testimony; and the veil shall divide unto you between the holy place and the .most holy

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

98 בביאור ע"פ והיה לכם לציצית

שם התכלת היא האור הכחול של להבה האחוזה בפתילה ומכלה אותה: מלכות דאצילות נקראת "אור כחול", משום שבריאה, יצירה ועשיה מתבטלות ונכללות בה, ואילו באצילות עצמה הביטול הוא עצמי, כמו הלובן שבאש.

הערת קה"ת

לעיל פי שלח מה, ב ואילך.

99 והיה לכם לציצית

"והיה לכם לציצית". פסוק זה פותח את הביאור בלקוטי תורה המצוטט כאן על התכלת ועל מלכות.

Numbers 15:39 במדבר ט"ו:ל"ט

וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִית וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת ה' וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־תִתּוּרוּ אַחֲרָי לִבְכֻכֶּם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם:

And it shall be unto you for a fringe, that ye may look upon it, and remember all the commandments of the L-RD, and do them; and that ye go not about after your own heart and ;your own eyes, after which ye use to go astray

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

100 לי יאורי ואני עשיתני

דברי הגאווה של פרעה: "לי יאורי ואני עשיתני". המאמר מפרש זאת כלכוש המלכותי של הסטרא אחרא: טענה שהקיום שייך לאדם עצמו.

Ezekiel 29:3 יחזקאל כ"ט:ג

דִּבֶּר וְאָמַרְתָּ כֹה־אָמַר אֲדֹנָי ה' הִנְנִי עֹלֶיךָ פְּרַעְה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם הַתִּנִּים הַגְּדֹל הַרְבֵּץ בְּתוֹךְ יְאֲרָיו אֲשֶׁר אָמַר לִי יְאֲרִי וְאֲנִי עָשִׂיתִנִּי:

speak, and say: Thus saith the L-rd GOD: Behold, I am against thee, Pharaoh King of Egypt, The great dragon that lieth In the midst of his rivers, That hath said: My river is .mine own, And I have made it for myself

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

101 דקרו לי אלקא דאלקיא

הגמרא אומרת שהאומות מכנות את ה' "אלקי האלקים". המאמר מציין שגם הסטרא אחרא מכירה בו בדרך זו.

Menachot 110a:5-6 מנחות ק"א א:ה"ו

אייתיביה רב שימי בר חייא לרב (מלאכי א, יא) ממזרח שמש ועד מבוא גדול שמי בגוים ובכל מקום מוקטר מוגש לשמי ומנחה טהורה אמר ליה שימי את דקרו ליה אלהא דאלהא בכל מקום מוקטר מוגש לשמי בכל מקום סלקא דעתך אמר רבי שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן אלו תלמידי חכמים העוסקים בתורה בכל מקום מעלה אני עליהן כאילו מקטירין ומגישין לשמי

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

הערת קה"ת

מנחות ק, א. ראה לקו"ש לפי וארא תשמ"ב הע' 33.

102 מלך אין באדום

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

מ"א כב, מה, ושם כתי' ומלך בוי"ו. [כ].

103 מלך אין באדום

"לא היה מלך באדום; ממלא מקום נעשה מלך". המאמר מפרש זאת על

מצטט את המאמר בעניין הגלות כ"חלום", שבה האורות הסתלקו.

הערת קה"ת
תו"א כח, ד.

110 שיר המעלות כו' היינו כחולמים

"שיר המעלות: בשב ח' את שיבת ציון, היינו כחולמים". הפסוק פותח את המאמר בתורה אור המצוטט כאן, העוסק בגלות כחלום.

Psalms 126:1 תהילים קכ"ו:א

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב ח' אֶת־שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים:

A Song of Ascents. When the L-RD brought back those that returned to Zion, We were like unto them that dream

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

111 בד"ה כי ההרים ימושו

שם מובאים "אם ישראל עושין תשובה" ו"מקום שבעלי תשובה עומדין" כפתיחה ל"כי ההרים ימושו": רחמי הגדולים של ה', שלמעלה מן הרחמים המדודים שבהשתלשלות, חלים על הכול, שהרי הכול נחשב לאין לפניו, והתשובה מגיעה אליהם.

הערת קה"ת
לעיל כי תצא מ, ד.

112 כי ההרים ימושו

"כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה, וחסדי מאתך לא ימוש". הפסוק פותח את המאמר בלקוטי תורה המצוטט כאן.

Isaiah 54:10 ישעיהו נ"ד:י

כִּי הַהָרִים יִמוּשׁוּ וְהַגְּבְעוֹת תִּמּוּטִינָה וְחֲסָדִי מֵאֵתְךָ לֹא־יִמוּשׁ וּבְרִית שְׁלֹמִי לֹא תִמּוּט אֲמַר מְרַחֵמְךָ ה'

For the mountains may depart, and the hills be removed; but My kindness shall not depart from thee, neither shall My covenant of peace be removed, saith the L-RD that hath compassion on thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

113 אם ישראל עושין תשובה נגאלין

רבי אליעזר: "אם ישראל עושים תשובה, הם נגאלים". המאמר מצטט את הדרוש המסביר הוראה זו.

Sanhedrin 97b:14-15 סנהדרין צ"ז ב:י"ד-ט"ו

אמר רב: כלו כ' הקיצין, ואין הדבר תלוי אלא בתשובה ומעשים טובים. ושמואל אומר: דיו לאכל שיעמוז באכלו. כתנאי: רבי אליעזר אומר: אם ישראל עושין תשובה - נגאלין, ואם לאו - אין נגאלין. אמר לו רבי יהושע: אם אין עושין תשובה אין נגאלין? אלא הקדוש ברוך הוא מעמיד להן מלך שגזרותיו קשות בהמן, וישראל עושין תשובה ומחזירן למוטב. תנאי אידך: רבי אליעזר אומר, אם ישראל עושין תשובה - נגאלין, שגזרותיו קשות בהמן: "שובו ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

114 והנה ידוע בע"ח

בהערה שם הרבי מונה מקומות שבהם מובאת תורה זו מעץ חיים — יחוד אבא ואמא באמצעות מסירות נפש בקריאת שמע — ובהם לקוטי תורה, אמור 33c, ודרך מצוותיך.

הערת קה"ת

ע' ש' סדר אצ"י מרח"ו (פ"א). ושם בשי' דרושי אבי"ע (ספ"ב). וסוף ש' כללות אבי"ע (פ"ד). ובשי' סדר אבי"ע (פ"ב). [כ] כ"ה גם בכ"מ. ובספ"מ תשי"ג ע' 168 בהערת כ"ק אדמו"ר: כ"ה גם בלקו"ת אמור לג, ג ובכ"מ.

עולם התיקון, שבו האור כבר אינו נמשך לסטרא אחרא.

I Kings 22:48 מלכים א' כ"ב:מ"ח

וּמֶלֶךְ אִין בְּאָדוֹם נָצַב מֶלֶךְ:

And there was no king in Edom: a deputy was king

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

104 דבגלותא קב"ה סליק לעילא

הזוהר על הפסוק "קול ברמה נשמע": הקול עולה "מעלה מעלה", משום שהווי"ו, בעלה, הסתלק ואינו נמצא עם כנסת ישראל בגלות. זהו אחד המקורות שמביאה הערת קה"ת לעליית ה' בגלות.

Zohar I, 210a זח"א ר"א

הערת קה"ת

זח"א ר"א. א. זח"ג (ז, ב, כ, ב). [כ].

105 דבגלותא קב"ה סליק לעילא לעילא

הזוהר על אותו פסוק: בגלות "המלך הקדוש עלה מעלה מעלה" ולא נמצא בתוך כנסת ישראל. המאמר מכנה עלייה זו "שינה".

Zohar, Vayikra 49:342-51:352 ספר זוהר, ויקרא מ"ט:שנ"ב-נ"א:שנ"ב

We have learnt', he said, 'that on the day when the Sanctuary on earth was laid waste and Israel went into captivity with millstones on their necks and their hands bound behind them, and the Community of Israel was banished from the house of her Husband to follow them, when She came down She said: "I will go in front and weep for my home and my children and my Husband." When she came down and saw her home devastated and the blood of saints spilled in its ... midst and

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

106 וכמ"ש בפע"ח

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ש' חהמ"צ (פ"א). [כ].

107 אם צדקת מה תתן לו

"אם צדקת, מה תיתן לו?" המאמר מיישם זאת על הבחינה שלמעלה מאימא, שאליה מסתלקים אורות ז"א בגלות, והיא מעבר להישג ידן של מעשי האדם.

Job 35:7 איוב ל"ה:ז

אִם־צִדְקָתְךָ מַה־תִּתֶּן־לּוֹ אוֹ מַה־מִּידְךָ יִקֶּה:

If thou be righteous, what givest thou Him? Or what receiveiveth He of thy hand

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

איוב לה, ז.

108 בד"ה וארא אל אברהם

ההערה מציינת שהמאמר נמצא בתורה אור, וארא; המאמר מצטט אותו בעניין גלות מצרים, שבה האורות הסתלקו כלפי מעלה.

הערת קה"ת

תו"א פ' וארא.

109 ובד"ה שיר המעלות

הקטע המובא מסביר מדוע אין להתיימשך כאשר התעוררות התפילה חולפת ואהבת הגוף חוזרת: מצב זה דומה לחלום, המחבר שני הפכים. המאמר

אותן רבי". רבי חנינא ורבי יונתן הוו קאזלי באורחא, מטו להנהו תרי שבילי, חד פצי אפיתחא דעבודה זרה, וחד פצי אפיתחא דבי זונות. אמר לקה חד לחבריה: ניזיל אפיתחא דעבודה זרה
William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)
הערת קה"ת
ע"ז, א.

121 והיו הדברים האלה

"והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך". המאמר מפרש את הפסוק הבא אחרי "שמע ישראל" כתורה ומצוות, המורידות את האור לז"א ולנוקבא.

Deuteronomy 6:6 דברים ו':

והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך:

And these words, which I command thee this day, shall be
upon thy heart

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים ו, ו.

122 הוד והדר לבשת

"הוד והדר לבשת". המאמר מפרש זאת כלכושים היפים של עולם התיקון, שהמצוות ממשיכות.

Psalms 104:1 תהילים ק"ד:א

ברכי נפשי את ה' ה' אלקי גדלת מאד הוד והדר לבשת:

Bless the L-RD, O my soul. O L-RD my G-d, Thou art very
great; Thou art clothed with glory and majesty

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהילים קד, א.

123 בפי מאה"ז פי בלק

ההערה מציינת שהביאור לזוהר בבלק המצוטט כאן הוא של אדמו"ר האמצעי, בספרו ביאורי זוהר.

הערת קה"ת

ביאורו ל"אדה"א קב, א.

124 נפיק דודה כו' אתבניאת ואתעבדת בתיקונהא

הזוהר בפרשת בלק, על "שחורה אני": אהובת יוצא לקראתה, מוצא אותה שחורה וקטנה, בלי צורה ויופי, ומחבק אותה עד ש"נבנית ונעשית בתכשיטיה", ביופייה כפי שהיה קודם. המאמר מצטט את פירוש הקטע הזה בהקשר של לבושי התיקון.

Zohar, Balak 6:113-122 ספר זוהר, בלק ו': קי"ג-קכ"ב

and so through the voices of those warriors of hers her Beloved comes forth from his palace with many gifts and presents, with spices and incense, and comes to her and finds her black and shrunken, without form or beauty. He then draws near to her and embraces and kisses her until she gradually revives from the scents and spices, and her joy in having her Beloved with her, and she is built up and recovers her full form and beauty

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

125 כי הנה הסתיו עבר

"כי הנה הסתיו עבר, הגשם חלף והלך לו". המאמר מפרש זאת כיציאת

ובדרך מצותיך מצות קידוש השם נסמן לפע"ח שער נפ"א פ"ד ה' ו'. וראה ג"כ שט"ל דרוש י' יא. לקו"ת נשא כב, א. תו"א מקץ לה, ד. לקו"ת אמור לב, ד. ובכ"מ. עכ"ל. באוה"ת ויקרא כרך ב ע' תרמה שם מעתיק לשון הלכו"ת אמור לג, ג וכ' "מ"ש הארז"ל" וכ"ה בסה"מ תקס"ג ובמאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' תרכא. אוה"ת תולדות (בראשית כרך א) דף קנה, ב.

115 בפע"ח שער הק"ש פרק י"א

לצד הציטוט מפרי עץ חיים — שעל אבא ואמא לקבל תחילה מן היחוד העליון הנסתר מאין סוף — ההערה מפנה לדיון של הצמח צדק שם.

הערת קה"ת

"ואנו מקדימין תחלה זיווג או"א בק"ש וא"כ גם או"א מניין להם כח הזיווג אם לא שיקבלו תחלה מן זיווג עליון הסתום מן א"ס". וראה גם ביאורו"ז להצ"צ כרך א ע' תכג.

116 בביאור ע"פ ונקדשתי

שם, בביאור "ונקדשתי", מביא אדמו"ר הזקן את דברי עץ חיים: יחוד אבא ואמא מצריך מסירות נפש בקריאת שמע, ואילו יחוד ז"א ונוקבא נעשה באמצעות תורה ומצוות. ההערה מוסיפה שהמקורות המצוינים שם נוגעים לכמה עניינים המבוארים כאן.

הערת קה"ת

לעיל פי' אמור לג, ג. וראה במ"מ לכמה עניינים שנתבארו כאן.

117 ונקדשתי בתוך בניי

"ואתקדש בתוך בני ישראל". פסוק זה פותח את ההסבר בלקוטי תורה המצוטט כאן על מסירות נפש.

Leviticus 22:32 ויקרא כ"ב:ל"ב

ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני ה' מקדשכם:

And ye shall not profane My holy name; but I will be hal-
lowed among the children of Israel: I am the L-RD who hal-
low you

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

118 אמר המגיד להב"י שיזכחו למס"נ עק"ה

אלה המקומות שבהם המגיד מבטיח לבית יוסף שיזכה לקדש את שם ה' בחייו.

הערת קה"ת

מגיד משרים ר"פ בראשית, סדי"ה הלא לך למנדע. פי' אמור, ד"ה אח"כ א"ל. פי' בחקותי ד"ה כיום הנזכר. ובכ"מ. ראה אוה"ת ויקרא כרך ב ע' תצ וע' תקמט. אוה"ת דרושים ליוהכ"פ (דברים כרך ה) ע' ב'קלז. לקו"ש חכ"א ע' 176 ואילך.

119 במעלת התשובה דבחילא יתיר

הזוהר אומר שבמקום שבו בעלי תשובה עומדים, צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד, מפני שהם מתקרבים למלך בתשוקת לב גדולה יותר ובכוח רב. המאמר משווה זאת לכוחה של מסירות נפש.

Zohar I, 129b זח"א קכט, ב

הערת קה"ת

זח"א קכט, ב.

120 יש קונה עולמו

"יש קונה עולמו בשעה אחת". המאמר מצטט זאת כדי להראות שכוחן של תשובה ומסירות נפש חורג מן הסדר ההדרגתי.

Avodah Zarah 17a:16-17 עבודה זרה י"ז א:ט"ז-י"ז

בקה רבי ואמר: יש קונה עולמו בכמה שנים, ויש קונה עולמו בשעה אחת. ואמר רבי: לא דיין לבגלי תשובה שמקבלין אותו, אלא שקורין

מצרים, שבה התיקון התגלה וההסתר הסתיים.

Song of Songs 2:11 שיר השירים ב':יא

כִּי־הִנֵּה הִסְתּוֹ עָבַר הַגֶּשֶׁם חָלָף הַלֵּךְ לוֹ:

;For, lo, the winter is past, The rain is over and gone

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

126 למסור נפשו באחד בקי"ש

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

נתבאר באוה"ת פ' תרומה ע' אישסו בדיוק הלשון באחד ולא אמרו למס"נ בבכל נפשך. ומפרש שם שענין מס"נ באחד הוא ענין מסירת הרצון כמו שמבואר בתו"א בדה"ר רני ושמחי האי לו, ב. וכ"ה גם באוה"ת ויקרא כרך ב ע' תריב אוה"ת שבועות ע' קמג ובכ"מ.

127 "וארא אל אברהם, אל יצחק ואל יעקב באל שדי". הפסוק פותח את המאמר בתורה אור המצוטט כאן.

Exodus 6:3 שמות ו':ג

וְאָרָא אֶל־אַבְרָהָם אֶל־יִצְחָק וְאֶל־יַעֲקֹב בְּאֵל שְׁדֵי וְשָׁמִי הִי לֹא נֹדַעְתִּי לָהֶם:

and I appeared unto Abraham, unto Isaac, and unto Jacob, as G-d Almighty, but by My name Havayah I made Me not known to them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

12 פסוקה

128 יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה

"יונתי, בחגוי הסלע, בסתר המדרגה: הראיני את מראיך." המאמר מפרש זאת על כנסת ישראל בגלות, שאינה יכולה "לקום" בסדר הרגיל.

Song of Songs 2:14 שיר השירים ב':יד

יוֹנָתִי בַּחֲגֵי הַסֶּלַע בְּסִטְרֵי הַמְּדִרְגָּה הָרְאֵינִי אֶת־מְרָאֶיךָ הַשְׁמִיעֵנִי אֶת־קוֹלְךָ כִּי־קוֹלְךָ עָרֵב וּמְרָאֶיךָ נְאוּהָ:

O my dove, that art in the clefts of the rock, in the covert of the cliff, Let me see thy countenance, let me hear thy voice; 'For sweet is thy voice, and thy countenance is comely

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

129 ויצעק אל ה' בצר לו

"ויצעקו אל ה' בצר להם, ממצוקותיהם ושיעם." המאמר מדהד פסוק זה: מי שמבין עד כמה נפל, זועק אל ה'.

Psalms 107:6 תהילים ק"ז:

וַיִּצְעֲקוּ אֱלֹהֵי בְצָר לָהֶם מִמִּצְוֹקוֹתֵיהֶם יִצִּילֵם:

Then they cried unto the L-RD in their trouble, And He delivered them out of their distresses

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ראה תהלים קז, ו.

13 פסוקה

130 ובפרדס שער ממטה למעלה

שם מביא אדמו"ר הזקן את ספר הבהיר, המובא בשער "ממטה למעלה" שבפרדס: יש עשר ספירות מלמעלה למטה ומלמטה למעלה; "מלמעלה

למטה ידענו, מלמטה למעלה לא ידענו". בעץ חיים הן נקראות עשר ספירות של אור ישר ושל אור חוזר, ובאור חוזר מלכות היא כתר.

הערת קה"ת

פ"ד. וראה גם לעיל פ' חקת סג, ג.

131 ואהבת את ה' כו' בכל מאדך

"ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך, בכל נפשך ובכל מאודך." המאמר מפרש את "מאודך" כאהבה שאין לה גבול, המקבילה האנושית לאור חוזר.

Deuteronomy 6:5 דברים ו':ה

וְאַהֲבַתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים ו, ה.

14 פסוקה

132 בדי"ה פתח אליהו כפ' וירא

שם מבואר שהמתיקות נובעת מחסד והמרירות מגבורה — עניינים רוחניים שבאמצעות השתלשלות נעשו למתיקות גשמית. כך גם חכמה דבריא, אף שאינה באותו סדר של חכמה כפי שהיא מתגלה בעשיה, היא מקורה; וחכמה דאצילות, "חכם אך לא בחכמה ידועה", היא מקור המקור.

הערת קה"ת

תו"א יד, א.

133 כולם בחכמה עשית

"מה גדולים מעשיך, ה'; את כולם עשית בחכמה". המאמר מפרש זאת כך שגם חכמה היא דבר "עשוי" ביחס למאציל.

Psalms 104:24 תהילים ק"ד:כ"ד

מַה־רַּבּוּ מַעֲשֵׂיֶיךָ ה' כָּל־שֶׁ בְּחִכְמָה עָשִׂיתָ מְלֵאָה הָאָרֶץ קִנְיָנָה:

How manifold are Thy works, O L-RD! In wisdom hast Thou made them all; The earth is full of Thy creatures

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קד, כד.

134 הדבק במדותיו מה הוא רחום

לצד המקור התלמודי, ההערה מפנה שם לדיון בהידבקות במדותיו של הקב"ה.

Sotah 14a סוטה י"ד א

הערת קה"ת

סוטה יד, א. ראה סה"מ תרנ"ד ע' קנא ואילך.

135 הודו על ארץ ושמים

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

תהלים קמח, יג.

136 הודו על ארץ ושמים

"הללו את שם ה', כי נשגב שמו לבדו; הודו על ארץ ושמים." המאמר מפרש זאת כך שהעולמות התהוו רק מהודו ומשמו, ולא מעצמותו.

Psalms 148:13 תהילים קמ"ח:י"ג

יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם ה' כִּי־נִשְׁגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוּ עַל־אֶרֶץ וְשָׁמַיִם:

A Song of Ascents. Out of the depths have I called Thee, O L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

143 אור חדש על ציון

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
נוסח אשכנז קודם "יוצר המאורות". [כ].

144 בכל מאדך

"בכל מאדך". המאמר מפרש את "מאדך" כאהבה ללא גבול, אתערותא דלתתא הממשיכה אור חדש.

Deuteronomy 6:5 דברים ו:ה'

וְאַהֲבָתָּה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-לִבְּךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ וּבְכָל-מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

145 להוציא נשמות חדשות

שם מצטט הצמח צדק את פרי עץ חיים ומוסיף כי בהשוואה לייחוד המחיה את העולמות ורק מקיים אותם כפי שהם כעת, גם הייחוד המחידש נשמות ישנות נקרא "המשכת אור חדש"; הוא דן בהרחבה בנשמות חדשות החל מעמ' 925.

הערת קה"ת

ראה ביאורו להצ"צ כרך ב ע' תתכנ שם ציינ' לפע"ח זה. ומוסיף "דר"ל לגבי יחוד דחיות העולמות הנק' שארה שהוא רק קיום העולמות כמו שהן עתה, הנה לגבי זה נק' יחוד דחידוש נשמות ישנות בשם המשכת אור חדש" ע"ש בארוכה מע' תתכה ואילך בענין נשמות חדשות. וראה גם באוה"ת פ' לך לך כרך ד דף תשכז, ב ואילך.

146 את הקללות שבספר ויקרא אמר משה "מפי הגבורה", ואת אלה שבספר דברים — "מפי עצמו". המאמר מביא את הניגוד הזה כדי להסביר את ההבדל בין שני סוגי ההשפעה.

Megillah 31b:8 מגילה ל"א ב:ח'

אמר אב"י: לא שנו אלא בקללות שבתורת כהנים, אבל קללות שבמשנה תורה — פוסק. מאי טעמא — הללו בלשון רבים אמורות, ומשה מפי הגבורה אמרן, והללו בלשון יחיד אמורות, ומשה מפי עצמו אמרן.

Abaye said: This rule was taught only with regard to the curses in Leviticus, but the curses in Deuteronomy one may interrupt [their reading]. What is the reason? The former are stated in the plural and Moses said them on behalf of the Almighty. The latter are stated in the singular, and Moses said them in his own name

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Daf Shevui (CC0)

147 כד איהו שליחא מלעילא

על "המלאך הגואל אותי" מסביר הזוהר שהוא נקרא "מלאך" "כאשר הוא שליח מלמעלה" ומקבל הארה מן המראה העליונה. המאמר מביא זאת ביחס לאור הגדול יותר שבמי שנשלח.

Zohar, Balak 6:41-51 ספר זוהר, בלק ו:מ"א-נ"א

He then began to discourse on the verse: "The angel which hath redeemed me from all evil bless the lads" (Gen. 48, 16). 'These words', he said, 'were uttered by Jacob in the spirit of holiness, and therefore they must contain some mystery of wisdom.' "Angel" is here one of the names of the Shekinah,

Let them praise the name of the L-RD, For His name alone is exalted; His glory is above the earth and heaven

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 15

137 בת"ז כתר עליון

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
בהקדמה (פתח אלי').

138 ב"אליהו פתח", הכתר העליון הוא "שם מ"ה, שהוא דרך האצילות והשק"ת האילן". המאמר מפרש זאת כהענקת חיות הכתר לכל עולם האצילות.

Tikkunei Zohar 17a:18 תקוני זוהר י"ז א:י"ח

כתר עליון איהו כתר מלכות. ועליה *אתמר מגיד מראשית אחרית. ואיהו קרקפתא דתפלי (נ"א קרקפתא דלא מנח תפלי). *מלגו איהו יוד קא ואו קא דאיהו ארע אצילות.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

139 כי עמך מקור חיים

"כי עמך מקור חיים, באורך נראה אור". המאמר מפרש את "מקור חיים" ככתר, שבאמצעותו האצילות חיה.

Psalms 36:10 תהילים ל"ו:י'

כִּי־עֲמֶךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאֹרֶךְ נְרָאָה־אֹר:

For with Thee is the fountain of life; In Thy light do we see light

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים לו, י.

140 והחכ' מאין תמצא

יש לקרוא זאת כ"חכמה מאין תימצא": החכמה נמשכת מהכתר, שלמעלה מההשתלשלות המסודרת.

Job 28:12 איוב כ"ח:י"ב

וְהַחֲכֵמָה מֵאֵין תִּמְצָא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה:

But wisdom, where shall it be found? And where is the place of understanding?

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

איוב כח, יב.

141 ועתה יגדל נא

"ועתה יגדל נא כוח ה'". פסוק זה פותח את המאמר בלקוטי תורה המצוטט כאן, העוסק במלאכים ובנשמות.

Numbers 14:17 במדבר י"ד:י"ז

וְעַתָּה יִגְדֹּל־נָא כֹחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר:

And now, I pray Thee, let the power of the L-rd be great, according as Thou hast spoken, saying

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

142 ממעמקים קראתיך הוי

"ממעמקים קראתיך ה'". המאמר מפרש זאת כקריאה מעומק הלב, הממשיכה את הוי לתוך עשר הספירות של האצילות.

Psalms 130:1 תהילים ק"ל:א'

שִׁיר הַמַּעְמָקִים מִמַּעַמְקִים קְרָאתִיךָ ה'

פסוקה 17

152 השמיעני את קולך

"השמיעני את קולך, כי קולך ערב ומראך נאווה". המאמר מפרש את "קולך" כלימוד תורה ואת "מראך" כמצוות.

Song of Songs 2:14 שיר השירים ב':י"ד

יונתי בחגי הסלע בסתר המדרגה הראיני את־מראיך השמיעני את־קולך כִּי־קולך ערב ומִרְאִיך נָאווֶה:

O my dove, that art in the clefts of the rock, in the covert of the cliff, Let me see thy countenance, let me hear thy voice; 'For sweet is thy voice, and thy countenance is comely

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

153 ותורה שם בישראל

"הקים עדות ביעקב ותורה שם בישראל". המאמר מפרש זאת כאור אין סוף שנקבע בתורה באמצעות ישראל.

Psalms 78:5 תהילים ע"ה:ה'

וַיִּקֶּם עֲדוּת בְּיַעֲקֹב וְתוֹרָה שָׁם בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדִיעֵם לְבְנֵיהֶם:

For He established a testimony in Jacob, And appointed a law in Israel, Which He commanded our fathers, That they ;should make them known to their children

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים עח, ה.

154 אני תורתך שעשעתי

"אני משתעשע בתורתך". המאמר מפרש זאת כתענוג העליון שנמשך לתוך התורה.

Psalms 119:70 תהילים קי"ט:ע'

טַפִּשׁ כַּחֲלָב לִבִּי אֲנִי תוֹרַתְךָ שְׁעִשְׁעֵתִי:

Their heart is gross like fat; But I delight in Thy law

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קיט, ע.

155 ואהי שעשועים יום יום

"ואהיה אצלו אמו, ואהיה שעשועים יום יום". התורה מדברת על עצמה; המאמר מפרש את שני הימים כאבא ואמא.

Proverbs 8:30 משלי ח':ל'

וְאֶהְיָ אֶצְלוֹ אֲמוֹן וְאֶהְיָ שְׁעִשְׁוּעִים יוֹם יוֹם מִשְׁחָקָת לִפְנָיו בְּכָל־עֵת:

Then I was by Him, as a nursling; And I was daily all delight, ,Playing always before Him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי ח, ל.

156 בדה"ה ואהיה אצלו אמו

המאמר לשבועות מפרש את "אמו" על פי המדרש כאומנת הנושאת ילד ומכלכלת אותו. משה, שמדרגתו הייתה גבוהה כל כך עד שהיה "כבד פה"

applied to her when she is a messenger from on high and receives radiance from the supernal mirror, for then she is blessed by the Father and Mother, who say to her: Daughter, ... go, mind thy

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

148 קדוש קדוש הוי צבאות

קריאת השרפים: "קדוש, קדוש, קדוש ה' צבאות". המאמר מפרש זאת כהכרזת המלאכים ששם הוי קדוש ונבדל מהם.

Isaiah 6:3 ישעיהו ו':ג'

וַיִּקְרָא זֶה אֶל־זֶה וַאֲמַר קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת מְלֵא כְלִי־הָאֶרֶץ כְּבוֹדוֹ:

And one called unto another, and said: Holy, holy, holy, is the L-RD of hosts; The whole earth is full of His glory

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

149 כמי"ש בפע"ח . . מן מוחי או"א עצמן

בפרשת וזאת הברכה (עמ' 1904) מבאר אור התורה את "מחכמה דאבא ואמא עצמן" כאור אין סוף המלוכש בחכמה ("ה' עם חכמה"), כפי שמופיע בתניא, פרק ל"ה, בהגהה. בסידור (עמ' 7) נכתב שפרי עץ חיים צריך עיון; עורכי קה"ת מציעים שייתכן שהכוונה לשאלה העולה בפסקה זו: "אך מה שכתב 'בלי קבלתם מלמעלה' צריך ביאור".

הערת קה"ת

"ופי" מן מוחי או"א עצמן כו' היינו מבחי' האור אי"ס המלוכש בחכמה כמי"ש הוי' בחכמה וכמי"ש בתניא פלי"ה בהג"ה" — אוה"ת פ' וזאת הברכה ע' איתתקד. באוה"ת — סידור ע' ז כי שצ"ע על הפע"ח, (ואולי זה הצ"ע הוא מה שכתוב לקמן "אך מי"ש בלתי שיקבלו מלמעלה צריך ביאור"). וראה גם באוה"ת פ' חיי שרה קיג, א.

150 הזוהר מדבר על הקול ש"נשלח ממקום עמוק שלמעלה" כדי להנהיג את הדיבור. המאמר מביא זאת ביחס למה שבא כשליחות ממקור נעלה יותר.

Zohar, Vayechi 73:761-75:771 ספר זוהר, ויחי ע"ג:תשס"א-ע"ה:תשע"א

WHO GIVETH GOODLY WORDS. The Voice speaks to the Utterance, there being no voice without utterance. This Voice is sent from a deep recess above in order to guide the Utterance, the two being related as general and particular. The Voice issues from the south and speaks to the west, inheriting two sides, and therefore Moses said to Naphtali: "Possess thou the west and the south" (Deut. 33, 23).

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

פסוקה 16

151 אז ישיר ישראל כו' עלי באר

"אז ישיר ישראל את השירה הזאת: עלי באר, ענו לה". הפסוק פותח את המאמר המצוטט כאן; המאמר משווה את המים הפורצים בעוצמה מחודשת כאשר חוסמים אותם.

Numbers 21:17 במדבר כ"א:י"ז

אֲזַיִשִּׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת עָלַי בְּאֵר עֲנִי־לָהּ:

Then sang Israel this song: Spring up, O well—sing ye unto it —

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

המצוטט כאן.

Song of Songs 5:1 שיר השירים ה':א

באתי לגני אחתי כלה אריתי מורי עם־בשמי אכלתי יערי עם־דבשי
שתיתי ייני עם־חלבי אכלו רעים שתי ושרו דודים:

I am come into my garden, my sister, my bride; I have gathered my myrrh with my spice; I have eaten my honeycomb with my honey; I have drunk my wine with my milk. Eat, O friends; Drink, yea, drink abundantly, O beloved

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

161 בדיה כי תשמע בקול

שם נאמר "כי תשמע בקולי", ולא "אל הקולי": קול הוא ההמשכה מן ההעלם אל הגילוי, ו"אל הקול" פירושו לשמוע את אותה המשכה חיצונית; "בקולי" פירושו לשמוע את פנימיותו — את אור אין סוף הנמשך לתוך הנשמה, עד שהיא נעשית בטלה.

הערת קה"ת

לעיל פי' ראה כג, רע"ב.

162 בביאור ע"פ תורה צוה לנו משה

שם מוסבר שהתורה שבכתב נובעת מחכמה עילאה, שלמעלה מהשגה, והתורה שבעל פה מגלה אותה בפרטים. ואף על פי כן, מה שהתורה שבעל פה מגלה הוא רק האחוריים והחיצוניות של התורה שבכתב, "נובלות חכמה"; ואילו פנימיותה, טעמי התורה, נותרת נסתרת.

הערת קה"ת

לעיל פי' ברכה צה, ב ואילך.

163 תורה צוה לנו משה

"תורה ציווה לנו משה, מורשה קהילת יעקב". הפסוק פותח את ההסבר המצוטט כאן על התורה שבכתב והתורה שבעל פה.

Deuteronomy 33:4 דברים ל"ג:ד

תורה צוה־לנו משה מורשה קהילת יעקב:

Moses commanded us a law, An inheritance of the congregation of Jacob

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

164 פושעי ישראל מלאים מצות

הגמרא אומרת שפושעי ישראל מלאים מצוות כרימון. המאמר שואל: אם כן, במה שונות מצוותיהם של הצדיקים?

Chagigah 27a:8 חגיגה כ"ז א'ח

אמר ריש לקיש: אין אור של גיהנם שולטת בפושעי ישראל, קל וחומר ממזבח הזהב: מה מזבח הזהב שאין עליו אלא כעובי דינר זהב — כמה שנים אין האור שולטת בו, פושעי ישראל שמלאין מצות כרימון, דכתיב: "כפלה הרמון רמתה", אל תקרי "רמתה", אלא: רמניו שפך — על אחת כמה וכמה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

חגיגה כז, א.

ביחס לתורה שבעל פה ו"כבד לשון" ביחס לתורה שבכתב, אמר: "שאהו בחיך כאשר ישא האמן את היונק... מאין לי בשר".

Numbers 17:4 במדבר י"ז:ד

ויקח אלעזר הכהן את מחתות הנחשת אשר הקריבו השרפים וירקעום צפוי למזבח:

And Eleazar the priest took the brazen fire-pans, which they that were burnt had offered; and they beat them out for a covering of the altar

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

לעיל במדבר יז, ד ואילך.

157 וזהו ההפרש בין הלימוד שקודם התפלה

הערה שם עוסקת באותו הבדל בין לימוד לפני התפלה ללימוד אחריה, על פי הנהגתו של אבא בנימין.

הערת קה"ת

ראה גם פי' ברכה צו, ב.

158 אבא בנימין אומר על תפלת

אבא בנימין היה חרד כל ימיו שתפילתו תהיה סמוכה למיטתו. המאמר לומד מכך שלימוד התורה צריך לבוא לאחר התפילה.

Berakhot 5b:21 ברכות ה' ב:כ"א

תנאי אבא בנימין אומר: על שני דברים הייתי מצטער כל ימי — על תפילתי שתהא לפני מטתי, ועל מטתי שתהא נתונה בין צפון לדרום. "על תפילתי שתהא לפני מטתי", מאי "לפני מטתי"? אילימא "לפני מטתי" ממש, והאמר רב יהודה, אמר רב, ואיתימא רבי יהושע בן לוי: מניין למתפלל שלא יהא דבר חוצץ בינו לבין הקיר — שנאמר: "ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל"? לא תימא, "לפני מטתי", אלא אימא "סמוך למטתי".

There is a teaching : Abba Benjamin said : Throughout my life I was most anxious about two things, viz., that my Tefillah should be recited before my bed, and that my bed should be placed between North and South. "That my Tefillah should be recited before my bed." What means "before my bed" ? Is it to be supposed that it was actually in front of the bed? But Rab Judah has said in the name of Rab ... (another version : R. Joshua b. Levi): Whence do we learn

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

הערת קה"ת

ברכות ה, ב. ראה גם לעיל פי' ברכה צו, ב.

159 בדיה באתי לגני

הקטע שם משווה את גלות השכינה ללילה: היא יורדת עד חצות, ומחצות ואילך עולה בהדרגה בוכות הקמים ללמוד תורה; עם שחר יש לה "עלייה עילאית" בזכות התורה, התפילה והמצוות של כל ישראל. לאחר מכן הוא עוסק בנסתר ובנגלה שבה; במחשבתו ובמידותיו. המאמר מפנה למאמר על "אריתי מורי עם בשמי".

הערת קה"ת

לקמן לב, א ואילך.

160 אריתי מורי עם בשמי

"באתי לגני אחותי כלה, אריתי מורי עם בשמי". הפסוק פותח את המאמר

ראה לעיל פ' בחקותי ל, ב. אוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תשטט מבאר הטעם דשניהם הם בחי' כח ההתחברות כמו כתר הוא הממוצע בין המאציל לנאצלים, כן תפארת מחבר הבינה עם המלי ע"ש.

פסקה 18

171 תשובה ומעשים טובים

"תשובה ומעשים טובים כתרם בפני הפרוענות". המאמר מפרש את הצירוף כתשובה שהופכת את המעשים לטובים ומאירים.

Pirkei Avot 4:11 משנה אבות ד:י"א

רבי אליעזר בן יעקב אומר, העושה מצוה אחת, קונה לו פרקליט אחד. והעובר עברה אחת, קונה לו קטגור אחד. תשובה ומעשים טובים, כתרם בפני הפרוענות. רבי יוחנן הסנדלר אומר, כל כנסיה שהיא לשם שמים, סופה להתקיים. ושאניה לשם שמים, אין סופה להתקיים:

Rabbi Eliezer ben Jacob said: he who performs one commandment acquires for himself one advocate, and he who commits one transgression acquires for himself one accuser. Repentance and good deeds are a shield against punishment. Rabbi Yochanan Hasandlar said: every assembly which is for the sake of heaven, will in the end endure; and every assembly which is not for the sake of heaven, will not endure in the end

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

172 וירא אלקים את האור כי טוב

"וירא ה' את האור כי טוב". המאמר מחיל זאת על המעשים שנעשו טובים ומאירים באמצעות התשובה.

Genesis 1:4 בראשית א:ד

וירא אלקים את־האור כי־טוב ויבדל אלקים בין האור ובין החשך:

And G-d saw the light, that it was good; and G-d divided the light from the darkness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית א, ד.

173 בדי"ה הן עם אחד

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

תו"א י, ב.

174 הן עם אחד ושפה אחת

"הן עם אחד ושפה אחת לכולם". פסוק זה פותח את המאמר בתורה אור על תפארת, המוכח כאן.

Genesis 11:6 בראשית י"א:ו

ויאמר ה' הן עם אחד ושפה אחת לכולם וזה החלם לעשות ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות:

And the L-RD said: 'Behold, they are one people, and they have all one language; and this is what they begin to do; and now nothing will be withholden from them, which they purpose to do

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

165 משל לשנים שצלו פסחיהן

המשל על שניים שצלו את קרבנות הפסח שלהם: אחד אכל לשם קיום המצווה, ואילו השני אכל בזלילה. המאמר משתמש בכך כדי להראות שאותה מצווה יכולה להמשיך דרגות שונות.

Nazir 23a:12-13 נזיר כ"ג א:י"ב-י"ג

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: מאי דכתיב "כי ישרים דרכי ה' וצדקים ילכו בם ופושעים יפשלו בם" — משל לשני בני אדם שצלו את פסחיהן, אחד אכלו לשום מצוה, ואחד אכלו לשום אכילה גסה. זה שאכלו לשום מצוה — "וצדקים ילכו בם". וזה שאכלו לשום אכילה גסה — "ופושעים יפשלו בם". אמר לקה ריש לקיש: האי "ושע" קרית לקה?! נהי דלא קא עביד מצוה מן המוכתר, פסח מיהא קא עביד! אלא: משל לשני בני אדם, זה אשתו ואחותו עמו, ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

נזיר כג, א.

166 כבס ביין לבושו

"כיבס ביין לבושו". הפסוק פותח את ההסבר המצוטט כאן על לבושי המצוות.

Genesis 49:11 בראשית מ"ט:יא

אסרי לגפן עירה ולשרקה בני אתנו כבס ביין לבשו ויבדס ענבים סותה:

Binding his foal unto the vine, And his ass's colt unto the choice vine; He washeth his garments in wine, And his vesture in the blood of grapes

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

167 ועשית בגדי קדש

"ועשית בגדי קודש". הפסוק פותח את המאמר בתורה אור המצוטט כאן, העוסק בשלוש דרגות בעשיית הלבושים.

Exodus 28:2 שמות כ"ח:ב

ועשית בגדי־קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת:

And thou shalt make holy garments for Aaron thy brother, for splendour and for beauty

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

168 ת"ת . . כתר לז"א

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Etz Chaim.

הערת קה"ת

ע"ה (ש' מיעוט הירה פ"א מ"ק). [כ].

169 בע"ח שער עשרים

שם מובא עץ חיים (שער לידת המוחין, פרק ב) על הפסוק "אעשה לך תורי זהב עם נקודות הכסף": כתר דנוקבא נמשך משני שלישים מתפארת דז"א. בהמשך הקטע התפארת נחלקת לשלושה שלישים.

הערת קה"ת

בדפוס שקלאוו תק"ס. לפנינו הוא (שכ"א). [כ]. ראה לעיל פ' ראה כח, ב. לעיל פ' קדושים ל, ב. אוה"ת ויקרא כרך א ע' קמא.

170 ת"ת וכתר הכל ענין אחד

שם מסביר הצמח צדק מדוע תפארת וכתר הם עניין אחד: שניהם כוח של חיבור. כשם שכתר הוא ממוצע בין המאציל לנאצל, כך תפארת מחברת בין בינה למלכות.

הערת קה"ת

לִיזְקוֹן שֶׁל אֵרִיךְ אֲנָפִין. בְּקִרְיַת יָם סוֹף, כִּשְׁהַתְּנִלָּה הַכֹּתֵר הָעֲלִיוֹן, עֲמֻדוֹ יִשְׂרָאֵל לִמְעֻלָּה מִן הַשְׂכִּינָה עֲצָמָה.

הערת קה"ת

תו"א סד, ד.

182 וה' הולך לפניהם יומם

"וְהוּא הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן". פסוק זה פותח את המאמר בתורה אור המצוטט כאן, העוסק בעליית מלכות בעת יציאת מצרים.

Exodus 13:21 שמות י"ג:כ"א

וְהוּא הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן לְנַחֲתָם הַדֶּרֶךְ וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם לְלֶכֶת יוֹמָם וְלַיְלָה:

And the L-RD went before them by day in a pillar of cloud, to lead them the way; and by night in a pillar of fire, to give them light; that they might go by day and by night

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

183 ישראל עלה במחשבה

שם ישראל "עלה במחשבה", ולכן הם נקראים "אחים ורעים" של הקדוש ברוך הוא, אור אין סוף כפי שהוא מתלבש במדות דאצילות: שש מאות אלף הנשמות, הנמשכות מאותיות המחשבה האלוקית, מאוחדות עם המדות, כשם שאותיות המחשבה מאוחדות עם הרעיון שבתוכן.

הערת קה"ת

ב"ר רפ"א. ראה לעיל פ' צו טז, ג וש"נ.

184 ישראל עלה במחשבה

המדרש מונה דברים שקדמו לעולם, ובהם ישראל, ש"עלו במחשבה". המאמר ממקם מחשבה זו בנקודה העליונה ביותר של חכמה, שורש הנשמות.

Bereshit Rabbah 1:4 בראשית רבה א:ד'

... "ה' קנני ראשית דרכו" כסא הכבוד מנין דכתיב (תהלים צג, ב): "נכון כסאך מאז וגו'". האבות וישראל ובית המקדש ושמו של משיח, עלו במחשבה להבראות האבות מנין שנאמר (הושע ט, י'): "כענבים במדבר וגו' ישראל מנין שנאמר (תהלים עד, ב): "זכור עדתך קנית קדם" בית המקדש מנין שנאמר (ירמיה יז, יב): "כסא כבוד מרום מראשון וגו' שמו של משיח מנין שנאמר (תהלים עב, יז): "יהי שמו לעולם וגו' [לפני שמש ינון שמו]" רבי אהבה ברבי זעירא אמר אף התשובה שנאמר (שם צ, ב) "בטרם הרים יולדו" ואותה השעה (שם, ...

In the beginning, G-d created" – six items preceded the "creation of the world; some of them were [actually] created, and some of them G-d contemplated creating, [though He did not actually do so]. The Torah and the Throne of Glory were created. Torah, from where is it derived? As it is stated: "The L-rd made me at the beginning of His way" (Proverbs 8:22). The Throne of Glory, from where is it derived? "Your throne stands firm from earliest time, [You are from ... ,eternity]" (Psalms 93:2). The patriarchs, Israel

Wikisource Bereshit Rabbah (CC-BY-SA) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

185 סדי"ה אני ישנה

הקטע המצוטט הוא סיומו של אותו מאמר: ה"טל" של הרצון העליון נמשך ומתלבש ב"ראשי", בחכמה; לאחר מכן מתחיל הביאור ל"אני ישנה ולבי ער".

הערת קה"ת

175 ובד"ה אם בהרת קדמה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לעיל תוריע כ, ג.

176 ע"פ המאמר . פ' חיי שרה (דקל"ג א')

ההערה מזהה את ביאור קטע הזהר המצוטט כאן כביאורו של אדמו"ר האמצעי, בביאורי הזהר שלו.

הערת קה"ת

ראה ביאורו ל"אדה"א.

177 כנשר יעיר

"כנשר יעיר קנו, על גזוליו ירחף". פסוק זה פותח את המאמר המובא כאן.

Deuteronomy 32:11 דברים ל"ב:יא

כְּנֹשֶׁר יַעִיר קִנּוּ עַל-גִּזְלָיו יִרְחַף כְּנָפָיו יִקְחֵהוּ יִשְׂאֵהוּ עַל-אֲבָרָתוֹ:

As an eagle that stirreth up her nest, Hovereth over her young, Spreadeth abroad her wings, taketh them, Beareth them on her pinions

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

178 והרמ"ז בפ' וירא

שם מצטט אדמו"ר הזקן את אותו רמ"ז על וירא צ"ע: כתר שלה מתוקן ומאיר גם מן השליש העליון של תפארת, בסוד "ושמתי כדכד שמשותך"; זאת לצד דברי עץ חיים שכתר נוקבא נמשך משני שלישים של תפארת זעיר אנפין.

הערת קה"ת

מובא גם לעיל פ' ראה כח, ב.

179 ושמתי כדכד שמשותך

"ושמתי כדכד שמשותך". הרמ"ז מפרש זאת ככתר של נוקבא המאיר משליש התפארת העליון.

Isaiah 54:12 ישעיהו נ"ד:י"ב

וְשִׁמַּתִּי כְּדָכָד שְׁמֵשֶׁתִּיךָ וְשַׁעֲרֶיךָ לְאֲבָנֵי אַקְדָּח וְכָל-גְּבוּלְךָ לְאֲבָנֵי-חַפְצִין:

And I will make thy pinnacles of rubies, and thy gates of carbuncles, and all thy border of precious stones

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 19

180 וימצאו איש מקושש עצים

"וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת". הפסוק פותח את המאמר בלקוטי תורה המצוטט כאן.

Numbers 15:32 במדבר ט"ו:ל"ב

וַיְהִיו בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וַיִּמְצְאוּ אִישׁ מִקְשֵׁשׁ עֲצִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת:

And while the children of Israel were in the wilderness, they found a man gathering sticks upon the sabbath day

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 20

181 סדי"ה וה' הולך לפניהם

שם מבואר שמלכות דאצילות, מקור הנשמות, "הלכה לפניהם" ביציאת מצרים ועלתה באמצעות אתערותא דלתתא; אך עלייתה מגיעה רק עד חכמה, מלבד בנעילה ביום הכיפורים, שבה היא עולה לכתר, וגם אז רק

לעיל שה"ש לד, ד.

186 אני ישנה

"אני ישנה ולבי ער". פסוק זה פותח את המאמר בלקוטי תורה המצוטט כאן, העוסק בכתר, שאינו נמנה עם עשר הספירות.

Song of Songs 5:2 שיר השירים ה:ב'

אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתח־לי אחתי רעיתי יונתי תמתי שראשי נמלא־טל קוצותי רסיסי לילה:

I sleep, but my heart waketh; Hark! my beloved knocketh: 'Open to me, my sister, my love, my dove, my undefiled; For my head is filled with dew, My locks with the drops of the night.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 21

187 שבמקום שבעלי תשובה עומדים

"במקום שבו עומדים בעלי תשובה, צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד". המאמר מסביר זאת: התשובה מגיעה לכתר שלמעלה מהתלבשותו באבא ואמא, למקום שאין הצדיקים יכולים להגיע אליו.

Berakhot 34b:22-23 ברכות ל"ד ב:כ"ב-כ"ג

ופליגא דרבי אבהו, דאמר רבי אבהו: מקום שבעלי תשובה עומדין — צדיקים גמורים אינם עומדין, שנאמר: "שלוש שלום לרחוק ולקרוב". "לרחוק" ברישא, והדר "לקרוב". ורבי יוחנן אמר לה: מאי "רחוק" — שהיה רחוק מדבר עבירה מעיקרא. ומאי "קרוב" — שהיה קרוב לדבר עבירה, ונתרחק ממנו השתא.

This is at variance with the opinion of R. Abbahu who said : The place which the penitent occupy, the perfectly righteous are unable to occupy ; as it is said, "Peace, peace to him that is far off and to him that is near" — "to him that is far off [from G-d] first, and then "to him that is near." But R. Johanan can reply : What means "To him that is far off"? To him who was far off from transgression from the first ; and ... what

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

188 בע"ח שער הנסירה ספ"ג

שם מובא אותו קטע מעץ חיים (שער הנסירה, סוף פרק ג') בעניין ייחוד החתן והכלה, שה"טיפה" שלו מושרשת בעצם פנימיות החכמה הנסתרת, שאליה מגיעים באמצעות ה"חופה" — האור המקיף של כתר שלמעלה מחכמה.

הערת קה"ת

ראה לעיל פ' ברכה זו, א.

פסוקה 22

189 בדיה תקעו בחדש

הקטע המצוטט פותח את המאמר הזה: בכל חודש מתחדשת חיות מסוימת, אבל תשרי נקרא בפשטות "החודש", משום שראש השנה הוא "ראש השנה", ובו מתחדשת באופן כללי חיות כל העולמות מאין ליש. המאמר מצטט אותו כדי לבאר את שתי בחינות הרצון העליון.

הערת קה"ת

לעיל ר"ה נד, א.

190 תקעו בחדש

"תקעו בחדש שופר, בכסה ליום חגנו". פסוק זה פותח את המאמר בלקוטי תורה לראש השנה המצוטט כאן.

Psalms 81:4 תהילים פ"א ד'

תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו:

Blow the horn at the new moon, at the full moon for our feast-day

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

191 נפלה ולא תוסיף קום

"נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל". המאמר מפרש: היא לא תקום עוד בדרך הישנה, שלב אחר שלב, אלא באמצעות תשובה.

Amos 5:2 עמוס ה:ב'

נפלה לא־תוסיף קום בתולת ישראל נטשה על־אדמתה אין מקימה:

The virgin of Israel is fallen, She shall no more rise; She is cast down upon her land, There is none to raise her up

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

עמוס ה, ב.

פסוקה 23

192 אם ישראל עושין תשובה נגאלין

רבי אליעזר: "אם ישראל עושים תשובה, הם נגאלים". המאמר מפרש את התשובה כעלייה החורגת מסדר המדרגות.

Sanhedrin 97b:14-15 סנהדרין צ"ז ב:י"ד-ט"ו

אמר רב: כלו כל הקיצין, ואין הדבר תלוי אלא בתשובה ומעשים טובים. ושמאל אמר: דיו לאבל שיעמוד באבלו. כתנאי: רבי אליעזר אומר: אם ישראל עושין תשובה - נגאלין, ואם לאו - אין נגאלין. אמר לו רבי יהושע: אם אין עושין תשובה אין נגאלין? אלא הקדוש ברוך הוא מעמיד להן מלך שגורותיו קשות בהמן, וישראל עושין תשובה ומחזירין למוטב. תניא אידך: רבי אליעזר אומר, אם ישראל עושין תשובה - נגאלין, שנאמר: "שובו ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

סנהדרין צו, ב.

193 בזהר ויקרא (ד"ו ע"ד)

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

נזכר גם לעיל פ' מטות פד, ב.

194 ביום השלישי יקימנו

"אחרי יומיים יחיינו, ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו". המאמר מפרש זאת כ"עלייה העליונה" מלמטה, שה' עצמו מחולל.

Hosea 6:2 הושע ו:ב'

יחיינו מלמדים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו:

After two days will He revive us, On the third day He will raise us up, that we may live in His presence

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

הושע ו, ב.

195 בד"ה כי תצא

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
לעיל לו, ג.

196 כי הנני בא ושכנתי

"רני ושמחי בת ציון, כי הנני בא ושכנתי בתוךך". המאמר מפרש זאת כהתגלות אור אין סוף למטה.

Zechariah 2:14 זכריה ב':י"ד

רְנִי וְשִׂמְחִי בַּת־צִיּוֹן כִּי הִנְנִי־בָא וְשֹׁכְנָתִי בְּתוֹכְךָ נְאֻם־ה'

Sing and rejoice, O daughter of Zion; for, lo, I come, and I' will dwell in the midst of thee, saith the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת
זכריה ב, יד.

197

הזהר על "לא תקום עוד": היא לא תקום מעצמה, אלא המלך יבוא אליה ויקים אותה. המאמר מפרש זאת כהתעוררות מלמעלה הנמשכת על ידי התשובה.

Zohar, Vayikra 10:80-11:88 ספר הזהר, ויקרא י"פ-י"א פ"ח

When he came to her he found her in the dust. Seeing her thus humiliated and yearning once more for her, the king took her by the hand, raised her up, and brought her to his palace, and swore to her that he would never part from her again. So the Community of Israel, on all previous occasions in which she was in exile, when the appointed time came, used to return of herself to the King; but in this exile the ... Holy One, blessed be He, will himself take

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

פסקה 24

198 במערבא מתרצי לה הכי

התלמוד: במערבא חילקו את הפסוק בעמוס כ': "נפלה ולא תוסיף לנפול; קומי, בתולת ישראל". המאמר, בעקבות הרמ"ז, מפרש את צורת הזכר "קום" כשירה של הזכר לעתיד לבוא.

Berakhot 4b:22-23 ברכות ד' ב:כ"ב-כ"ג

בְּמַעְרְבָא מְתַרְצִי לָהּ הַכִּי: "נִפְלָה וְלֹא תוֹסִיף לִנְפֹל עוֹד, קוּם בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל". אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק: אֶפִּילוּ הָכִי, חֲזַר דָּוִד וּסְמָכָן בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר "סוּמָהּ הִי לְכָל הַנְּפִלִים". אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר אֲבִינָא: גְּדוֹל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּמִיכָאֵל יוֹתֵר מִמָּה שֶׁנֶּאֱמַר בְּגַבְרִיאֵל, דְּאִילוּ בְּמִיכָאֵל כְּתִיב: "וַיַּעַף אֱלֹהִי אֶחָד מִן הַשְּׂרָפִים". וְאִילוּ גַבִּי בְּגַבְרִיאֵל כְּתִיב: "וַהֲאִישׁ גַּבְרִיאֵל אֲשֶׁר רָאִיתִי בְּחֻזּוֹן בְּתַחֲלָה מַעַף בִּיעָף וְגו'".

In the West they interpret the verse thus: "She is fallen, but she shall no more fall; rise, O virgin of Israel." Rab Nahman b. Isaac said : Even so, David refers to it and finds support for Israel in the Holy Spirit; as it is said, "The L-rd upholdeth all that fall" (Ps. cxlv. 14). R. Eleazar b. Abina [also] said : What is declared of [the angel] Michael is greater than what is declared of Gabriel ; for of Michael it is written, "Then ... flew unto me one

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

199 ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו

"ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו". המאמר מפרש את "לפניו" כפנימיות עתיק, שתתגלה לעתיד לבוא.

Hosea 6:2 הושע ו':ב'

יְחִינּוּ מִלְמִים בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי יִקְמֵנוּ וְנַחֲיָה לִפְנֵינוּ:

After two days will He revive us, On the third day He will raise us up, that we may live in His presence

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 25

200 טלא דנטיף מעתיקא קדישא

אדרא רבא מדברת על הטל הנוסף מעתיקא קדישא. המאמר מונה אותו בין ההמשכות של שבת, שעדיין באות רק מהחיצוניות של עתיק.

Zohar III, 128b זח"ג קכח, ב

הערת קה"ת

זח"ג קכח, ב. קלה, ב. ע"ל ר"פ עקב (יג, סע"ד). וש"נ. [כ].

201 טלא דנטיף מעתיקא קדישא

קטע נוסף באדרא העוסק בטל של עתיקא קדישא — המקום הנוסף שמוכא בהערת קה"ת.

Zohar, Idra Rabba 24:177-25:188 ספר הזהר, האדרא רבא כ"ד:קע"ז-

כ"ה:קפ"ח

202

"הפרי הבוסרי של העולם הבא הוא שבת". המאמר מסביר מדוע: בשבת ההמשכה היא רק מהחיצוניות של עתיק.

Bereshit Rabbah 17:5 בראשית רבה י"ז:ה'

ויפל ה' אלקים תרדמה - רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי אמר: תחלת מפלה שינה דמך ליה, ולא לעי באורייתא, ולא עביד עבדתא. רב אמר: שלוש תרדמות הן: תרדמת שינה; ותרדמת נבואה; ותרדמת מרמיטה. תרדמת שינה, (בראשית ב:כא): ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם וישן. תרדמת נבואה, (שם טו:יב): ויהי השמש לבא ותרדמה נפלה על אברם. תרדמת מרמיטה, (שמואל א כו:יב): אין רואה ואין יודע ואין מקיץ כי כולם ישנים, כי תרדמת ה' נפלה עליהם. רבנן אמרי: אף תרדמה של שטות, דכתיב (ישעיה כט:ט): כי נסך עליכם ה' רוח תרדמה. ...

The L-rd G-d cast a deep slumber upon the man, and he“ slept. He took one of his sides, and He closed it with flesh in its place [tahtena]” (Genesis 2:21). “The L-rd G-d cast [hipil] a deep slumber” – Rabbi Yehoshua of Sikhnin said in the name of Rabbi Levi: The beginning of downfall [mapala] is sleep. When a person sleeps, he does not toil in Torah and does not do any work. literally means, “He caused to fall down.” Rav said: There are three slumbers: the slumber of

...

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

פסקה 26

203 שימני כחותם

"שימני כחותם על לבך". הפסוק פותח את ההסבר בלקוטי תורה המצוטט

כאן.

Song of Songs 8:6 שיר השירים ח:ו

שִׁימֵנִי כַחֲתָם עַל־לֶבְךָ כַחֲתָם עַל־זְרוּעֶךָ כִּי־עֲזָה כְּמוֹת אֲהָבָה קָשָׁה
כְּשֹׂאֵל קִנְאָה רְשָׁפִיהָ רְשָׁפִי אֵשׁ שֶׁלֹּהֲבָתֶיהָ:

Set me as a seal upon thy heart, As a seal upon thine arm;
For love is strong as death, Jealousy is cruel as the grave;
The flashes thereof are flashes of fire, A very flame of the
.L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

204 יונתי בחגי הסלע

"יונתי בחגי הסלע". כעת המאמר מפרש את היונה כמלכות היורדת
לבריאח, ליצירה ולעשיה, ואת הסדקים כנוגה.

Song of Songs 2:14 שיר השירים ב:יד

יוֹנָתִי בַּחֲגֵי הַסֶּלַע בְּסֹתֵר הַמַּדְרֵגָה הָרְאִינִי אֶת־מַרְאֶיהָ הַשְׁמִיעֵנִי אֶת־
קוֹלָהּ כִּי־קוֹלָהּ עָרֵב וּמַרְאֶיהָ נְאוּהָ:

O my dove, that art in the clefts of the rock, in the covert of
the cliff, Let me see thy countenance, let me hear thy voice;
'For sweet is thy voice, and thy countenance is comely

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

205 ותתן טרף לביתה

"ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה". המאמר רומז לפסוק זה בהקשר
לירידות מלכות ביום ובלילה.

Proverbs 31:15 משלי ל"א:ט"ו

וְתִקֶּם בְּעוֹד לַיְלָה וְתִתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֶק לְנַעֲרֹתֶיהָ:

She riseth also while it is yet night, and giveth food to her
.household, and a portion to her maidens

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו והערות.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך (Public Domain); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Sifsei Chachomim Chumash, Metsudah Publications, 2009 (CC-BY-NC); Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA); Daf Shevui (CC0); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); Wikisource Bereshit Rabbah (CC-BY-SA).

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

מיום חנימי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/likutei-torah/shir-hashirim/17/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק